

251

**TÜRKİYE'DE İŞVEREN DERNEKLERİ
ULUSAL DÜZEYDE ÖRGÜTLENMİŞ TÜSİAD, MÜSİAD
VE TÜGİAD ÖRNEKLERİ**

H. Orhan AYSÖNDÜ

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Metin KIRIMHAN

İnönü Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönergesinin Kamu Yönetimi Anabilim

Dalı İçin Öngördüğü BİLİM UZMANLIĞI (MASTER) Tezi Olarak

Hazırlanmıştır.

MALATYA

TEMMUZ – 1998

“Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne”

Bu çalışma jürimiz tarafından “KAMU YÖNETİMİ” Anabilim Dalı’nda
YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir

Başkan

Adı, Soyadı Ünvanı

Üye

Adı, Soyadı Ünvanı

Üye

Adı, Soyadı Ünvanı

ONAY

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

..... / / 1998

Adı, Soyadı, Ünvanı

Enstitü Müdürü

“Annem ve Babama”

ÖNSÖZ

Türkiye’de İşveren Dernekleri konulu bu araştırma yapılırken karşılaşılan zorlukları yenmeme katkısı olan herkese teşekkürlerimi sunuyorum

Özellikle bu konuyu seçmeme yardımcı olan ve çalışma yöntemleri konularında yardımlarını esirgemeyen hocam Sn. Prof. Dr. Kemal KARTAL’a, araştırmanın tüm safhalarında önerileri ile çalışmanın yönlendiricisi olan danışman hocam Sn. Yrd. doç. Dr. Metin KIRIMHAN’a ve ayrıca gerek lisans düzeyinde ve gerekse lisanüstü eğitimde yetişmemize emekleri geçen tüm hocalarıma da ayrıca teşekkürü bir borç biliyorum.

Araştırma esnasında yardımlarını esirgemeyen TÜSİAD, MÜSİAD ve TÜGİAD Yönetici ve Personeline de teşekkürlerimi sunuyorum.

Ülkemizde sivil toplum örgütlerinin gün geçtikçe her alanda önemlerini hissettirmekte oldukları bilinen bir gerçektir. Ülkemizde, toplumsal alanda makro düzeyde çalışmaların kısıtlı olduğu da bilinen bir gerçektir. Özellikle ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel alanda yapmış oldukları çalışmalarla bu alanda “bizde varız” diyen işveren derneklerini konu alan araştırmalar, bildiğimiz kadarıyla bu güne kadar yapılmamış olduğu görülmüştür. İşte bu alanda katkı yapmayı ve bir “ilk” olmayı amaçlayan bu çalışmamız esnasında en iyisini yapmaya çalıştık.

İşveren dernekleri konulu bu çalışmamızın bu alanda bir “ilk” olmasını dileyerek; bu alanda yapılacak çalışmalara bir örnek teşkil ederek, hak edilmiş bir prestij kazanmasını ve bir başvuru kaynağı olmasını temenni ediyoruz.

Yararlı olması inancıyla ...

H. Orhan AYSÖNDÜ

Temmuz 1998

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER	VI
KISALTMALAR	XIII

BİRİNCİ KESİM

BU ÇALIŞMA NİÇİN YAPILDI

I. ÇALIŞMANIN KONUSU, AMACI, DENENCELERİ, YÖNTEMİ VE SUNUŞ	
SIRASI	1
1.1. Araştırmanın Konusu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmada Kullanılan Bazı Kelime ve Kavramlar	3
1.4. Araştırmanın Denenceleri	3
1.5. Araştırmanın Çerçevesi	4
1.6. Araştırmada Kullanılan Yöntem	4
1.7. Araştırmada Karşılaşılan Güçlükler	4
1.8. Araştırmanın Sunuş Sırası	5

İKİNCİ KESİM

ÖRGÜTLENME BİÇİMİ OLARAK DERNEK VE KURULUŞLAR

II. İŞVERENLERİN ÖRGÜTLENME BİÇİMLERİ	6
2.1. Meslek Kuruluşları	6
(-) 2.1.1. Meslek Kuruluşlarının Ortak Özellikleri	6
2.1.1.1. Ticaret ve Sanayi Odaları	8
2.1.1.2. Ticaret Borsaları	10
2.1.1.3. Odalar ve Borsalar Birliği	11
2.1.1.4. Esnaf ve Sanatkâr Örgütleri	12
2.1.1.5. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB)	13
2.1.1.6. Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD)	14
2.1.1.7. Türk Tabipler Birliği	15
2.1.1.8. Veteriner Hakimleri Birliği	15
2.1.1.9. Türk Eczacılar Birliği	16

Yok

2.1.1.10. Ziraat Odaları ve Birliği	16
2.1.1.11. Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odası	16
2.1.1.12. Barolar	17
2.1.1.13. Türkiye Noterler Birliği	17
2.1.1.14. Vakıflar	17
2.2. İşveren Sendikaları	18
2.2.1. Tarihsel Gelişimi	18
2.2.2. Türkiye’de İşveren Sendikacılığı	20
2.2.2.1. İşveren Sendikacılığı Kavramı ve Tanımı	21
2.2.3. Türkiye’deki İşveren Sendikaları	22
2.2.4. İşveren Sendikalarının Unsurları	23
2.2.4.1. Ortak Amaç	23
2.2.4.2. Kurulma Serbestliği	23
2.2.4.3. Bağımsızlık	23
2.2.4.4. Kuruluşun Özel Hukuk Tüzel Kişiliği	24
2.2.4.5. Cumhuriyete ve Anayasal İlkelerle Bağlılık	24
2.3. Dernekler	24
2.3.1. Genel Olarak Dernek Kurma Sistemleri	24
2.3.1.1. İzin Sistemi	25
2.3.1.2. Normatif Sistem	25
2.3.1.3. Serbest Kuruluş Sistemi	25
2.3.2. Türkiye’de Dernekleşme	26
2.3.2.1. Tanım	26
2.3.2.2. Genel Esaslar	26
2.3.3. Türkiye’deki Dernek Çeşitleri	27
2.3.3.1. Bilimsel Sınıflamaya Göre Dernekler	27
2.3.3.1.1. Sosyal Yardım Dernekleri	27
2.3.3.1.2. Spor Dernekleri	27
2.3.3.1.3. Dini Dernekler	27
2.3.3.1.4. İşveren Dernekleri	28
2.3.3.1.5. Yabancı ve Azınlıklara Ait Dernekler	28

2.3.3.1.6. Tarım ve Hayvancılık Dernekleri.....	28
2.3.3.1.7. Kültür Dernekleri.....	28
2.3.3.1.8. Serbest Meslek Dernekleri.....	28
2.3.3.1.9. Güzelleştirme Dernekleri.....	28
2.3.3.1.10. Diğer Tür Dernekler.....	28
2.3.3.2. Resmi Sınıflamaya Göre Dernekler.....	28
2.3.3.2.1. Faaliyeti devam Eden Derneklerin Nevilerine Göre...	29
2.3.3.2.2. Ülkemizde Soydaşlarımızla İlgili Kurulan Dernekler	29
2.3.3.2.3. Yurt Dışında Vatandaşlarımız Tarafından Kurulan Dernekler.....	29
2.3.3.2.4. Uluslararası Faaliyet İzni Bulunan Dernekler.....	29
2.3.4. Türkiye'deki Dernek Sayıları.....	29
2.3.5. Derneklerin Gelir Kaynakları.....	30
III. İŞÇİLERİN ÖRGÜTLENME BİÇİMLERİ.....	32
3.1. İşçilerin Dünya'da Örgütlenme Biçimleri.....	32
3.1.1. Amerika Birleşik Devletlerinde Sendikacılık.....	32
3.1.2. Mısır'da Sendikacılık.....	33
3.1.3. Eski Sovyetler Birliği'nde Sendikacılık.....	33
3.2. Uluslararası Sendikal Kuruluşlar.....	34
3.2.1. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO).....	34
3.2.2. Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (ETUC).....	35
3.2.3. Uluslararası İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICEFTU).....	36
3.2.4. Uluslararası Kamu Hizmetleri Sendikaları Federasyonu (PSI).....	36
3.3. İşçilerin Türkiye'de Örgütlenme Biçimleri.....	36
3.3.1. İşçi Sendikacılığı Kavramı ve Tanımı.....	36
3.3.2. İşçi Sendikalarının Kuruluşu.....	37
3.3.2.1. İşçi Konfederasyonlarının Kuruluşu.....	38
3.3.3. Kuruluş İşlemleri.....	38
3.3.4. Sendika Üyeliği.....	38
3.3.5. Konfederasyon ve Uluslararası Kuruluş Üyeliği.....	39
3.3.6. İşçi Kuruluşlarının Organları.....	39
3.3.6.1. Genel Kurul.....	39

3.3.6.2. Yönetim Kurulu.....	40
3.3.6.3. Denetleme Kurulu ve Denetçiler.....	40
3.3.6.4. Disiplin Kurulu.....	40
3.3.7. Gelir Kaynakları.....	41
3.3.8. Gider Kaynakları.....	41
3.3.9. İşçi Kuruluşlarının Faaliyetleri.....	41
3.3.9.1. Sendikaların Çalışma Hayatına İlişkin Faaliyetleri.....	41
3.3.9.2. Sendika ve Konfederasyonların Sosyal ve Ekonomik Faaliyetleri.....	41
IV. İŞVEREN DERNEKLERİNİN KURULUŞ AMAÇLARI.....	43
4.1. Genel Olarak Dünya’da İşveren Kuruluşlarının Amaçları.....	43
4.1.1. YES For Europe – Avrupa Genç İşadamları Dernekleri Konfederasyonu’nun Amaçları.....	43
4.1.2. UNICE (Union of Industrial and Employers Confederations of Europe)nin Amaçları.....	43
4.2. Türkiye’de İşveren Dernekleri.....	44
4.2.1. TÜSİAD (Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği).....	44
4.2.1.1. TÜSİAD’ın Kuruluşu.....	44
4.2.1.2. Genel Amaçları.....	45
4.2.1.3. Organizasyon Yapısı.....	46
4.2.1.3.1. Genel Kurulun Görevleri.....	46
4.2.1.3.2. Yüksek İstişare Konseyi.....	46
4.2.1.3.3. Yönetim Kurulu.....	47
4.2.1.3.4. Yürütme Komitesi.....	47
4.2.1.3.5. Denetleme Kurulu.....	47
4.2.1.3.6. Genel Sekreter.....	47
4.2.1.4. Gelir Kaynakları.....	47
4.2.2. MÜSİAD (Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği).....	48
4.2.2.1. MÜSİAD’ın Kuruluşu.....	48
4.2.2.2. Genel Amaçları.....	49
4.2.2.3. Organizasyon Yapısı.....	49
4.2.2.3.1. Genel Kurulun Görevleri.....	49

4.2.2.3.2. Yönetim Kurulunun Görevleri	49
4.2.2.3.3. Genel İdare Kurulu	50
4.2.2.3.4. Denetleme ve Disiplin Kurulu	50
4.2.2.3.5. Genel Sekreterlik	50
4.2.2.4. Gelir Kaynakları	50
4.2.3. TÜGİAD (Türkiye Genç İşadamları Derneği)	50
4.2.3.1. TÜGİAD'ın Kuruluşu	50
4.2.3.2. TÜGİAD'ın Amaçları	51
4.2.3.3. TÜGİAD'ın Organizasyon Yapısı	53
4.2.3.3.1. Genel Kurulun Görevleri	53
4.2.3.3.2. Yönetim Kurulunun Görevleri	53
4.2.3.3.3. Denetleme Kurulunun Görevleri	53
4.2.3.3.4. Sicil-Disiplin Kurulunun Görevleri	54
4.2.3.3.5. Yüksek İstişare Konseyinin Görevleri	54
4.2.3.3.6. Onur ve Danışma Kurulunun Görevleri	54
4.2.3.3.7. İcra Kurulunun Görevleri	54
4.2.3.4. Gelir Kaynakları	54

ÜÇÜNCÜ KESİM

TÜRKİYE'DE İŞVEREN DERNEKLERİNİN FAALİYETLERİ

V. EKONOMİK YAŞAMA YÖNELİK FAALİYETLER	55
5.1 TÜSİAD'ın Ekonomik Yaşama Yönelik Faaliyetleri	55
5.1.1. Üyelerine Yönelik Faaliyetleri	56
5.1.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri	57
5.1.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetleri	58
5.1.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetler	58
5.2. MÜSİAD'ın Ekonomik Yaşama Yönelik Faaliyetleri	59
5.2.1. Üyelerine Yönelik Faaliyetleri	60
5.2.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri	61
5.2.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetleri	62
5.2.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetleri	62
5.3. TÜGİAD'ın Ekonomik Yaşama Yönelik Faaliyetleri	63
5.3.1. Üyelerine Yönelik Faaliyetleri	63

5.3.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri.....	64
5.3.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetleri	64
5.3.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetleri.....	65
VI. SOSYAL YAŞAMA YÖNELİK FAALİYETLER	66
6.1. TŪSİAD'ın Sosyal Yasama Yönelik Faaliyetleri	66
6.1.1. Üyelerine Yönelik Faaliyetleri	67
6.1.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri.....	68
6.1.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetleri	69
6.1.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetleri.....	69
6.2. MŪSİAD'ın Sosyal Yaşama Yönelik Faaliyetleri	70
6.2.1. Üyelerine Yönelik Faaliyetleri	71
6.2.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri.....	72
6.2.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetleri	72
6.2.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetleri.....	73
6.3. TŪĞİAD'ın Sosyal Yaşama Yönelik Faaliyetleri.....	73
6.3.1. Üyelerine Yönelik Faaliyetleri	74
6.3.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri.....	75
6.3.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetleri	75
6.3.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetleri.....	76
VII. SİYASAL YAŞAMA YÖNELİK FAALİYETLER	77
7.1. TŪSİAD'ın Siyasal Yaşama Yönelik Faaliyetleri	77
7.1.1. Üyelerine Yönelik Faaliyetleri	78
7.1.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri.....	79
7.1.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetleri	79
7.1.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetleri.....	80
7.2. MŪSİAD'ın Siyasal Yaşama Yönelik Faaliyetleri	80
7.2.1. MŪSİAD'ın Üyelerine Yönelik Faaliyetleri.....	81
7.2.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri.....	82
7.2.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetler	82
7.2.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetler.....	82
7.3. TŪĞİAD'ın Siyasal Yaşama Yönelik Faaliyetleri.....	83
7.3.1. Üyelerine Yönelik Faaliyetleri	84

7.3.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri.....	85
7.3.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetleri	85
7.3.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetleri.....	86
VIII. KÜLTÜREL YAŞAMA YÖNELİK FAALİYETLER.....	87
8.1. TŪSİAD'ın Kültürel Yaşama Yönelik Faaliyetleri	87
8.1.1. Üyelerine Yönelik Faaliyetleri	88
8.1.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri.....	89
8.1.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetleri	89
8.1.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetleri.....	89
8.2. MŪSİAD'ın Kültürel Yaşama Yönelik Faaliyetleri	90
8.2.1. Üyelerine Yönelik Faaliyetleri	91
8.2.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri.....	91
8.2.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetleri	91
8.2.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetler.....	92
8.3. TŪĞİAD'ın Kültürel Yaşama Yönelik Faaliyetleri.....	92
8.3.1. Üyelerine Yönelik Faaliyetleri	93
8.3.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri.....	93
8.3.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetleri	94
8.3.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetleri.....	94
DÖRDÜNCÜ KESİM	
GENEL DEĞERLENDİRME	
IX. BULGULAR, ÖNERİLER VE SONUÇ.....	95
9.1. Bulgular	95
9.2. Öneriler	97
9.3. Sonuç	99
EK – 1 TŪSİAD Araştırmaları	101
EK – 2 MŪSİAD'ın Araştırmaları	107
EK – 3 TŪĞİAD'ın Araştırmaları.....	109
EK – 4 TŪĞİAD'ın Araştırma Raporları Anket Formu.....	111
KAYNAKÇA.....	117

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
AKİAD	: Aktif İşadamları Derneği
ANAP	: Anavatan Partisi
BBP	: Büyük Birlik Partisi
DK	: Dernekler Kanunu
DSP	: Demokratik Sol Partisi
DYP	: Doğruyol Partisi
EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğü
ETUC	: Avrupa Sendikalar Konfederasyonu
GB	: Gümrük Birliği
GIAD	: Genç İşadamları Derneği
GSMH	: Gayri Safi Milli Hasıla
HRSİAD	: Hr Sanayici ve İşadamları Derneği
ILO	: Uluslararası alışma rgt
MÜSİAD	: Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği
SİAD	: Sanayici ve İşadamları Derneği
S. K.	: Sendikalar Kanunu
ST	: Sivil Toplum rgtleri
RP	: Refah Partisi
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TGIAD	: Türkiye Genç İşadamları Derneği
TÜSİAD	: Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği
UNICE	: Avrupa Sanayicileri ve İşverenleri Konfederasyonu
YES For-Europe	: Avrupa Genç İşadamları Dernekleri Konfederasyonu
YDP	: Yeniden Doğuş Partisi

BİRİNCİ KESİM

BU ÇALIŞMA NİÇİN YAPILDI?

I. ÇALIŞMANIN KONUSU, AMACI, DENENCELERİ, YÖNTEMİ VE SUNUŞ SIRASI

1.1. Araştırmanın Konusu

Yapılan bu çalışmanın konusunu bir cümle ile ifade edecek olursak; “Ulusal düzeyde örgütlenmesini kuran işveren derneklerinin ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel etkinlikleri”nden yola çıkarak TÜSİAD (Türkiye Sanayici ve İş Adamları Derneği), MÜSİAD (Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği) ve TÜGİAD (Türkiye Genç İş Adamları Derneği)’in etkinliklerini araştırmak şeklinde özetleyebiliriz.

Günümüzde iş dünyası hızla politize olmakta, bir gelenek yıkılmakta ve yeni bir yaklaşım, yeni bir dinamik oluşmaktadır.

Yakın yıllara kadar siyaseti “gri bölgede” yani arka planda izleyerek, partiler arasındaki dengeleri kollayarak dolaylı yollarla etkilemeye çalışan iş dünyası, şimdilerde aktör olarak sahneye çıkmakta ve rol provalarına başlamaktadır.

Bu dinamizm önce SİAD’larla (Sanayici ve İş Adamları Dernekleri) başladı ve Türkiye’nin dört bir tarafında kısa sürede “gıtrak otu” (kısa sürede çoğalarak geniş bir alan kaplayan ot) gibi bittiler. 1997 verilerine göre sonu SİAD’larla biten 79 işveren derneği faaliyetlerini sürdürmektedir.

SİAD’ları GİAD’lar (Genç İş Adamları Dernekleri) izlemektedir. 1997 verilerine göre 43 GİAD derneği faaliyetlerini sürdürmektedir.

Böylece yeni girişimciler, sanayiciler, iş adamları; iş dünyasının siyasetle, toplumsal sorunlarla ilgili geleneksel kalıplarını çatırdatarak SİAD ve GİAD’ların çatısı altında örgütlendiler. Bunlar, genel olarak çoğulcu demokrasi ve rekabetçi sağlıklı piyasa ekonomisi talepleri çevresinde şekillenen gönüllü örgütlenmelerdir.

Daha sonraları bu akımların içlerinde farklılaşmalar başlamıştır. Örneğin Müstakil (Bağımsız) Sanayici ve İş Adamları Derneği (MÜSİAD) ortaya çıkmıştır.

Daha sonra Müstakil iş adamlarının kendilerini “İslami kimlikle” diğerlerinden ayırdığı anlaşıldı. Bunlardan başka Aktif İş Adamları Derneği (AKİAD), Milliyetçi Sanayi ve İş Adamları Derneği (MİSİAD) ve Hür Sanayici ve İş Adamları Derneği (HÜRSİAD) gibi adlar altında SİAD’lı örgütlenmelerin sayılarında büyük artışlar gözlemlendiği ve bu SİAD’ların bölge, il, hatta ilçe düzeyinde örgütlendiği de görülmüştür.

Kabaca bakıldığında, iş dünyasında işveren derneklerinin “Liberaller” ve “Müslümanlar” şeklinde ikiye bölündüklerini söyleyebiliriz. Her iki kesimde “çoğulcu demokrasi, sağlıklı piyasa ekonomisi, toplumun geniş kesimlerinin etkisine açık, katılımcı siyasi yapı” hedeflerinde birleşir gibi görünmektedirler. Bu hedef, yol ayrımında ortak payda kabul edilebilmektedir.

İş dünyası öyle büyük bir hızla politize hale gelmektedir ki, daha güçlü bir yapı oluşmadan ayrışmalar başlamaktadır. Bu dinamiğin temelinde “çoğulculuk” yatmaktadır.

Türkiye, bu akımların ortaya çıkmasıyla birlikte burjuvazinin dönüşümünü yaşamaya başlamaktadır.

Cumhuriyetin uzun döneminde devlete endeksli iş dünyası, özerkliğini ilana hazırlanmaktadır. Bununla da kalmayarak Türkiye’de gücü ve iktidarı artık doğrudan ele geçirmeyi hedeflemektedir.

Türkiye’de işveren dernekleri, yeni bir ideolojik çerçeve, yeni bir demokrasi ve sosyal yaşam projeleriyle “burjuvazi”yi tarih sahnesine çıkarmaya başlamaktadır diyebiliriz.

1.2. Araştırmanın Amacı

Yapılan bu çalışmanın amacı; işveren derneklerinin ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel yaşama yönelik faaliyetlerini ortaya çıkarmak; yukarıda anlatılanlara ne ölçüde bağlı olduklarını araştırarak ve ilgili birimlerinde görüşleri alınarak bir sonuç çıkarılmaya çalışılacaktır.

Yapılan bu çalışmanın bir başka amacı da, yapılan araştırmalar doğrultusunda bildiğimiz kadarıyla bu alanda şimdiye kadar bir çalışmanın “Yüksek Lisans” ve

“Doktora” düzeyinde çalışılmamış olması nedeniyle bu alanda bir “ilk”e ulaşmak ve bu alanda çalışmaların yoğunlaştırılmasını sağlamak olacaktır.

1.3. Araştırmada Kullanılan Bazı Kelime ve Kavramlar

Yapılan araştırmada sıkça geçen ve konuyu betimleyen anahtar sözcük ve kavramlar ile işlevsel tanımları aşağıda sunulmuştur.

İşveren: Bir hizmet akdine dayanarak herhangi bir işte ücret karşılığında işçi çalıştıran (tüzel veya) gerçek kişiye işveren denir (ÇELİK, 1992, 45).

Dernek: Kazanç paylaşma amacı dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere en az yedi kişinin bilgi ve becerilerini sürekli olarak birleştirdikleri bir topluluk (Dernekler Kanunu, Md. 1).

İşveren Dernekleri: İşverenlerin çalışma ilişkilerinde ortak ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için serbestçe kurulan ve faaliyette bulunan, bağımsız ve özel hukuk tüzel kişisidir.

Ekonomi: İnsanların ihtiyaçlarını ve bunları tatmine yönelen çabaları inceleyen bir sosyal bilim dalı.

Kültür: Bir toplumun geçmişten günümüze kadar bir arada yaşayarak geliştirmiş olduğu maddi ve manevi değerler (bilgi, inanç, gelenek, örf, adet, sanat, ahlak, araç-gereç, teknik vb) bütününe kültür denir.

Siyaset: Siyasal sistemin örgütlenmesi, işleyişi ve otorite dağılımı yanında toplumsal değerlerin; başta paylaşımı olmak üzere kullanımı, yeni kaynak ve değerlere dönüştürülmesi için uyulması zorunlu nitelikte kararların alınması ve uygulanmasını etkileyen mücadelelerin tümüdür.

1.4. Araştırmanın Denenceleri

Araştırmada aşağıdaki denenceler sınanmıştır.

D. 1. Türkiye’de işveren derneklerinin kurulmasıyla, işverenler; toplumsal değişime açık örgütlenme ile katılmaya başlamışlardır.

D. 2. Türkiye, işveren derneklerinin kurulmasıyla birlikte, burjuvazinin dönüşüm sürecini yaşamaya başlamıştır.

D. 3. Bugün, Türkiye’de iş dünyası siyasetin “gri bölgesi”nde durma yerine, siyasi partileri doğrudan etkilemeye çalışmakta, aktör olarak siyasi sahneye çıkmakta ve rol provalarına başlamaktadır.

D. 4. İşveren dernekleri, bir çok konuda olduğu gibi vergi ve eğitim konularında da farklı yaklaşımlara sahiptirler.

D. 5. İşveren dernekleri, ekonomik, sosyal ve siyasal faaliyetlerle ilgilendikleri kadar kültürel faaliyetlerle ilgilenmemektedir.

D. 6. İşveren derneklerine üye işadamları, ülke ekonomisinde yaratılan maddi değerlerin büyük bir kısmına sahiptirler.

1.5. Araştırmanın Çerçevesi

Yapılan bu çalışma TÜSİAD, TÜGİAD ve MÜSİAD’la sınırlı kalacaktır. Çalışma, 1993 ile 1998 yılları arasında kapsamış ve bu yıllar arasında bu üç işveren derneğinin sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel faaliyetleri sergilenmeye çalışılmıştır.

1.6. Araştırmada Kullanılan Yöntem

Yapılan bu çalışmada yöntem olarak betimsel araştırma yöntemi, arşiv taraması ve görüşme yöntemine başvurulmuştur.

Çalışmanın dayanacağı veri tabanı yazılı kaynakların taranması ile oluşturulmuştur. İşveren derneklerinin çıkarttığı süreli ve süresiz yayınlar, faaliyet raporları ve gazete arşivlerinden yararlanılmıştır. Örneklem olarak seçilen TÜSİAD, MÜSİAD ve TÜGİAD yönetici ve üyeleriyle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Toplanan veriler istatistiksel teknik ve araçların kullanılması yolu ile işlenmiştir.

1.7. Araştırmada Karşılaşılan Güçlükler

Mekansal Güçlükler: Araştırma üç ayrı dernekle yapıldığı ve üyelerinin de iş adamları olmasından dolayı görüşme güçlüğü ve kaynak taramada güçlüklerle karşılaşmış; bu nedenle de çalışma güçlükle yürütülmüştür.

Bu alanda daha önce çalışmaların yapılmamış olması kaynak sıkıntısını oluşturmuştur.

İstatistiksel Güçlükler: İşveren derneklerinin faaliyet raporlarının ve yapılan çalışmaların düzenli olarak kaydedilmemesi ve arşiv oluşturulmaması bir takım güçlüklereden neden olmuştur.

1.8. Araştırmanın Sunuş Sırası

İşveren dernekleri konulu araştırmanın sunuş sırası aşağıda belirtilmektedir.

Araştırma dört kesim ve dokuz bölümden oluşmaktadır.

Bir bölümden oluşan birinci kesimde, çalışmanın konusu, amacı, araştırmada kullanılan kavramlar, denenceleri, çerçevesi, kullanılan yöntem, karşılaşılan güçlükler ve sunuş sırası hakkında genel bir bilgi verilecektir.

Teorik bilgilerin anlatıldığı ikinci kesim üç bölümden oluşmaktadır. İşverenlerin ve işçilerin örgütlenme biçimleri ile işveren derneklerinin kuruluş amaçları ve örgütlenme yapıları hakkında bilgiler verilmiştir.

Çalışmanın içeriğini oluşturan üçüncü kesim dört bölümden oluşmaktadır. Bu bölümlerde işveren derneklerinin ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel etkinlikleri anlatılmaktadır.

Genel değerlendirme başlığını taşıyan dördüncü ve son kesim bir bölümden ibaret olup; çalışmayla ilgili bulgular, öneriler ve sonuç hakkında elde edilen bilgiler verilmeye çalışılmıştır.

İKİNCİ KESİM

ÖRGÜTLENME BİÇİMİ OLARAK DERNEK VE KURULUŞLAR

II. İŞVERENLERİN ÖRGÜTLENME BİÇİMLERİ

2.1. Meslek Kuruluşları

Meslek kuruluşları; meslek mensuplarının oluşturduğu tüzel kişilikleri olan, bir kısım kamu görevlerini yerine getiren, üyeleri üzerinde kamu hukukundan doğan bazı yetkilere sahip olan kişi topluluklarına meslek kuruluşları denir.

Meslek kuruluşlarının amaçlarına gelince; belli bir mesleğe mensup olanların ortak ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumaktır (GÖZÜBÜYÜK, 1991, 110).

Yönetim hukuku yazarları, meslek kuruluşlarının hukuksal niteliği konusunda görüş birliğinden uzaktırlar. Yazarların bir bölümü klasik doktrinin yönetim örgütünde kabul ettiği “Kamu idaresi – Kamu kurumu” ikili ayırımının etkisiyle yasal hükümler çerçevesinde ele alındıklarından dolayı meslek kuruluşlarını “Kamu Kurumu” kümesi içerisinde kabul etmektedir. Bir kısım yazarsa, değişik gerekçelerle, meslek kuruluşlarının kamu kurumu kümesi içine sokulamayacağını, bunların yönetim örgütünde yeni bir küme oluşturduklarını öne sürmektedirler (ÜSKÜL, 1985, 15).

Bizler bu konuda Prof. Dr. Sıddık Sami ONAR’ında içlerinde bulunduğu ve meslek kuruluşlarını kamu kurumu sayan görüşlere katılarak çalışmamızı bu doğrultuda sürdürmeye çalıştık.

2.1.1. Meslek Kuruluşlarının Ortak Özellikleri

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının hukuksal niteliği ve örgütlenme ilkesine göre sahip oldukları ortak özellikleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

– Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, ilgililerin istekleriyle değil, yasayla ya da yasanın açıkça verdiği yetkiye dayanarak bir idari tasarrufla

kurulur ve varlıklarına son verilir. Kısacası bu kuruluşların doğuşu ve varlıklarının son buluşu objektif hukuka dayanmaktadır (ÜSKÜL, 1985, 48).

– Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, birer kişi topluluğu (corporation) özelliği taşır. Bunların yapıları belirli bir dereceye kadar yasa ve idarenin düzenleyici işlemleriyle belirlenmekle beraber, iç örgütlenmelerinde organları geniş yetkilere sahiptirler.

– İlgililerin kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına katılması zorunludur. Meslek mensupları, mesleklerini yürütebilmek için, meslek kuruluşlarına üye olmak zorundadırlar (GÖZÜBÜYÜK, 1991, 110).

– Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, idarenin hiyerarşik denetimi dışında kalırlar. Devletin bunlar üzerindeki denetimi, genel olarak kolluk denetimi ve vesayet denetimidir. Bir başka deyimle, meslek kuruluşları özerk kuruluşlardır.

– Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, organlarını kendi üyeleri arasından kendileri seçerler. İdare, bir yargı kararına dayanmaksızın, bu organları görevinden uzaklaştıramaz

– Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, bütçelerinde de özerktirler. Bütçeleri Devlet bütçesinden ayrıdır, bütçe usullerini kendileri saptarlar.

– Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, bazı kamu hizmetlerini yerine getirirler. Meslek kuruluşlarının kurulmasından önce devletçe yerine getirilen bazı hizmetler, sonradan bu kuruluşlara bırakılmıştır.

– Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üyeleri üzerinde kamu hukukundan doğan ve kamu gücüne dayanan bazı güç ve yetkilere sahiptirler.

– Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üyeleri üzerine mali yükümlülükler yüklerler. Meslek kuruluşu üyesi kayıt ücreti ve yıllık aidatını ödemek zorundadır.

– Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları gelirlerinin büyük bir bölümünü kamu kaynaklarından sağlarlar. Bunların üyelerinden aldıkları kayıt ücreti

ve yıllık aidat gibi, para cezaları gördükleri hizmet karşılığı harç ve resimler ile kamu kaynaklarından sağlanan gelirlerdir (ÜSKÜL, 1985, 49).

– Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kuruluş amaçlarının dışında etkinlikte bulunamazlar, siyasetle uğraşamazlar, partiler, sendikalar ve derneklerle ortak hareket edemezler.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları çok çeşitlidir. Bunlar arasında Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Borsaları, Tabip Odaları, Mimar ve Mühendis Odaları, Eczacı Odaları, Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası, Ziraat Odaları, Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu, Noter Odaları, Barolar gibi kuruluşlar ve bunların birlikleri yer alır (ÜSKÜL, 1985, 50).

Bunların başlıcaları sunulmuştur.

2.1.1.1. Ticaret ve Sanayi Odaları

Ticaret ve sanayinin kamu yararıyla yakından ilgili oluşu bu meslek mensuplarının kamu hizmeti gördükleri düşüncesi eskiden beri devletleri, bu mesleklerle uğraşanların çabalarını düzenlemeye ve denetlemeye yöneltmiştir. O günlerin koşulları içinde yapılan düzenlemelerde, ticaret ve sanayi mensuplarının birer örgüt içinde toplanmaları ve kamu yararıyla birlikte, mesleki ahlak ve dayanışmayı içeren kurallara göre çalışmalarını sağlanmıştır. Bu örgütler uzun yıllar etkinliklerini koruyan loncaların bir uzantısıdır (GÜL, 1977, 7).

Birer kişi topluluğu (corporation) olan loncaların ortaya çıkışı, kentlerde yaşayan halkın, gerek barış ve gerekse savaş sonunda senyörlerin egemenliğinden kurtulup, özgürlüklerine kavuşmalarından sonraki yıllara rastlamaktadır. Kentlerdeki bağımsızlık ve özgürlük, sanat ve ticaretin gelişmesine ortam hazırlamıştır. Sanat ve ticaretteki gelişmeyi örgütlenme izlemiştir. Corporation biçimindeki ilk örgütlenme 12. yy'da başlamış, 13. yüzyılda tüm Avrupa'ya yayılmıştır (TRAK, 1973, 187).

Her lonca bünyesinde kurulan ve üyelerin ödentileri ile oluşan yardımlaşma ve sandıkları, meslek mensuplarının, yaşlılık, işsizlik ve işgöremezlik sigortası niteliğindedir (GÜL, 1977, 8).

Her lonca ayrı birer tüzel kişiliğe sahiptir. Kendilerine özgü bayrakları, mühürleri ve taşınmaz malları bulunmaktadır.

Loncalar uzun yıllar üyelerinin belirli bir disiplin içinde mesleklerini sürdürmelerinde başarılı olmuşlardır. Ancak makinalı sanayinin gelişmesi sonucu el işi sanayinin önemini yitirmesi loncaların etkinliklerinin azalmasına neden olmuştur. Makinalı sanayiye uyum sağlayamayan loncaların yerini ticaret ve sanayi odaları almaya başlamıştır (MÜSİAD ÇERÇEVE, Aralık 96, 99).

Dünyada sanayi ve ticaret odalarının ortaya çıkışı 16. yüzyılın sonlarına rastlar. İlk ticaret odaları özellikle dış ticaretin yoğun olduğu kıyı şehirlerde kurulmuştur. Ticaret odası adını alan ilk kuruluş Marsilya Ticaret Odası olup 12600 yılında kurulmuştur. İngiltere’de ilk ticaret odası 1768 tarihinde Jersey’de kurulmuş, bunu 1783-1881 yılları arasında açılan Glasgow, Dublin, Birmingham ve Liverpool Ticaret Odaları izlemiştir. Kuzey Amerika’da ilk ticaret odası 1678’de New York’da kurulmuştur. Kanada’da ilk ticaret odası 1804 yılında Halifax’da açılmıştır (İKTİSADİ KALKINMA VAKFI, 1974, 3).

Türk toplumundaki esnaf ve sanatkarlar, İslamiyetin kabul edilmesinden sonra, İslami törelere uyularak ticaret ve sanatla uğraşanlar bir tarikat içinde toplanmıştır. Dinsel örgütlenme içinde fütüvvet tarikatı olarak isimlendirilen ticaret ve sanayi erbabının uymaları gereken ilke ve kurallar fütüvvetnamelerle saptanmıştır (MÜSİAD ÇERÇEVE, Aralık 96, 88).

Ahi-fütüvvet tarikatlarını lonca ve gedik örgütleri izlemiştir. 13. yüzyıl Türkiye’sinde loncaların ticaret ve sanat yaşamını etkin bir biçimde düzenlediğine ilişkin belgeler bulunmaktadır (GÜL, 1977, 9). Mezhep farkı gözetmeksizin tüm esnafa açık olan lonca ve gedikler toplumsal ve ekonomik ilkelere göre yönetilen ve bugünkü meslek kuruluşlarının amacına daha yakın olan örgütlerdir (MÜSİAD ÇERÇEVE, Aralık 96, 98).

Türkiye’de ilk ticaret odası 1870 yılında kendi ülkesine ihracat yapan bir Fransız firmasının özel gereksinmelerine yanıt vermek üzere İnebolu’da kurulmuş ancak ekonomik ve yasal dayanaktan yoksun kalan bu kuruluş bir süre sonra dağılmıştır. Aynı yılda Avusturyalı ve Macar tacirlerin çıkarlarını gözetmek üzere

İstanbul'da Avusturya – Macaristan Ticaret ve Sanayi Odası kurulmuştur. Ticaret alanındaki bazı boşlukları doldurmak amacıyla 1876 yılında Tarsus Ticaret ve Sanayi Odası kurulmuştur. Ülkemizde resmen örgütlenen ilk oda İstanbul Ticaret Odası'dır. İstanbul Ticaret Odası 1882 yılında açılmıştır (CUMHURİYETİN 50. YILDÖNÜMÜNDE İSTANBUL TİCARET ODASI, 1974, 39).

2.1.1.2. Ticaret Borsaları

Avrupa'da, loncaların ortaya çıkışına rastlayan 12. yüzyılda senyörlük imalathanelerinde üretilen malların tüketimden fazla olan bölümü komşu senyörlüklere satılmaktaydı. (Kapalı Ekonomi) Senyörlük ticareti olarak adlandırılan bu yöntem 12. Yüzyıldan sonra kentler arası ve ülkeler arası ticarete dönüşmüştür. Bu dönüşüm toplumsal ve ekonomik alanda yeni kural, ilke ve kurumların ortaya çıkmasına neden olmuştur (ERTÜZÜN, 1974, 7).

Onaltıncı yüzyıldan sonra gelişmeye başlayan üretim tekniği kapalı ekonominin ilke ve kurallarını zorlamaya başlamıştır. 16-18. yüzyılda doğrudan tüketici için çalışan esnaf loncaları yanında yarı üretici, yarı tüccar bir sınıf ortaya çıkmıştır. Bunlar kendi kaynaklarından sağladıkları hammaddeleri evlerde usta ve kalfalara işlettirmekte, elde ettikleri malları panayırlarda satmaktadırlar. Panayırlar tekeli loncaların bir çok sakıncalarını ortadan kaldırarak ticaretin gelişmesine katkıda bulunmakla beraber belirli bir süreli olması ticaretin sürekliliğini engellemekteydi. Yığın üretim tekniğine ters düşen bu durum borsaların ortaya çıkışına ortam hazırlamıştır (GÜL, 1977, 12). Gerçekte borsalar bu panayırların bir devamıdır. Borsaların ilke ve kuralları panayırlardan farklıdır. Panayırların belirli sürelerde açılması, satışların yüzyüze yapılması, satışı yapılan malın hemen verilmesine karşın, borsalar sürekli olup tip ve örnekler üzerinde alış verişi yapılmakta, alış-veriş konu olan mal daha sonrada verilebilmektedir (MÜSİAD ÇERÇEVE, Aralık 96, 100).

Borsa kelimesinin kökeni Belçika'nın kıyı şehirlerinden olan Brügge'deki Van der Burse isimli tacirden gelmektedir. Gemiciler ve tacirler işlerini görüşmek üzere Van der Burse ismindeki bu tacirin evinin önünde buluşmayı gelenekleştirmişlerdi.

Burse ismi daha sonraları Borsa'ya dönüşerek uluslararası bir isim olmuştur (GÜL, 1977, 13).

Dünyada borsa adı ile anılan ilk örgütler esham ve tahvilat borsaları olup (alım-satım borsaları), bunlardan ilki 1460 yılında Anvers'te kurulmuştur. Anvers Borsasını 1530'da Lyon Borsası, 1549'da Toulouse Borsası izlemiştir. Daha sonraları bu alım-satım borsaları tek maddeyi konu alan borsalar gelişmiştir. (ERTÜZÜN, 1974, 8).

Ülkemizde Loncaların sıkı denetimi altında işleyen ticari yaşam, üretim tekniği aynı kaldığı süre içinde önemli bir değişikliğe uğramamıştır. Büyük şehirlerin tüketim gereksinimine yanıt veren pazarlar, yerel lonca örgütlerinin denetimi altında çalışmalarını sürdürmüşlerdir. Pazar malların cinsine göre kurulmakta ve isim almaktaydı. Bu pazarlardaki mallar özel bir sınıflama yöntemi ile tip ve kalitelere ayrılmakta (Urfa yağı, Edirne peyniri gibi) satış ve fiyatları lonca örgütlerince denetlenmekteydi (MÜSİAD ÇERÇEVE, Aralık 96, 104).

Türkiye'de ilk borsa 2 Aralık 1873 tarihli tüzük ile kurulan "Dersaadet Tahvilat Borsası"dır. 15 Nisan 1886'da yayınlanan "Umum Borsalar Nizamnamesi" ile ticaret borsalarının gelişmesine olanak sağlanmış ve bu tüzüğe dayanan ilk borsa 1892 yılında İzmir'de açılmıştır. İzmir Borsasını Eylül 1913'te Adana Borsası izlemiştir. Cumhuriyet döneminde çıkartılan 22 Nisan 1925 tarih ve 655 sayılı yasadan yararlanılarak 23 borsa kurulmuştur. 11 Ocak 1943'te kabul edilen 4355 sayılı yasanın yürürlük süresi içinde iki borsa açılmıştır (TİCARET BORSALARIMIZ, 1965, 111).

1943 tarih ve 4355 sayılı yasa çıkıncaya kadar borsalar, Ticaret ve Sanayi Odalarının bir şubesi olarak kurulmaktaydılar. Bu yasanın çıkmasıyla birlikte ayrı birer tüzelkişilik kazanmışlardır. 5590 sayılı yasayla bugünkü düzenine kavuşan borsalar hızlı bir gelişme ortamı bulmuşlardır.

2.1.1.3. Odalar ve Borsalar Birliği

Odalar ve borsalar birliği fikri, yerel oda ve borsaların çeşitli konulardaki istek ve işlerinin gerçekleştirilmesi, fikir ve görüşlerinin ilgililere ve kamuoyuna daha etkin bir biçimde iletilmesi gereksiniminden doğmuştur.

Birlik niteliğindeki ilk kuruluş 1860 yılında İngiltere’de açılmıştır. “Birleşik Krallık Ticaret Odaları Birliği” ticaret, sanayi ve gemicilik alanlarında bilgi toplayıp yaymak ve meslek sorunlarının çözümlenmesine yardımcı olmak amacını öngörmekteydi. Birlik kurmada İngiltere’yi Almanya izlemiştir. 1861 yılında “Alman Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği” kurulmuştur. Almanya’dan sonra üçüncü birlik 1875 yılında “Belçika Ticaret ve Sanayi Odaları Milli Fedarasyonu” dur. Daha sonraları 1876’da “Avusturya Federal İktisat Odası”, 1901’de “İtalya Ticaret, Sanayi, Zenaat ve Tarım Odaları Birliği”, 1912’de “Amerika Birleşik Devletleri Ticaret Odası” ve 1925’te “Kanada Ticaret Odası” kurulmuştur (GÜL, 1977, 15).

Türkiye’de odalar ve borsalar 1952’de bugünkü adıyla Türkiye Ticaret Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Ticaret Borsaları Birliği” adıyla kurulmuştur (TAŞKAZAN, 1994, 25).

TOBB’nin temel amacı, odalar ve borsalar arasındaki birliği sağlayıp, dayanışma ve işbirliğini geliştirerek mesleğin genel çıkarlara uygun olarak gelişmesini sağlamak, oda ve borsa üyelerinin mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, oda ve borsa üyelerinin birbirleriyle ve halkla olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni tesis edip, meslek disiplinini ve ahlakını korumaktır.

TOBB, sosyal adalet ve çoğulcu demokrasiye dayanan parlamenter, siyasal ve sosyal düzenimizin, serbest piyasa ekonomisine dayanan ekonomik sistemimizin temel dayanaklarından ve en canlı göstergelerinden biridir.

2.1.1.4. Esnaf ve Sanatkâr Örgütleri

Esnaf ve küçük sanatkârlar dernek, birlik, federasyon ve konfederasyonlarda, kademeli bir biçimde örgütlenmiştir. Bu kuruluşların hepsi tüzel kişiliğe sahiptir. Yasa yalnızca esnaf ve küçük sanatkârlar derneklerini, Anayasaya uygun olarak “Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları” olarak nitelendirmektedir. Ancak, birlik, federasyon ve konfederasyon derneklerin birleşmesiyle ortaya çıktığına göre bunlarında kendilerini oluşturan öğeler gibi, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu sayılması gerekir (ÜSKÜL, 1985, 14).

25. 4. 1948 tarihinde kabul edilen 5373 sayılı Esnaf Dernekleri Kanunu; 17.
7. 1964 tarihinde kabul edilen 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanunu ile

Esnaflık Dernekleri Kanununun 15 yıllık uygulama devresini sona erdirmekte ve 1948’de vücut bulan söz konusu Dernek ve bunların üst kuruluşları yeni bir hüviyete kavuşmuştur. Söz konusu kanunun ilgili maddesi “Esnaflık ve Küçük Sanatkarlar Derneği”nin tanımını şöyle yapmıştır:

“Esnaflık ve küçük sanat sahipleriyle yanlarında çalışanların mesleki, sosyal, ekonomik ihtiyaçlarını gidermek, sanat ve ticaretlerinin mesleki, ahlak ve kamu yararına uygun ahenkli ve verimli bir tarzda gelişmesini sağlamak, müşterileri ile aralarındaki münasebetleri düzenlemek amaçları ile kuracakları tüzel kişiliğe haiz ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına Esnaflık ve Küçük Sanatkarlar Derneği” denir (ESNAFLIK VE SANATKARLAR KANUNU).

Bu kanun hükümlerine göre, “Esnaflık ve Küçük Sanatkarlar Derneği” olarak isimlendirilen teşekküller kanun kapsamına giren sanat ve meslek sahiplerinin kurmaları ve kurduktan sonra mecburi olarak katılmaları gereken en küçük topluluklardır.

Esnaflık ve sanatkar siciline kayıtlı, esnaflık ve sanatkarlar, çalışma bölgesi içindeki ilgili odaya kayıt olmak zorundadırlar (TAŞKAZAN, 1994, 58).

2.1.1.5. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB)

27. 01. 1954 tarih ve 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununda; “Türkiye sınırları içinde meslek ve sanatlarını, icraya kanunen yetkili olup da mesleki faaliyette bulunan yüksek mühendis, yüksek mimar, mühendis ve mimarları teşkilatı içinde toplayan tüzel kişiliğe sahip, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu” olarak tanımlamaktadır (T.M.M.O.B.K).

Türkiye Mimarlar ve Mühendisler Odaları Birliğinin amaçlarına gelince;

- Günün gerek ve mevcut olanaklarına göre, yasa ve tüzük hükümleri içinde kalmak üzere, mühendis ve mimarları meslek kollarına ayırmak, meslek ve çalışma konuları aynı ya da birbirine yakın bulunan mühendis ve mimarlık grubu için odalar kurmak,
- Mühendislik ve mimarlık mesleği mensuplarının ortak gereksinmelerini karşılamak, mesleki etkinliklerini kolaylaştırmak, mesleğin genel yararlarına uygun

olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbiriyle ve halkla olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere, meslek disiplinini ve ahlakını korumak; kamunun ve ülkenin çıkarlarının korunmasında, yurdun doğal kaynaklarının bulunmasında, korunmasında ve işletilmesinde, tarımsal ve sınai üretimin arttırılmasında, ülkenin sanatsal ve teknik kalkınmasında gerekli gördüğü tüm girişim ve etkinliklerde bulunmak,

– Meslek ve çıkarları ile ilgili işlerde, resmi makamlar ve ötedeki kuruluşlar ile işbirliği yaparak gerekli yatırımlarda ve önerilerde bulunmak, meslekle ilgili bütün mevzuatı, normları, bilimsel şartnameler, tip sözleşmeler ve bunlar gibi bütün bilimsel evrakı incelemek ve bunların değiştirilmesi, geliştirilmesi ya da yeniden konulması yolunda önerilerde bulunmak (TAŞKAZAN, 1994, 32).

Mevcut imkanlar ve şartlar elverişli ise her meslek dalı için Birlik Genel Kurul Kararı ile yalnız bir oda açılabilir. Odalar tüzel kişiliğe sahip olup kamu kurumu niteliğindedir. Elektrik Mühendisleri Odası, İnşaat Mühendisleri Odası vb. (ÜSKÜL, 1985, 13).

Odalar mevcut imkanlar ve şartlara göre, Genel Kurullarının kararlarıyla, Oda tüzüğü hükümleri içinde görevli ve yetkili olmak üzere şubeler ve temsilcilikler açabilirler. Örneğin Makine Mühendisleri Odası Malatya Temsilciği, İnşaat Mühendisleri Malatya Şubesi, Mimarlar Odası Malatya Şubesi gibi.

2.1.1.6. Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD)

Bir ülkede politik hayatın kaosu ve siyasi partilerin çeşitliliğine ve bunların seçim süresiyle sınırlı amaçlar peşinde koşmaları, sanayi için optimum koşulların gerçekleşmesine çoğu zaman imkan vermemektedir. Bu işin bilincinde olan bir grup sanayici ve iş adamı, ticaret ve sanayi odaları dışında batılı örneklerine göre teşkilatlanma zorunluluğu hissederek 1971 yılında aşağıdaki protokolü imzalamışlardır:

“Anayasamızın öngördüğü karma ekonomi ve hizmet alanlarında çalışan meslek, bilim ve işadamlarının bilgi, tecrübe ve faaliyetlerini denkleştirerek değerlendirmek suretiyle Türkiye'nin demokratik ve planlı yollarla kalkınmasına ve batı uygarlık seviyesine çıkarılmasına yardımcı olmak amacıyla kurulan Türk

Sanayicileri ve İşadamları Birliğinin devamlılığını sağlamak ve görevlerini yürütmek üzere lüzumlu olan mali yardımları, mutabık kılınacak esaslar dahilinde, müştereken yapacağımızı taahhüt ederiz” (TAŞKAZAN, 1994, 35).

Çalışmamızın örneklerinden biri olan TÜSİAD hakkında diğer bölümlerde ayrıntılı bilgi verileceği için burada sadece bir kamu kurumu niteliğindeki bir meslek kuruluşu olarak kısaca bilgi verilmiştir.

2.1.1.7. Türk Tabipler Birliği

23 Ocak 1953 tarihli ve 6023 sayılı Türk Tabipler Birliği Kanunu'nun 2. Maddesinde, “Türkiye hudutları içinde meslek ve sanatlarını yapmaya yetkili olupta sanatıyla iştiğal eden bütün tabiplerle dış tabiplerinin katıldığı bir Türk Tabipler Birliği”nin kurulacağını belirtmektedir. Türk Tabipler Birliği “hükmi şahsiyeti haiz bir teşekkül” dür (T.T.B.K. Mad. 2). Aynı yasanın 3. maddesi Türk Tabipler Birliği”nin “amme” hizmetine yararlı mesleki bir teşekkül olduğunu belirtmektedir.

6023 sayılı yasa, 6. maddesinde, tabip olanlarının kuruluşunu da öngörmüş, ancak bunların tüzel kişiliğinden söz etmemiştir. Yasa, tabip odalarını, Türk Tabipler Birliği”nikâhı oluşturan unsurlar olarak kabul etmiştir.

Böylece tüccar ve sanayicilerden farklı olarak, tabiplerle dış tabipleri tüzel kişiliğe sahip tek bir meslek kuruluşu içinde toplanmış, bu kuruluş da ne olduğu belli olmayan “amme hizmetine yarar” şeklinde nitelendirilmiştir (ÜSKÜL, 1985, 13).

2.1.1.8. Veteriner Hekimleri Birliği

9. 3. 1954 tarih ve 6343 sayılı Veteriner Hekimleri Birliği kanununa göre veteriner hekimleri de tabipler gibi, tüzel kişiliğe sahip “amme hizmetine yararlı bir meslek teşekkülü” olan Veteriner Hekimleri Birliği’nde örgütlenmiştir.

Sınırları içinde en az 30 veteriner hekim bulunan her il merkezinde ya da komşu iller birleştirilerek en az 30 veteriner hekim bulunan bölgelerde, merkez konseyi kararı ile veteriner hekim odaları kurulabilirse de bu odaların, kendine özgü organlarının ve gelirlerinin bulunmamasına karşın, tüzel kişilikleri yoktur (ÜSKÜL, 1985, 13).

2.1.1.9. Türk Eczacılar Birliği

25 Ocak 1956 tarih ve 6643 sayılı yasanın 5. maddesi Türk Eczacılar Birliğini, Türk Tabipler Birliği ve Veteriner Hekimleri Birliği gibi, tüzel kişiliğe sahip (Md. 2), “amme hizmetine yarar” (Md. 3) bir meslek kuruluğu olarak nitelendirmektedir. Eczacı odaları ise birliği oluğuşturan unsurlar olup kendi organlarına ve gelirlerine sahip olmalarına karđın tüzel kişilikten yoksundur (ÜSKÜL, 1985, 13).

2.1.1.10. Ziraat Odaları ve Birliği

Ziraat Odaları 15. 5. 1957 tarih ve 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanununda şöyle tanımlanmıştır: “Kanunda yazılı esaslar uyarınca meslek hizmetleri görmek, tarım sektörünün her alanda genel menfaatlere uygun olarak gelişmesine ve devletin tarımsal plan ve programlarının gerçekleşmesine yardımcı olmak, çiftçilerin müşterek ihtiyaçlarını karđılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylağuştırmak, tarımda iş, meslek disiplini ve ahlakı ile birliğini korumak, çiftçilerin birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüslüğu ve güveni hakim kılmak amacıyla kurulan tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır (6964 SAYILI ZİRAAT ODALARI VE BİRLİĞİ KANUNU).

Ziraat Odalarının kuruluş ve çalışma sahaları ilçe sınırlarıdır. Ancak bu sınırlar, Türkiye Ziraat Odaları Birliği İdare Heyeti’nin gerekçeli kararı ile odası kurulmamış 14’ten daha-az muhtarlık çevresi olan ilçe, en yakın ilçenin ziraat odası ile birleğuştirilerek genişletilebilir.

Ziraat Odaları, kuruluş amaçları ve kanunda belirtilenler dışında hiçbir faaliyet gösteremezler. Siyasetle uğraşamazlar, siyasi parti, dernek ve sendikalarla ortak hareket edemezler (TAŞKAZAN, 1994, 38).

2.1.1.11. Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odası

Serbest muhasebeci, mali müşavirler ve yeminli mali müşavirlerin odaları ayrı ayrı kurulur. Bu odalar kanunda yazılı esaslar uyarınca meslek mensuplarının ihtiyaçlarını karđılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylağuştırmak, bu mesleklerin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle

ve iş sahipleriyle olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakım kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadıyla kurulan, tüzel kişiliğe sahip, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır (ÜSKÜL, 1985, 14).

Bölgesi içinde kendi mesleği konusunda en az 25 meslek mensubu bulunan il merkezlerinde bir oda kurulur.

Odalar kuruluşlarını Birlik yönetim kurulu aracılığıyla Maliye ve Gümrük Bakanlığı'na bildirmekle tüzel kişilik kazanırlar (TAŞKAZAN, 1994, 39).

2.1.1.12. Barolar

19. 3. 1969 tarih ve 1136 sayılı "Avukatlık Kanunu" 1961 Anayasasına uygun olarak, baroları (Md. 76) ve Türkiye Barolar Birliği'nin (Md. 109) ve tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları" olarak nitelendirmektedir.

2.1.1.13. Türkiye Noterler Birliği

18. 1. 1972 tarih ve 1512 sayılı Noterlik Kanunu, Türkiye Noterler Birliğini, Anayasanın metnine bağlı kalarak "Kamu kurumu niteliğinde ve tüzel kişiliğe sahip" bir kuruluş olarak nitelendirmekte, ancak, Türkiye Noterler Birliği'nin bir meslek kuruluşu olduğunu belirtmemektedir. Bununla birlikte, yasanın tümü ve gerekçesi gözden geçirildiğinde, noterliğin bir meslek olarak kabul edildiği ve Türkiye Noterler Birliğinin bir meslek kuruluşu olduğu görülür (ÜSKÜL, 1985, 14).

2.1.1.14. Vakıflar

Vakıf, İslam Hukukundan kaynaklanan ve karşılıklı yardımlaşma esasına dayanan bir müessesedir. İslam Dini'nin esasları arasında önemli bir yer tutan yardımlaşma duygusu asırlarca devam edecek bir müessese olan Vakıfların doğmasına neden olmuştur (MÜŞİAD ÇERÇEVE, Aralık 96, 100).

Vakıflar İslam Tarihi boyunca önemli toplumsal fonksiyonlar görmüşlerdir. Osmanlı'da bugün devletin yerine getirdiği bir çok kamu hizmeti vakıflar eliyle yürütülüyordu. Sağlık hizmetleri, eğitim hizmetleri, sosyal güvenlik ve sosyal yardımlaşma hizmetleri ile belediye hizmetlerinin yürütülmesinde vakıfların büyük yeri vardır (VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VE HİZMETLERİ, 1996, 7).

2.2. İşveren Sendikaları

2.2.1. Tarihsel Gelişimi

Sendikacılık esas itibarı ile bir işçi hareketidir. Temelinde işçinin, daha geniş bir deyimle emeğin işveren, sermaye karşısında her zaman zayıf durumda bulunması olgusunun doğurduğu bir savunma gerçeği vardır. Sanayi Devrimi'nin, fabrika yaşamının ve kapitalist sistemin bir yarattığı olan yeni işçi tipinin oluşturduğu sendikacılık hareketinin ana işlevi, eğer klasik anlamı içinde düşünülürse, sömürüyü önleme, bir denge kurarak toplumun bir büyük sınıfına da insanca yaşama hakkını ve olanaklarını sağlama isteği ve niyetidir. Bu işlevi içinde sendikacılık hareketi, esasında, toplumun mutluluğuna, sosyal barışın kurulmasına hizmet eden bir nitelik kazanmaktadır (ESİN, 1974, 3).

İşçi sendikacılığının doğuşu, Sanayi Devrimine iner. Hukuksal bir temel ve güvence kazanması 19. Yüzyılın ilk on yıllarına rastlar. İşçi sendikacılığının doğuşu da, gelişmesi de her yandan, işverenlerden, hükümetlerden, doktrinlerden gelen karşı koymalarla karşılaşmış, bu bakımdan zahmetli, zaman zaman tehlikeli çalışmaları gerektirmiştir (ÇELİK, 1992, 260).

Feodal çağın, şövalye ve beylik rejimlerinin etkilerini üzerlerinden, düşüncelerinden henüz atamamış olan dünkü büyük toprak sahibi, büyük tüccarın oluşturduğu yeni sanayici tipi, sendikayı yetkilerini paylaşmak isteyen bir örgüt olarak görmüştür. Ama, karşı koymanın, kuşkusuz, temel nedeni, her zaman daha çok kâr sağlamak arzusudur. Bunun bir yolu da işçi ücretlerini, ancak fizyolojik gereksinimleri asgari düzeyde tutabilecek bir ücreti kural durumuna getirmek olmuştur. Yeni çağda, bir başka deyimle Sanayi Devrimi içinde, işverenler açısından, sürekli olarak bu amaca ulaşabilmenin bir aracı da örgütlenmek, işçi sendikacılığı karşısında işveren sendikacılığını oluşturup geliştirmek biçiminde belirmiştir. Bu durumda işçi sendikacılığı ile işveren sendikacılığı arasında ilk bakışta belki bir fark görülmeyebilir ve her ikisinin de mensuplarının çıkarlarını korumaya yöneldikleri düşünülebilir. Fakat, ne kadar az dikkatli olunursa olunsun, temel bir ayrılık hemen görülmektedir. Bu ayrılık kendisini şu noktada gösterir. İşçi sendikacılığı bir bakıma işçilerin yaşama hakkının bir uzantısıdır. Bu temel hakkı sağlamaya çalıştığı için

önce işçiler, sonra toplum bakımından hayati bir önem taşımaktadır. İşveren sendikacılığı ise, bir bakıma kârı en yüksek düzeyine çıkarıp orada tutmayı amaçladığı için işçi sendikacılığından çok ayrı bir nitelik göstermektedir.

İşveren sendikacılığı da işçi sendikacılığı kadar eski bir geçmişe sahiptir. Öte yandan Adam Smith'in belirlediği gibi aralarındaki birlikler her zaman kulağımıza kadar gelmez ama, bu onların varlıklarını şüpheye düşürmez. Aralarında o derece iyi anlaşmış bulunmakta ve işçilerin isteklerine birlikte karşı koymak o derece birliktirler ki, örgütlerini açıklamaya bile gerek duymazlar. Birlikte hareket etmek işverenler için doğal bir durumdur (ESİN, 1974, 4).

İki yüzyıl kadar önce yaşamış olan ve klasik iktisadın kurucularından Adam Smith'in "Milletlerin Zenginliği" adlı ünlü yapıtında şu satırları okumaktayız:

"... ve Avrupa'nın her yanında bağımsız bir işçiye karşılık patron (master) buyruğunda çalışan yirmi işçi vardır; emek ücretleri denilince de her yerde işçi ile ona İşveren malvarlığı sahibinin, çokluk görüldüğü biçimde iki ayrı kimse olması durumu anlaşılır.

Ortalama emek ücretleri denilen şey, çokluk, her yerde, çıkarları hiç de birbirinin aynı olmayan bu iki taraf arasındaki sözleşmeye dayanır. İşçiler elden geldiği kadar çok almak, patronlar ise elden geldiği kadar az vermek isterler. Birinciler emek ücretini arttırmak, ikinciler ise bunu asgariye indirmek için kendi aralarında birleşmeye yönelirler.

Patronlar arasındaki birliklerin kulağımıza çalındığı pek olmaz da, sık sık, işçilerinkini duyarız, denilmiştir. Buna bakıp, patronların kendi aralarında pek seyrek birleştiklerini sanmak, hem dünyayı hem sözü edilen komuyu bilmemektir. Emek ücretlerini buldukları düzeyin üstüne çıkarmamak için, patronlar, her zaman, her yerde, bir tür sessiz ama sürekli ve bir örnek birleşme içindedirler.

Bu birliği bozmak her yerde pek kötü gözle görülen bir hareket; komşularıyla benzerlerine sorulursa patron için oldukça ayıptır. Gerçekten bu birliğin pek kulağımıza çalındığı olmaz, çünkü bu, kimsenin farkına varmadığı olağan işlerdendir; hatta, denilebilir ki, doğal bir durumdur. Bazen

patronların, emek ücretlerini bu düzeyin bile aşağısına indirmek için, aralarında özel tertiplere giriştikleri olur. Bu tertipler, yürütme anına kadar hep pek büyük bir sessizlik ve gizlilik içinde yönetilir.

[Patronlar] mülkî makamların yardımını, hizmetçi, işçi ve gündelikçilerin birleşmelerine karşı çıkarılmış pek sert kanunların zorla uygulanmasını bağıra çağıra istemekten geri durmazlar” (ESİN, 1974, 4).

İşveren sendikalarının, kollektivist ekonomiler dışında, çağdaş endüstri toplumlarına özgü kuruluşlar olduğunu söylemek yanlış olmaz. Gerçekten, işveren sendikaları ussal temellerini, kuramsal olarak, çağdaş endüstri toplumu modelinin tüm özelliklerinde bulmaktadır.

Bununla beraber, işveren sendikalarına benzer kuruluşlara tarih içinde rastlanılabileceğini de ileri sürenler olmuştur. Lidya Krallığı'nın başkenti Sardist'e yapılan kazılarda gün yüzüne çıkarılan bir tablet, o devirde de yalnızca inşaat alanında çalışanların kurduğu bir işveren kuruluşunun var olduğunu değil, bu kuruluşun yönetimden işçilerin bir takım hareketlerinin sınırlandırılması talebinde bulunduğunu da göstermektedir. Orta Çağ'ın zanaatçı loncalarını da işveren sendikalarına benzetmek imkansız değildir. Öte yandan Anadolu'da rastlanan 12. ve 13. Yüzyıllardan itibaren görülen Fütüvvet ve Ahilik kuruluşları ve daha sonra ortaya çıkan loncalarda bir bakıma işveren sendikalarına benzetilebilir (ÜLGENER, 1951, 26).

2.2.2. Türkiye'de İşveren Sendikacılığı

İşçi sendikacılığı gibi işveren sendikacılığının da ülkemizde çok uzaklara giden bir geçmişi yoktur. Çünkü, sanayileşme süreci Türkiye'de geç başlamıştır. Bunun bir sonucu olarak da ne sanayinin yarattığı olan işçi tipi, emekçi, ne de malik oldukları üretim araçlarını işçilerin el ile çalıştırıp kazanç sağlayan işveren doğup su yüzüne çıkmıştır. Gerçi Osmanlı İmparatorluğu'nun son elli yıllık döneminde ve cumhuriyetin ilk on yılında işçi ve işveren örgütlerine rastlanılmıştır. Ama, denilebilir ki gerçek anlamda sendikacılık 1961 Anayasası'ndan sonra başlamış, oluşarak gelişmiştir.

İşveren sendikacılığının gerçek doğuşu ise 1963'ten sonra olmuştur. Çünkü işçi sendikaları, grev ve toplu sözleşme hakkına ulaştıktan sonra etkinlik kazanmışlar ve hiç olmazsa klasik işlevlerini üstlenebilecek bir güce kavuşabilmişlerdir. Bu etkinlik ve güç kazanma olgusu işveren sendikacılığının da doğmasında başlıca etken olmuştur (ESİN, 1974, VIII).

Türk İşveren Sendikacılığı öteki ülkelerin işveren sendikacılıklarından ayrılan bir niteliğe de sahiptir. Bu Türkiye'nin karma ekonomi yapısından gelmektedir. Aynı iş kolunda hem devletin, hem de özel kesimin faaliyette bulunması olgusunun oluşturduğu bir durum ile devlet işletmeleri de kendi dallarındaki işveren sendikacılığı hareketine katılmış ve böylece işveren sendikacılığına devletin ekonomik desteğini ve gücünü getirmiştir.

2.2.2.1. İşveren Sendikacılığı Kavramı ve Tanımı

1982 Anayasası işverenlerin, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için, önceden izin almaksızın, sendikalar ve üst kuruluşlar kurma hakkına sahip buldukları hükmüne yer verilmiştir (Md. 51/1) 2821 sayılı Sendikalar Kanununda Anayasanın esneklik sağlayan bu hükmüne dayanılarak sendikaların, tek üst kuruluş olarak, sadece konfederasyonları kurabilmesi kabul edilmiştir (Md. 2).

Sendikalar Kanununa göre, sendika kurucusu olabilmek ve kuruluşların genel kurul dışındaki zorunlu organlarına seçilebilmek için Türk vatandaşı olmak şarttır (Md. 5). Sendika üyeliği için aranan koşullar (M. 20) arasında Türk vatandaşı olmak yer verilmediğine göre, yabancı uyruklu olanlar da sendikalara üye olabileceklerdir (ÇELİK, 1992, 249). Buna göre herkes, din, ırk, felsefi inanç ayrımı gözetilmeden sendikalara üye olabilmektedir.

Yukarıda anlatılanlar doğrultusunda işveren sendikacılığı Anayasanın 51. maddesi ile Sendikalar Kanununun 1, 2, 6, 33, 38 ve 63. maddeleri göz önüne alınarak yapılan tanıma göre İşveren Sendikacılığı: "İşverenlerin çalışma ilişkilerinde ortak ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için serbestçe, Cumhuriyetin niteliklerine ve demokratik esaslara uygun olarak kurulan ve faaliyet gösteren bağımsız özel hukuk tüzel kişisidir" (ÇELİK, 1992, 253).

2.2.3. Türkiye'deki İşveren Sendikaları

Ülkemizde Anayasanın ve 2821 sayılı Sendikalar Kanununun verdiği yetkilere dayanılarak Türkiye'de kurulan işveren sendikaları, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) çatısı altında örgütlenmişlerdir. TİSK'e (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu) üye işveren sendikaları şunlardır:

- Türkiye Ağaç Sanayi İşverenleri Sendikası
- Türkiye Ağır Sanayi ve Hizmet ve Sektörü Kamu İşverenleri Sendikası (TÜHİS)
- Türkiye Armatörler İşverenleri Sendikası
- Türkiye Cam, Çimento ve Toprak Sanayi İşverenleri Sendikası
- Çimento Müstahsilleri İşverenleri Sendikası
- Türkiye Deri Sanayi İşverenleri Sendikası
- Türkiye Gıda Sanayi İşverenleri Sendikası
- Türkiye İlaç ve Kimya Endüstrisi İşverenleri Sendikası
- Türkiye İnşaat ve Tesisat Mütahhitleri İşveren Sendikası (İNTEŞ)
- Türkiye Kamu İşletmeleri İşverenleri Sendikası (KAMU-İŞ)
- Türkiye Kimya, Petrol, Lastik ve Plastik Sanayi İşverenleri Sendikası (KİPLAS)
- Türkiye Maden İşverenleri Sendikası
- Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS)
- Türkiye Selüloz, Kağıt ve Kağıt Mamulleri Sanayi İşverenleri Sendikası
- Türkiye Şeker Sanayi İşverenleri Sendikası
- Türkiye Tekstil Sanayi İşverenleri Sendikası
- Türkiye Toprak, Seramik, Çimento ve Cam Sanayi İşverenleri Sendikası
- Türkiye Turizm Endüstrisi İşverenleri Sendikası

Günümüzde işveren sendikaları da tıpkı işçi sendikaları gibi üye sayılarının çokluğu ve büyük rakamlara varan malvarlıklarıyla, toplu sözleşme, lokavt hak ve yetkileri ile iktisadi, sosyal ve siyasal düzeni etkileyen güçler olarak (baskı ve çıkar grupları) toplum hayatına ağırlıklarını koyabilmekte ve güçleri oranında etkili olabilmektedirler.

2.2.4. İşveren Sendikalarının Unsurları

Yukarıdaki tanıma uygun olarak kuruluşun unsurları şöyle sıralanabilecektir.

2.2.4.1. Ortak Amaç

1982 Anayasasının 51. maddesi ile 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 2. maddesinden yararlanarak işveren kuruluşunun, işverenlerin çalışma ilişkilerinde, kendi aralarındaki ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek amacıyla kurulacağı söylenmektedir.

2.2.4.2. Kurulma Serbestliği

Anayasa işverenlerin önceden izin almaksızın sendikalarını ve üst kuruluşlarını kurabileceklerini (Md. 51/1), bunun için kanunun gösterdiği bilgi ve belgelerin yetkili merciye verilmesinin (Md. 51/II) belirtmiş, 2821 sayılı Sendikalar Kanununda aynı esası tekrarlamış ve buna uygun düzenlemeler yapmıştır (Md. 6).

2.2.4.3. Bağımsızlık

İşçi ve işveren kuruluşları (sendikaları) birbirlerine karşı bağımsızdırlar. Yani, işçi sendikalarına işverenler, işveren sendikalarına da işçiler giremez.

İşveren kuruluşlarının devlete karşı da bağımsız olmaları gerekir. Sendikalar Kanununun 40. maddesinin ikinci fıkrasında yer verilmiştir. Bu hükme göre, devlet veya kamu kuruluşları işveren kuruluşlarına mali yardım ve bağışta bulunamazlar, bunlar da yardım ve bağış kabul edemezler (ÇELİK, 1992, 257).

Aynı zamanda işveren kuruluşları siyasal partilere ve dini kuruluşlara karşı da bağımsızdırlar. Anayasa (Md. 52, 59) ve Sendikalar Kanunu bağımsızlık sağlamaktan öteye siyasi faaliyet yasağı getirmiştir. Bu konudaki hükme göre, Sendika ve Konfederasyonlar siyasi amaç güdemeyecekleri ve siyasi faaliyette

bulunamayacakları gibi, siyasi partilerle hiçbir konuda ve şekilde ortak hareket edemeyecekler, onlardan destek göremeyecekler, onlara destek olamayacaklar, onlardan yardım ve bağış alamayacaklar, onlara yardım ve bağışta bulunamayacaklardır (Md. 37/II).

İşveren kuruluşları dini kuruluşlara karşı da bağımsızdırlar.

2.2.4.4. Kuruluşun Özel Hukuk Tüzel Kişiliği

İşveren kuruluşları tüzel kişiliğe sahiptirler (S.K. Md. 2, 6). İşveren kuruluşlarına devamlılıklarını sağlayan, varlığı üyelerinin değişmesinden etkilenmeyen ve ayrı bir adı olan tüzel kişilik tanınmıştır.

2.2.4.5. Cumhuriyete ve Anayasal İlkelere Bağlılık

Anayasanın 51. maddesinde sendika ve üst kuruluşların tüzüklerinin, yönetim ve işleyişlerinin Anayasada belirlenen Cumhuriyetin niteliklerine ve demokratik esaslara aykırı olamayacağı hükmüne yer verilmiş bulunmaktadır.

2.3. Dernekler

Günümüz anlamında dernekleşmeye ilk olarak erken sanayileşen ülkelerde rastlanmaktadır. 18. yy'dan sonra gelişmeye başlayan dernekleşme, bugün hemen her toplumda görülen bir olgu haline gelmeye başlamıştır. Özellikle demokratik siyasal sistemlerde dernekler; toplumsal açıdan olduğu kadar siyasal açıdan da önemli bir yer ve role sahiptirler. Artık günümüzde dernekler bu iç dayanışmayı sağlama, toplumsallaşma yanında grupsal tavır koymada aracılık ve bireylerin siyasal katılımlarını uyarma gibi işlevlere de sahiptirler. Geleneksel toplumlarda ise dernekleşme olgusu günümüzde oldukça cılız olmasına rağmen gelişme eğilimindedir (BURAN, 1994, 105).

2.3.1. Genel Olarak Dernek Kurma Sistemleri

Dernek kurma sistemleri, siyasal rejimlerin niteliğine, özgürlük ve demokrasi konularındaki yaklaşımlarına ve toplumsal yaşamın gereklerine göre ülkeden ülkeye değişmektedir. Bununla birlikte derneklerin kuruluş sistemlerini genel olarak üçe ayırmak mümkündür.

2.3.1.1. İzin Sistemi

İzin sisteminde derneğin tüzel kişilik kazanması, bu konuda yetkili kılınan özel bir makamın kararına bağlıdır. Başka bir anlatımla, “bu sistemde dernek izin veren makamın özel bir işlemi sonucu tüzel kişilik kazanabilir. Bu makam genellikle idari makamdır. İzin sisteminde, idari makamın bir takdir yetkisi vardır ve izin verirken, devletin ve rejimin amaçlarıyla, derneğin izleyeceği amaç arasında bir uygunluk bulunup bulunmadığını araştırır” (ARSLAN, 1984, 5).

1938 tarihli Cemiyetler Yasası ile derneklerin faaliyete geçebilmeleri önceden alınacak izne bağlanmıştır (TUNAYA, 1984, c. 1, 368-371). Böylece o yıllarda rejimin amaçları ile kurulacak derneklerin amaçları arasında bir uygunluk ya da başka bir deyişle derneklerin amaçlarınının rejimin amaçlarına aykırı olmaması sağlanmak istenmiştir.

İzin sistemine göre dernek kurulmasına izin verilmemesi durumunda, bir üst yönetsel kuruma başvurma hakkı derneklere tanınmamıştır. İzin verilmemesine ilişkin idari karara karşı yargı yolu da kapalı tutulmuştur.

Bu sistem, özellikle güdümlü ekonomik politika izleyen ülkelerde benimsenmektedir (ÖZSUNAY, 1982, 49).

2.3.1.2. Normatif Sistem

Bu sistemde yetkili makam, derneğin tüzüğünün yasanın buyurucu kurallarına uyup uymadığını araştırır. Yasalara uygunluk varsa, yönetsel makam derneğin kurulmasına izin vermekle yükümlüdür.

Yönetimin izin sisteminde olduğu gibi mutlak takdir hakkı yoktur. Normatif sistemde, yetkili makam kuruluş izni vermediği durumda, ilgililerde, bu karara karşı yargı yoluna başvurma hakkı tanınır (ARSLAN, 1984, 6).

2.3.1.3. Serbest Kuruluş Sistemi

Bu sistemde derneğin kuruluşu hiçbir yetkili makamın iznine bağlı değildir. Kurucuların bilgi ve çalışmalarını dernek olarak birleştirmek yolundaki isteklerini, yani kuruluş isteklerini açığa vurmasıyla, dernek tüzel kişilik kazanır ve etkinlikte

bulunabilir. Dernekler amaçlarını belirlemede tamamen özgürdürler, ancak, amaçlarının hukuka ve ahlaka aykırı olmaması gerekir (ARSLAN, 1984, 6).

2.3.2. Türkiye’de Dernekleşme

Türkiye’deki dernekleşme hareketlerine Tanzimat Dönemi’nde rastlanmakla beraber, asıl dernekleşme Meşrutiyetin ikinci defa ilan edilmesinden sonra başlar. Kanun-i Esasi’ye 1909’da eklenen 120. madde ile dernek kurma hakkı anayasal çerçevede ele alınmıştır. Çok geçmeden konunun ayrıntılarını düzenlemek amacıyla ayrı bir dernekler kanunu çıkarılmıştır. Bu düzenlemeler ve Meşrutiyetin getirdiği hürriyet havası içinde Türkiye hızlı bir dernekleşme süreci içerisine girmiştir (TUNAYA, 1984, c. 1, 368-371). Bu eğilim 1913’ten sonra duraklamış, mütareke döneminde tekrar yükselmiş, Cumhuriyetin ilk dönemlerinden 1946’dan 1980’e kadar olan dönemde tür ve işlevleri farklılık göstermesine rağmen önemli gelişmeler göstermiştir. 1982 Anayasası ise dernekleşmeye önemli sınırlamalar getirmiştir. Buna bağlı olarak çıkarılan Dernekler Kanunu da benzer şekilde sınırlamaları öngörmekle beraber son yıllarda söz konusu sınırlamaları kaldırma yoluna gidilmektedir (BURAN, 1994, 109).

2.3.2.1. Tanım

Dernekler Kanunu’nun 1. maddesinde derneğin tanımı şöyle yapılmıştır:

Kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere en az 7(Yedi) kişinin bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirdikleri bir topluluk.

Dernekler Kanunu’nun 2. maddesine göre medeni hakları kullanma ehliyetine haiz ve 18 yaşını bitirmiş bulunan herkes önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptirler.

2.3.2.2. Genel Esaslar

Daha önceden de belirtildiği gibi medeni hakları kullanma ehliyetine haiz ve 18 yaşını bitirmiş bulunanlar önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptirler.

Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararıyla, ağır hapis cezası veya taksirli suçlar hariç olmak üzere 5 yıldan fazla hapis cezasına mahkum olanlar ile yüz kızartıcı

suçlardan yahut bu kanunla kurulması yasaklanan dernekleri kurmak veya idare etmek suçlarından birinden kesin olarak hüküm giymiş olanlar dernek kuramazlar (TUNCEL, 1998, 31).

Derneklerin de tüzel kişilikleri vardır. Tüzel kişiliklerini tüzüklerinde dernek olarak kurulma isteğini açığa vurmak veya tüzüklerini kurulduğu yerin en büyük mülki amirine vermekle kazanırlar.

Kurulması yasaklanan dernekler arasına kanun koyucu; bölge, ırk, sınıf, din ve mezhep esasına veya adına dayanarak herhangi bir bölgenin veya ırkın yahut saiklerinin değerlerine hakim veya değerlendirenden imtiyazlı olmasını sağlayan dernekleri de saymıştır.

2.3.3. Türkiye'deki Dernek Çeşitleri

Türkiye'de kurulmuş olan derneklerin sınıflandırılması yapılırken bilimsel ve resmi sınıflandırılma yapılacaktır.

2.3.3.1. Bilimsel Sınıflamaya Göre Dernekler

Bilimsel sınıflamaya göre dernekler 10 gruba ayrılmaktadır.

2.3.3.1.1. Sosyal Yardım Dernekleri

Yardımlaşma sandık ve dernekleri, köy, şehir, kasaba yardımlaşma ve yardım dernekleri, hayır işleri ve hayır yaptırma dernekleri, fakirlere yardım dernekleri vb. Örneğin Adıyaman ili Sincik İlçesi Yarpuzlu Köyü Sosyal Yardımlaşma, Dayanışma ve Kalkındırma Derneği gibi.

2.3.3.1.2. Spor Dernekleri

Şehir kulüpleri, gençlik ve spor kulüpleri, avcılık ve atıcılık dernekleri vb. Örneğin Galatasaray Spor Kulübü gibi.

2.3.3.1.3. Dini Dernekler

Cami yaptırma dernekleri, din görevlileri yardımlaşma dernekleri vb. Örneğin Malatya Hoca Ahmet Yesevi Camii Yaptırma ve Yaşatma Derneği gibi.

2.3.3.1.4. İşveren Dernekleri

TÜSİAD (Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği), MÜSİAD (Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği), TÜGİAD (Türkiye Genç İşadamları Derneği), MAGİAD (Malatya Genç İşadamları Derneği) vb. dernekler.

2.3.3.1.5. Yabancı ve Azınlıklara Ait Dernekler

Yabancı ve azınlıkların kendi cemaatleri ile ilgili Türkiye’de açmış oldukları dernekler. Örneğin Balkan Göçmenleri Derneği gibi.

2.3.3.1.6. Tarım ve Hayvancılık Dernekleri

Arıcılık, doğal yaşamı koruma dernekleri, Hayvan Sevenler Derneği vb. dernekler. Kanarya Sevenler Derneği gibi.

2.3.3.1.7. Kültür Dernekleri

İlmi dernekler, okul yaptırma ve yaşatma dernekleri vb. Örneğin Malatya Yaşar Öncan İlköğretim Okulu Okul Aile Birliği Derneği gibi.

2.3.3.1.8. Serbest Meslek Dernekleri

Mühendis, inşaatçı ve müteahhitler dernekleri, ihracatçılar dernekleri vb. dernekler. Örneğin Malatya Müteahhitler Derneği gibi.

2.3.3.1.9. Güzelleştirme Dernekleri

Kasaba, köy ve şehir kalkındırma ve güzelleştirme dernekleri vb. dernekler . Örneğin Adıyaman ili Sincik ilçesi Yarpuzlu Köyü Sosyal Yardımlaşma ve Kalkındırma Derneği gibi.

2.3.3.1.10. Diğer Tür Dernekler

Kiracılar dernekleri, folklor dernekleri vb. Örneğin Malatya Folklorunu Araştırma Derneği (MAFAD) gibi. (YÜCEKÖK, 1972, 6-7).

2.3.3.2. Resmi Sınıflamaya Göre Dernekler

İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü kayıtlarında dernek sınıflaması şöyle yapılmaktadır.

2.3.3.2.1. Faaliyeti devam Eden Derneklerin Nevilerine Göre

- Sosyal Amaçlı Dernekler,
- Hayri Amaçlı Dernekler,
- Sportif Amaçlı Dernekler,
- Kültürel Amaçlı Dernekler,
- Yükseköğrenim Öğrenci Dernekleri.

2.3.3.2.2. Ülkemizde Soydaşlarımızla İlgili Kurulan Dernekler

Türkiye'ye göç eden soydaşlarımızın kurmuş oldukları Balkan Göçmenleri Dernekleri, Bosnalılar Yardımlaşma Derneği vb.

2.3.3.2.3. Yurt Dışında Vatandaşlarımız Tarafından Kurulan Dernekler

Çeşitli amaçlarla yurt dışına giden vatandaşlarımız tarafından kurulan dernekler bu guruba girer.

2.3.3.2.4. Uluslararası Faaliyet İzni Bulunan Dernekler

(EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DERNEKLER MASASI)

2.3.4. Türkiye'deki Dernek Sayıları

DERNEK İSTATİSTİĞİ

(Haziran – 1997 İtibariyle)

Bugüne Kadar Kurulan Toplam Dernek	137.389
Halen Faaliyeti Devam Eden Dernek	72.311
Faaliyeti Sona Eren Dernek	65.078
Faaliyeti Devam Eden Derneklerin Nevilerine Göre Dağılımı	72.311
Sosyal Amaçlı Dernek	24.566
Hayri Amaçlı Dernek	16.416
Sportif Amaçlı Dernek	9.849
Kültürel Amaçlı Dernek	21.273
Yükseköğrenim Öğrenci Derneği	207

Nedenlerine Göre Faaliyeti Sona Eren Derneklerin Dağılımı	65.078
Mahkeme Kararı İle Feshedilen veya Kapatılan Dernek	25.253
Mülki Amir Kararı İle Kendiliğinden Dağılmış Sayılan Dernek	26.408
Genel Kurur Kararı İle Feshedilen Dernek	13.417
Ülkemizde Soydaşlarımızla İlgili Kurulan Dernekler	341
Halen Faaliyeti Devam Eden Dernek	322
Faaliyeti Sona Eren Dernek	19
Yurtdışında Vatandaşlarımız Tarafından Kurulan Dernek	1.474
Halen Faaliyeti Devam Eden Dernek	1.254
Faaliyeti Sona Eren Dernek	220
Uluslararası Faaliyet İzni Bulanan Dernek	602
3325 Sayılı Kanuna Göre	22
2908 Sayılı Kanuna Göre	580

2.3.5. Derneklerin Gelir Kaynakları

Derneklerin gelir kaynakları, Dernekler Kanunu'nda şöyle sıralanmıştır:

- Üye aidatları,
- Dernekçe tertiplenen balo, eğlence, müsamere, konser, spor müsabakaları ve konferans gibi faaliyetlerden sağlanan gelirler,
- Dernekçe tertiplenen piyango gelirleri,
- Derneğin malvarlığından elde edilen gelirler,
- Bağış ve yardımlar.

Kamu yararına çalışan dernekler dışında kalan dernekler, siyasi partilerden veya onlara bağlı teşekküllerden yahut işçi veya işveren meslek teşekküllerinden herhangi bir suretle yardım kabul edemezler.

Genel ve katma bütçeli dairelerle, mahalli idareler İktisadi Devlet Teşekkülleri ve bunlara bağlı müesseseler ve sermayesinin yarısından fazlası Devlet'e ait kuruluşlar ancak kamu yararına çalışan derneklere yardım yapabilirler.

Derneklerin dış ülkelerdeki gerçek veya tüzel kişilerden yahut diğer kuruluşlardan yardım alması İçişleri Bakanlığı'nın izni ile olur.

III. İŞÇİLERİN ÖRGÜTLENME BİÇİMLERİ

3.1. İşçilerin Dünya’da Örgütlenme Biçimleri

Daha öncede ifade edildiği gibi sendikacılık esas itibari ile bir işçi hareketidir. Temelinde işçinin, daha geniş bir ifadeyle emeğin işveren, sermaye karşısında her zaman zayıf durumda bulunması olgusunun doğurduğu bir savunma gerçeği vardır. Sanayi Devriminin, fabrika yaşamının ve kapitalist sistemin bir yarattığı olan yeni işçi tipinin oluşturduğu sendikacılık hareketinin ana işlevi, eğer klasik anlamı içinde düşünülürse, sömürüyü önleme, bir denge kurarak toplumun bir büyük sınıfına da insanca yaşama hakkını ve olanaklarını sağlama isteği ve niyetidir. Bu işlevi içinde sendikacılık hareketi, esasında, toplumun mutluluğuna, sosyal barışın kurulmasına hizmet eden bir nitelik kazanmaktadır (ESİN, 1974, 3).

3.1.1. Amerika Birleşik Devletlerinde Sendikacılık

Amerika Birleşik Devletleri’nde ilk sendika 1792 yılında Filedelfiyalı ayakkabıcılar tarafından kurulmuştur. Bunu aynı yıllarda Boston ve Newyork’taki marangoz ve matbaa işçilerinin kurduğu sendikalar izlemiştir. Bu ilk sendikaların üyeleri aynı meslek ve zanaat dalında çalışan nitelikli işçilerden oluşmaktaydı. A.B.D. ilk kurulan sendikalarda mesleki sendikacılık ilkesi benimsenmiştir (DEMİRCİOĞLU, 1987, 29).

Yerel sendikalardan sonraki üst örgüt olan ilk federasyon 1833’de, bugün Amerikan sendikacılığının en önemli örgütlenme düzeyini oluşturan ilk ulusal sendika ise 1850 yılında kurulmuştur. Tepe örgüt olan AFL’nin (Amerikan İşçi Federasyonu) 1886 yılında kurulması ile Amerikan Sendikacılığı bugünkü örgüt yapısını 100 yıl önce tamamlamıştır (ÇUBUK, 1982, 109).

Amerikan İşçi Federasyonu (AFL: American Federation of Labor)nun dünya görüşünü kısaca şöyle özetleyebiliriz:

- Yalnızca işçilerin çıkarları korunacak,
- Yalnızca sendika üyelerinin ekonomik çıkarları için mücadele edilecek,
- AFL’de temel ilke çatışma değil, uzlaşmadır.

– İşçi hareketi politik kadroların kendi işine karışmasına karşı olacak, kendisi politik mücadelede taraf olmayacaktır. Doğrudan siyasi bir parti değil, işçi yararına yasalar çıkarabilecek politik kararlar desteklenecektir (DEMİRCİOĞLU, 1987, 35).

3.1.2. Mısır'da Sendikacılık

Ortaya çıkarılan son bulgulara göre tarihte ilk kez topluca işi bırakma eylemi M.Ö. 1940 yıllarında Mısır'da İbranilerce tuğla işinde daha iyi çalışma koşulları için yapılmıştır. Ancak M.Ö. 1240 yıllarında aynı ülkede piramitlerin yapımında çalışan inşaat işçilerinin yaptığı eylem ise tarihte işçilerin yaptığı en eski grev niteliğinde eylem olarak kabul edilmektedir.

Mısır'da ilk Sendika hareketi 1899 yılında sigara endüstrisi işçileri tarafından başlatılmıştır. I. Dünya Savaşına gelindiğinde Mısır'da işçi sendika sayısının 12, bu sendikalara bağlı işçi sayısının on binin altında olduğu görülür. 1921 yılında artan sendikalar bu ülkede Mısır İşçi Federasyonu (Egyption Federation of Workes = EFW) adı altında bir çatı örgütü oluşturmuştur. Mısır sendikalar yasasına göre 15 yaşını doldurmuş bir işçinin sendikaya üye olup olmamada özgür olduğu belirtilmiştir. Böylece bu yasa olumlu ve olumsuz sendika özgürlüğünü güvence altına almıştır (DEMİRCİOĞLU, 1987, 257-261).

3.1.3. Eski Sovyetler Birliği'nde Sendikacılık

Çarlık rejimi döneminde sendika kurmak yasaklanmış, grev ve benzeri sendikal hareketler ağır cezalara bağlanmıştır. İşte bu tür koşulların Rusya'da uzun sürmesi işçi hareketlerinin ihtilalci olmasına ve gizli çalışma yöntemlerine yönelmesine yol açmıştır (ÇUBUK, 1982, 110.).

1890'larda yaklaşık 55 milyon işçi bulunmakta, baskı ve ağır cezai yaptırımlara karşın Rusya'da grevlere yine de rastlanılmaktaydı. Bu yıllarda ilk sendikalar da gizlilik içinde kurulmaya başlanmıştır.

1905 sonbaharında Moskova'da 50, St. Petersburg'da 44, Odessa'da 30, Nizhni Novgorod'da 18, Kharkov'da ise 15 sendikanın varlığına rastlanmıştır. Eylül 1905'te ilk kez "Rusya İşçi Sendikaları Konfederasyonu"nun Moskova'da toplandığı görülür (DEMİRCİOĞLU, 1987, 274).

Rusya'nın I. Dünya Savaşına katılmasından sonra, Çarlık hükümetinin sendikalara karşı baskı hareketleri artmıştır. Bu arada 1915-1916 yıllarında grevlerin çok yoğun olarak arttığı ve 1917 yılında büyük bir ayaklanmaya dönüştüğü görülür. Sonuçta 27 Şubat 1917'de yapılan ihtilal ile Çarlık rejimine son verilmiştir (ÇUBUK, 1982, 110).

1918 yılında ilk kez toplanan Rus sendikalar kongresinde ise, işçi örgütlerinin devletle ilişkileri ele alınmış ve bu kongrede sendikaların tamamen bir devlet organı olması yönünde fikirler öne sürülmüştür (AKER, 1981, 24).

1922 yılında Rusya'da sendikalar tümüyle Komünist Partisi'nin egemenliği altına girmişlerdir.

Sosyalist ülkelerde sendikalar işçilerin sosyal, ekonomik, kültürel ve mesleki hak ve çıkarlarını koruyup geliştiren kuruluşlar değildir. Sendikalar devletin ve komünist partisinin emrinde hareket eden bir kuruluş durumundadır.

Nitekim 1918 yılında yapılan sendikalar kongresinde alınan kararlar Rusya'daki sendikaların görev ve işlevleri konusunda bize yeterli bilgi vermektedir. Şöyle ki:

- Sosyalist düzende sendikalar devletin bir organıdır.
- Grev kullanılmamalıdır, kullanılmayacaktır.
- Sendikalar Komünist Partisinin denetiminde olacaktır (DEMİRCİOĞLU, 1987, 279).

Komünist Sendika teorisine göre, Rus sendikaları devletin ana organlarıdır. Sendikaların başlıca görevleri devletin kesin denetimi altında, devletçe saptanan amaçlara ulaşılmaktadır (ÇUBUK, 1981, 111).

3.2. Uluslararası Sendikal Kuruluşlar

3.2.1. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)

Uluslararası çalışma örgütü (ILO) 1919 yılında Versay Antlaşmasıyla kurulan Milletler Cemiyetinin bir alt kuruluşu olarak kurulmuştur. ILO, uluslararası düzeyde

sosyal adaleti gerçekleştirmek ve uluslararası çalışma normları hazırlamak üzere kurulmuştur. Türkiye 1932 yılında ILO'ya üye olmuştur (KARLUK, 1990, 86).

Uluslararası Çalışma Konferansının 1944 yılında Filidelfiya'da yapılan toplantısında işveren ve hükümet temsilcileri örgütün prensiplerini yeniden belirlemişlerdir. Emegın bir mal olmadığı, nerede olursa olsun sefaletin dünya refahını tehdit eden bir unsur olduğu; söz, emek ve dernek kurma özgürlüğünün süreli bir ilerlemenin zorunlu bir koşulu olduğunu vurgulamışlardır.

Fledelfiya Beyannamesi ILO'nun bütün ülkelerde tam çalışma, geçim sağlayacak ücret, işçilerin sağlığının korunması, anaların ve çocukların korunması, yeterli ve temiz konut ve tatil, kollektif sözleşme hakkı, herkes için daha iyi yetişme ve daha üstün bir meslek eğitimi görme olanakları sosyal güvenlik önlemlerinin genişletilmesi gibi önlemler almakla görevli olduğunu bildirmiştir (HİZMET-İŞ SENDİKASI FAALİYET RAPORU, 1997, 67).

1946 yılında Birleşmiş Milletler bünyesinde ILO tekrar sürekli bir barışın temel taşı olan sosyal adaletin kurulması ve sefaletin önlenmesi için kurulmuştur. ILO çalışma koşullarının işçi sağlığı ve iş güvenliği çerçevesi içerisinde geliştirilmesi, iş bulma imkanlarının artırılması ve temel insan haklarında ilerlemeler sağlamaya yönelik çalışmalarda bulunmaktadır.

ILO işçi, işveren ve hükümet temsilcilerinden oluşan üçlü bir yapıya sahiptir.

3.2.2. Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (ETUC)

1952 yılında Kömür ve Çelik Birliği'nin kurulmasının ardından maden ve çelik endüstrilerindeki Sendikalar da biraraya geldiler. 1958'de AET (Avrupa Ekonomik Topluluğu), 1960'da ise Avrupa Serbest Ticaret Birliği'nin kurulmasından sonra bu yapılanmada sendikalara da yer verilmiştir. ETUC 1973'te Avrupa Topluluğu bünyesindeki sendika komitelerinin birleşmesiyle kuruldu. ETUC 21 batı ülkesinden (Avrupa) 35 ulusal sendika konfederasyonu ve bu sendikalara üye 44 milyon işçiyi temsil eder (HİZMET-İŞ SENDİKASI FAALİYET RAPORU, 1997, 69).

Ülkemizden TÜRK-İŞ ve HAK-İŞ Sendikaları ETUC'e üye olarak faaliyetlerini sürdürmektedirler.

3.2.3. Uluslararası İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICEFTU)

1949'da Londra Konferansında 53 ulusal merkezin üye olduğu ICEFTU kuruldu. ICEFTU amacını şöyle açıklamıştır: "Ekmek için ekonomik, güvenlik ve herkes için sosyal adalet içinde, özgürlük içinde ve ekonomik, politik ve demokrasi içinde; barış için ve özgürlük, herkesin gurur içinde yaşaması şartıyla..." (HİZMET-İŞ SENDİKASI FAALİYET RAPORU, 1997, 69).

1949'da 50 milyon üyesi varken 1965'te 66 milyona çıkmıştır. Kuruluşundan itibaren ICEFTU soğuk savaşın etkisi altında olduğunu söyleyenler olmuştur. ICEFTU soğuk savaşın ve antikomünizmin etkisinde kalmıştır.

ICEFTU 107 ülkeden 146 sendikal merkezin temsil ettiği 98 milyon işçiyi temsil etmektedir. ICEFTU'nun üç bölgesel örgütü AFRO, APRO, ORİT ve bağlı 16 işkolu federasyonu vardır (HİZMET-İŞ SENDİKASI FAALİYET RAPORU, 1997, 69).

3.2.4. Uluslararası Kamu Hizmetleri Sendikaları Federasyonu (PSI)

PSI (Uluslararası Kamu Hizmetleri Sendikaları Federasyonu) 1907'de kurulmuştur. En uzun tarihi geleneğe sahip uluslararası sendikal kuruluşlardan biridir. Kurulduğundan bu yana devamlı bir gelişme göstermiştir. Pasifik, Asya, Afrika, Kuzey Amerika, Karayipler, Latin Amerika ve Avrupa'da 100 kadar ülkeden 325 sendika, 14000000'un üzerinde üyeyi temsil etmektedir. PSI'nın bazı üye sendikaları milyonlarca işçiyi içeren güçlü organizasyonlar iken bazıları yeni kurulmuş organizasyonlardır ve toplu pazarlığın ilk aşamalarındadırlar.

Sendikalar, dünya barışının sağlanması, işçilerin elverişli koşullarda çalışması ve özgürlüklerinin güvence alınması için işbirliği yapmalıdırlar.

3.3. İşçilerin Türkiye'de Örgütlenme Biçimleri

3.3.1. İşçi Sendikacılığı Kavramı ve Tanımı

1982 Anayasası (Anayasamız) işçilerin, üyelerinin çalışma ilişkilerinde ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için, önceden izin almaksızın, sendikalar ve üst kuruluşlar kurma hakkına sahip buldukları hükmüne

yer verilmiştir (Md. 51/D). 2821 sayılı Sendikalar Kanununda sendikaların, tek üst kuruluş olarak, sadece konfederasyonları kurabileceği esasını getirmiştir.

Ülkemizde işçi sendikaları tıpkı, Avrupa'da olduğu gibi (örneğin Almanya'da Alman İşçi Sendikaları Birliğine (DGB) bağlı sendikalar, 7 milyonu aşan üyeleriyle tüm işçilerin yaklaşık üçte birini ve aileleriyle birlikte nüfusun önemli bir bölümünü oluşturmaktadırlar (ÇELİK, 1992, 249).) üye sayılarının çokluğu ve büyük rakamlara varan malvarlıklarıyla, toplu sözleşme, grev hak ve yetkileriyle iktisadi, sosyal ve siyasal düzeni etkileyen bir baskı ve çıkar grubu olarak toplum hayatına ağırlıklarını koyabilmekte ve güçleri oranında etkili olabilmektedirler. Baskı ve çıkar gruplarının en önemlilerinden biri olan işçi sendikaları (işçi kuruluşları), toplum hayatında sayısal ve sosyal açıdan önemli bir yeri olan işçi sınıfının çıkarlarını korumak ve geliştirmek için, bir yandan işverenler veya kuruluşlarıyla toplu sözleşmeler yaparak çalışma barışının ve toplum düzeninin bozulmasını önlemek, öte yandan, bazı kamu kuruluşlarındaki özellikle çalışma örgütündeki kurallara demokratik ilkelere uygun bir biçimde işçileri temsilen katılarak, iktisadi, sosyal ve siyasal düzende denge ve uyumu sağlamaktadırlar (ÇUBUK, 1982, 126). İşçi kuruluşlarının bu nitelikleri ve işlevleri, bunların, yasama organını ve bunu oluşturan siyasi partileri etkileyici faaliyetlerde bulunmalarını, ekonomik ve sosyal düzeni oluşturan iktisadi devlet teşekkülleri, ilgili bakanlıklar, planlama gibi kamu kuruluşlarında işçileri temsil etme olanaklarına sahip kılınmalarını gerektirmektedir.

Yukarıda anlatılanların doğrultusunda İşçi Sendikacılığı Anayasamız ve Sendikalar Kanununun ilgili maddeleri göz önüne alınarak yapılan tanıma göre işçi sendikacılığı: "İşçilerin çalışma ilişkilerinde ortak ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için serbestçe, Cumhuriyetin niteliklerine ve demokratik esaslara uygun olarak kurulan ve faaliyet gösteren bağımsız özel hukuk tüzel kişisidir" (ÇELİK, 1992, 253).

3.3.2. İşçi Sendikalarının Kuruluşu

Halen yürürlükte bulunan Sendikalar Kanunu, işçi sendikalarının Türkiye çapında faaliyette bulunmak üzere bir iş kolundaki işyerinde çalışan "en az 7 gerçek

kişi" (2908 Sayılı Dernekler Kanunu Md. 1) işçiler tarafından kurulabilmesini öngörmüştür (Md. 3/1).

3.3.2.1. İşçi Konfederasyonlarının Kuruluşu

Yürürlükte bulunan 1982 Anayasası ve Sendikalar Kanununun hükümleri doğrultusunda İşçi Sendikaları bir üst kuruluş olan Konfederasyon biçiminde örgütlenmeye olanak tanınmıştır. Buna göre konfederasyonlar değişik iş kollarında faaliyet gösteren en az beş tüzel kişiliğe sahip sendikanın bir araya gelmesi suretiyle kurulabilir. Ülkemizde şu an TÜRK-İŞ, HAK-İŞ ve DİSK adlı işçi konfederasyonları faaliyetlerini sürdürmektedirler.

3.3.3. Kuruluş İşlemleri

Sendika ve konfederasyonlar önceden izin almaksızın kurulabilirler 'AY, Md. 51/1, S.K. Md 6/1). Bir kuruluşun (sendika, konfederasyon), her şeyden önce, bir yazılı tüzük hazırlamaları gerekir. Hazırlanan tüzüğün kanunda gösterilen diğer belgelerle birlikte valiliğe verilmesi gerekir. Tüzüklerin ve belgelerin valiliğe verilmesi ile sendika veya konfederasyon tüzel kişilik kazanır.

3.3.4. Sendika Üyeliği

Sendikalar Kanununa göre işçi sayılan kişilerin (bir hizmet akdine göre çalışanlar) üye olabilecekleri belirtilmektedir (Md. 20/1). Kanuna göre işçi sendikasına üye olabilmek için işçinin on altı yaşını doldurması gerekir. On altı yaşından küçük olanlar, kanuni temsilcilerinin yazılı izniyle sendikaya üye olabilirler (S. K. Md. 20).

Anayasanın 51. maddesi uyarınca Sendikalar Kanununa, sendikalara üye olma serbestisi ile hiç kimsenin sendikaya üye olmaya ve olmamaya zorlanamayacağı ilkesi ve daha sonra işçi veya işverenlerin aynı zamanda ve aynı işkolunda birden çok sendikaya üye olamayacakları esası getirilmiştir.

Bir işçinin sendika üyeliğinin sona ermesi; İşçinin kendi isteğiyle (istifa) sendikadan ayrılması, işçinin statüsünün değişmesi, yani işçinin emekli olması ya da işçinin işçilik niteliğini kaybetmesi durumlarında ve işçinin ölümü hallerinde son bulacağı ilgili kanun maddelerinde belirtilmiştir (S. K. Md. 25).

Ayrıca, Sendikalar Kanununa göre, sendika üyesinin üyelikten çıkarılması (ihracı) kararı genel kurulca verilir (S. K. Md. 25/III9). Üyelikten çıkarmanın kanun ve sendika tüzüğü hükümleri çerçevesinde olacağı kuşkusuzdur.

3.3.5. Konfederasyon ve Uluslararası Kuruluş Üyeliği

Sendikalar Kanununa (S. K.) göre bir konfederasyona üye olmak ve üyelikten çekilmek sendika genel kurulunun salt çoğunluğunun kararına bağlıdır. Sendika aynı zamanda birden fazla konfederasyona üye olamazlar.

Sendika ve konfederasyonlar, Türkiye Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına saygılı, milli, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti niteliklerine aykırı olmamak koşuluyla uluslararası işçi ve işveren kuruluşlarına serbestçe üye olabilirler ve üyelikten çekilebilirler (S.K. Md. 28/1).

S. K'nın verdiği bu yetkiyle TÜRK-İŞ ve HAK-İŞ İşçi Konfederasyonları ETUC'A (Avrupa Sendikalar Konfederasyonu) üye olmuşlardır.

3.3.6. İşçi Kuruluşlarının Organları

Dernekler ve diğer tüzel kişiliklerde olduğu gibi işçi kuruluşlarında da Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu ve Disiplin Kurulu organları bulunmaktadır.

3.3.6.1. Genel Kurul

Derneklerde ve diğer tüzel kişiliklerde olduğu gibi işçi ve işveren kuruluşlarında da genel kurul, kuruluşun en üst karar ve denetim organıdır (M. K. Md. 57).

Sendika üyelerinin seçeceği delegeler genel kurulu oluşturur.

Sendika ve Konfederasyonunun ilk genel kurulu, tüzel kişiliğin kazanılmasından başlayarak altı ay içinde yapılır. Olağan genel kurul üç yılda bir toplanır. Toplantı yeter sayısı üye tam sayısının salt çoğunluğudur.

İşverenlerde her işveren sendikanın genel kurulunda üyedir.

Genel Kurulun başlıca görevleri kanunda gösterilmiştir (S. K. Md. 11). Genel kurulun önemli görevleri olarak, organların seçimi, tüzük değişikliği, yönetim ve

denetleme kurulları raporlarının görüşülmesi ve bu kurulların ibrası, bütçenin kabulü aynı türden başka bir kuruluşla birleşme veya katılma, uluslararası kuruluşlara üye olma veya üyelikten ayrılma, kuruluşu feshetme gibi görevleri vardır (S. K. Md. 11/II).

3.3.6.2. Yönetim Kurulu

Sendika ve sendika şubeleri yönetim kurulları en az üç en çok dokuz üyeden, Konfederasyonların yönetim kurulları ise en az beş en çok yirmi dokuz üyeden oluşur (S. K. Md. 15).

Yönetim kurulunun görevleri; kuruluşu temsil etmek, kanunların ve tüzüğün verdiği yetki çerçevesinde kuruluşu yönetmek, gelecek döneme ait bütçeyi hazırlayarak genel kurula sunmak ve genel kurulca verilecek diğer görevleri yerine getirmektir (S. K. Md. 16).

3.3.6.3. Denetleme Kurulu ve Denetçiler

Denetleme kurulu genel kurulca seçilecek üç denetçiden oluşur. Ancak şubeler için bir denetçi yeterlidir (S. K. Md. 19/1).

Denetleme kurulu, yönetim kurulunun genel kurul kararlarına uygun olarak faaliyette bulunup bulunmadığını denetlemek, tüzük uyarınca idari ve mali denetlemelerde bulunmak, yönetim kurulundan genel kurulun olağanüstü toplantıya çağrılmasını istemek, tüzükte gösterilen diğer denetleme görevlerini yapmak ve denetleme raporunu hazırlayarak genel kurula sunmak ile görevlidir (S. K. Md. 19/II).

3.3.6.4. Disiplin Kurulu

Disiplin kurulu en az üç en çok beş üyeden oluşur (S. K. Md. 18/1) Disiplin kurulu, sendika veya konfederasyonun tüzüğüne, amaç ve ilkelerine aykırı hareket ettiği ileri sürülen üyeler hakkında araştırma yapmak, üyelikten çıkarma dışındaki disiplin cezalarını vermek ve sonucunu genel kurula ve ilgililere bildirmekle görevlidir (S. K. Md. 19/II).

3.3.7. Gelir Kaynakları

Sendikalar Kanunu işçi ve işveren kuruluşlarının gelirlerini, üyelerinden alacakları aidat ile Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununda belirtilen dayanışma aidatı, kanuna göre yapabilecekleri faaliyetler ile eğlence, konser gibi faaliyetlerden sağlanacak gelirler, bağışlar, mal varlığı gelirleri olarak sıralanmaktadır (S. K. Md. 40/1).

3.3.8. Gider Kaynakları

Yönetim ve denetim kurulu üyelerinin maaşları, merkez ve şubelerde çalışan memurların maaşları, büro giderleri, demirbaş giderleri, her türlü ödenek, yolluk ve tazminatlar işçi ve işveren kuruluşlarının giderlerini oluşturmaktadır. Ayrıca işçi kuruluşları gelirlerinin en az yüzde beşini üyelerinin mesleki eğitim ile bilgi ve tecrübelerini arttırmak için kullanmak zorundadırlar (S. K. Md. 44/II).

3.3.9. İşçi Kuruluşlarının Faaliyetleri

3.3.9.1. Sendikaların Çalışma Hayatına İlişkin Faaliyetleri

Sendikalar Kanununun 32.maddesine göre sendikalar aşağıdaki faaliyetlerde bulunabilirler:

- Toplu iş sözleşmesi akdetmek,
- Toplu iş uyuşmazlıklarında ilgili makama, arabulucuya, hakem kurullarına, iş mahkemelerine ve diğer yargı organlarına başvurmak,
- Çalışma hayatından, mevzuattan, toplu iş sözleşmelerinden, ört ve adetten doğan hususlarda işçileri ve (işverenleri) temsilen veya yazılı başvuruları üzerine nakliye, neşir veya adi şirket mukaveleleri ile hizmet akdinden doğan hakları ve sigorta haklarında üyelerini ve mirasçılarını temsilen davaya ve bu münasebetle açılan davadan ötürü husumete ehil olmak
- Grev (ve lokavta) karar vermek ve idare etmek (S.K.M., 32).

3.3.9.2. Sendika ve Konfederasyonların Sosyal ve Ekonomik Faaliyetleri

Sendikalar Kanununun 33. maddesine göre sendika ve konfederasyonlar aşağıda belirtilen faaliyetlerde de bulunabilirler:

– Çalıştırmayı doğuran hukuku ilişkilerde sosyal sigortalar, emeklilik ve benzeri hakların kullanılması ile ilgili olarak üyelerine ve mirasçılarına adli yardımda bulunmak,

– Kanun ve uluslararası antlaşma ve hükümlerine göre toplanan kurullara temsilci göndermek. Örneğin ILO'ya ve ETUC'a temsilci göndermek,

– İşçilerin (ve işverenlerin) mesleki bilgilerini artırıcı kurs ve konferanslar düzenlemek; sağlık ve spor tesisleri, kütüphane, basım işleri için gerekli tesisleri kurmak,

– Herhangi bir bağışta bulunmamak kaydı ile evlenme, doğum, hastalık, sakatlık, ihtiyarlık, ölüm, işsizlik gibi hallerde yardım ve eğilim amacıyla sandıklar kurulmasına yardımcı olmak ve nakit mevcudunun yüzde beşi arasında bu sandıklara kredi olarak vermek

– Herhangi bir bağışta bulunmamak kaydıyla üyeleri için kooperatifler kurulmasına yardım etmek ve nakit mevcudunun yüzde onunu geçmemek üzere kredi sağlamak,

– Üyelerinin mesleki eğitim, bilgi ve tecrübelerini yükseltmek için çalışmak,

– Nakit mevcudunun yüzde yirmisinden fazla olmamak şartı ile sınai ve iktisadi teşebbüslere yatırımlar yapmak.

Sendika ve konfederasyonlar faaliyetlerinden yararlandırmada, üyeleri arasında eşitliğe uymak zorundadır (S. K. Md. 33).

IV. İŞVEREN DERNEKLERİNİN KURULUŞ AMAÇLARI

4.1. Genel Olarak Dünya’da İşveren Kuruluşlarının Amaçları

4.1.1. YES For Europe – Avrupa Genç İşadamları Dernekleri Konfederasyonu’nun Amaçları

TÜGİAD’ında üyesi olduğu, Almanya, Avusturya, Belçika, Fransa, Güney Kıbrıs, İtalya, İspanya, Portekiz ve Türkiye’den toplam 32.000 genç girişimciyi temsil eden ve merkezi Brüksel’de bulunan “YES For Europe – Genç İşadamları Dernekleri Konfederasyonu”nun ana amaçlarını şöyle sıralayabiliriz:

Avrupa’daki küçük ve orta ölçekle işletmelerin sorunlarına yardımcı olmak, işsizlik, risk sermayesi gibi Avrupa’nın önde gelen konularını her ay Avrupa’nın değişik kentlerinde tekrarlanan toplantı, seminer ve panellerle gündeme getirmek, AB toplantılarına katılarak Birliğin aldığı yeni karar ve düzenlemeleri, YES üyelerine duyurmak, kendi üyeleri arasındaki sosyal ve ticari ilişkileri geliştirmek ve yine üye ülkelerin genç girişimcilerinin makro seviyedeki sorunlarına yardımcı olabilmek olarak sıralanabilir (TÜGİAD, 1997, 16).

4.1.2. UNICE (Union of Industrial and Employers Confederations of Europe)nin Amaçları

Türkiye’den de TÜSİAD’ın üye olduğu ve AB ülkelerinin tamamının üye olduğu UNICE’nin amaçlarını şöyle sıralayabiliriz:

Üyesi oldukları ülkelerin sanayi işletmelerinin sorunlarına yardımcı olmak, işsizlik, istihdam gibi sosyal politikaların yeniden düzenlenmesi, işletmeler arasında rekabet gücü oluşturma, siyasi istikrar ve ekonomik büyüme ortamının yaratılması ve sürdürülebilmesi, ticaretin ve yatırımların gelişmesine yardımcı olmak ve üye kuruluşlar arasında işbirliğinin sağlanması olarak sıralayabiliriz (TÜSİAD 1996 ÇALIŞMALARI, 1997, 20). UNICE amaçlarına ulaşabilmek için beş temel etkinlik alanı tanımlamıştır. Bunlar:

- Uyumlaştırılmış ve girişimciliği destekleyen hukuki ve idari çerçeve;
- Şirket ve bağımsız temsil kuruluşları kültürünün gelişmesi;

- İhtisaslaşmış sanayi ve hizmet bölgelerinin kurulması;
- Küçük ve Orta ölçekli şirketlerin modernleştirilmeleri;
- Üye ülkelerarası bilgi iletişim ve ortaklık ağlarının geliştirilmesi (TÜSİAD 1996 ÇALIŞMALARI, 1997, 21).

Eski TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Sn. Halis komili 1996 yılında UNICE Başkan Yardımcısı görevine getirilen AB üyesi olmayan bir ülkenin özel sektör örgütünden gelen tek başkan yardımcısıdır.

4.2. Türkiye’de İşveren Dernekleri

4.2.1. TÜSİAD (Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği)

4.2.1.1. TÜSİAD’ın Kuruluşu

1970’li yılların başlarında Türkiye’de devletçi politika ve uygulamalar “ilericilik” olarak kabul görmekteydi. Serbest Piyasa ekonomisi henüz yüksek sesle telâffuz edilmiyordu. İşte bu koşullar altında bir araya gelen 17 işadamı, “hür teşebbüs fikrini savunup yaygınlaştırmak” amacıyla 2 Nisan 1971 günü TÜSİAD’ı (Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği) kurdular (ÇEYREK ASRİN ARDINDAN TÜSİAD, 1996, 6).

TÜSİAD’ın kurulması Türkiye için önemli bir yenilikti. Ekonomik ve sosyal sorunlarla ilgilenmiyormuş gibi görünen işadamları, ilk defa böyle bir örgütle ortaya çıkıyor ve “biz de varız” diyorlardı.

TÜSİAD, Türkiye’nin serbest piyasa ekonomisine geçiş sürecinde ciddi bir sınav vermiştir. Piyasa ekonomisi ilkelerinin yerleşmesine, ekonomik şeffaflık ve “diyalog” ortamının oluşturulmasına yönelik bilimsel inceleme, araştırma ve önerileriyle ağırlığını her dönemde hissettirmiştir (TÜSİAD 1996 ÇALIŞMALARI, 1997, 13).

Yıllar geçtikçe TÜSİAD’ın salt bir meslek örgütü olmadığı, Batıda benzerleri çokça görülen demokratik bir “gönüllü kuruluş” olduğu belirginleşmiştir. İktidarlardan bağımsız çalışan, sanayici ve iş adamlarının özel girişimleriyle kurulan

bir sivil toplum örgütü olduğunu yapmış olduğu çalışmalarla kanıtlamıştır (ÇEYREK ASRİN ARDINDAN TÜSİAD, 1996, 7).

TÜSİAD, 1981 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla “Kamu yararına çalışan dernek” statüsü kazanmış, 1988 yılında da Avrupa Sanayicileri ve İşverenleri Konfederasyonu UNICE’ye üye olmuştur.

UNICE, Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu Ekonomik ve Sosyal Komite’de Avrupa iş dünyasının sesi konumundadır.

17 kurucu üye ile yola çıkan TÜSİAD’ın bugün, -hepsi Türkiye’nin başlıca endüstri ve hizmet kuruluşlarının sahip ve yöneticilerinden oluşan 393 üyesi vardır.

TÜSİAD üyelerinin temsil ettiği kuruluşlar, Türkiye’de sektör bazında yaratılan katma değer’in yüzde 50’sini, toplam ülke ihracatının ise yüzde 30’unu gerçekleştirmektedirler (TÜSİAD 1996 ÇALIŞMALARI, 1997, 14).

4.2.1.2. Genel Amaçları

TÜSİAD’ın amaçları TÜSİAD tüzüğü’nün 2. maddesinde şöyle belirlenmiştir:

TÜSİAD, demokrasi ve insan hakları evrensel ilkelerine bağlı, girişim, inanç ve düşünce özgürlüklerine saygılı, yalnızca asli görevlerine odaklanmış etkin bir devletin varolduğu Türkiye’de, Atatürk’ün çağdaş uygarlık hedefine ve ilkelerine sadık toplumsal yapının gelişmesine ve demokratik sivil toplum ve laik hukuk devleti anlayışının yerleşmesine yardımcı olur.

Dernek, sanayici ve işadamlarının Türk toplumunun öncü ve girişimci bir grubu olduğu inancı ile bu yöndeki uygulamaların takipçiliğine yapar.

TÜSİAD, piyasa ekonomisinin hukuksal ve kurumsal altyapısının yerleşmesine ve iş dünyasının evrensel iş ahlakı ilkelerine uygun bir biçimde faaliyette bulunmasına çalışır.

TÜSİAD, Türkiye’de liberal ekonomi kurallarının yerleşmesinin yanı sıra, ülkenin insan ve doğal kaynaklarının teknolojik yeniliklerle desteklenerek en etkin bir biçimde kullanımını; verimlilik ve kalite yükselişini sürekli kılabilecek ortamın yaratılması yoluyla rekabet gücünün arttırılmasını hedef alan politikaları destekler.

TÜSİAD, bu çerçevede oluşan görüş ve önerileri, doğrudan parlamento, hükümete, yabancı devletlere, uluslararası kuruluşlara ve basın aracılığı ile de kamuoyuna ileterek yukarıdaki amaçlar doğrultusunda düşünce ve hareket birliği oluşturur (TÜSİAD TÜZÜĞÜ Md. 2, 1996).

4.2.1.3. Organizasyon Yapısı

TÜSİAD, Genel Kurul, Yüksek İstişare Konseyi, Yönetim Kurulu, Yürütme Komitesi, Denetleme Kurulu ve Genel Sekreter'den oluşur.

4.2.1.3.1. Genel Kurulun Görevleri

Genel Kurul, derneğin üst düzey karar alma organı olup 393 üyeden oluşmaktadır. Derneğin görevleri şöyle sıralanabilir:

Dernek organlarını seçmek, Dernek tüzüğünü değiştirmek; diğer organların üyelerini seçmek, Yönetim ve Denetleme Kurulları raporlarını görüşmek; Yönetim Kurulunu aklamak; Yönetim kurulunca hazırlanan bütçeyi görüşüp karara bağlamak; Derneğe gerekli taşınmaz malların alınmasına karar vermek; derneğin federasyonu katılması ya da ayrılmasına karar vermek; derneğin feshedilmesine karar vermek; Haysiyet Divanının ihraç kararlarına ve üyeliği kendiliğinden sona ermiş bulunan üyelerin, üyeliği sona erdirici nedenin gerçekleşmediğine ilişkin itirazlarını inceleyip karara bağlamak, mevzuatta ve Dernek tüzüğünde Genel Kurulca yapılması belirtilen öteki görevleri yerine getirmektir (TÜSİAD TÜZÜĞÜ, 1996).

4.2.1.3.2. Yüksek İstişare Konseyi

Yüksek İstişare Konseyi 60 üyeden oluşmaktadır. Yüksek İstişare Konseyinin görevleri şöyle sıralanmaktadır:

Türk sanayi ve iş yaşamının genel gidişini ve sorunlarını gözden geçirmek ve uzun vadeli önlemlere ışık tutmak; dernek amaçlarına en uygun şekilde ulaşabilmek için hazırlanacak stratejileri değerlendirmek ve tavsiyelerde bulunmak; dernek çalışmalarını amaçlara uygunluk ve sonuç almadaki etkinlikler bakımından incelemek ve gerekli önlemleri tavsiye etmektir (TÜSİAD TÜZÜĞÜ, 1996).

4.2.1.3.3. Yönetim Kurulu

Yönetim Kurulu on bir asıl, on yedek üyeden oluşur. TÜSİAD Yönetim Kurulunun görevleri şöyle sıralanmaktadır:

Derneği temsil etmek; derneğin gelir ve gider hesaplarına ilişkin işlemleri yapmak ve gelecek dönem bütçesini hazırlayarak Genel Kurula sunmak; Türk vatandaşı olmayanların Dernek üyeliğine kabulü durumunda bunları on gün içinde mahallin en büyük mülki amirliğine bildirmek; dernek tüzüğüne ve mevzuatın kendisine verdiği öteki işleri yapmak ve yetkileri kullanmak; bütçe doğrultusunda giriş ödentisi, yıllık ödenti ve üye katılma paylarını saptamak; kendi içinden bir Yürütme Komitesi seçmek ve yetkilendirmek; genel sekreteri ve çalışma koşullarını belirlemek (TÜSİAD TÜZÜĞÜ, 1996).

4.2.1.3.4. Yürütme Komitesi

Yürütme Komitesi dört üyeden oluşmaktadır. TÜSİAD Yürütme Komitesinin görevleri şöyle sıralanmıştır:

Yönetim Kurulunca alınan kararlar ve verilen yetkiler çerçevesinde Dernek işlerini yürütmektir.

4.2.1.3.5. Denetleme Kurulu

Denetleme Kurulu üç asıl, üç yedek üyeden oluşmaktadır. Görevleri şöyle sıralanmıştır:

Derneğin mali faaliyetlerin denetlemektir.

4.2.1.3.6. Genel Sekreter

TÜSİAD Genel Sekreterinin görevleri şöyle sıralanmaktadır:

Yönetim Kurulunca verilen yetkiler çerçevesinde Derneği temsil etmek, Dernek örgütünün başı olarak Derneğin tüm hizmet ve yükümlülüklerinin programlara ve mevzuata uygun olarak yerine getirilmesini sağlamaktır (TÜSİAD TÜZÜĞÜ, 1996).

4.2.1.4. Gelir Kaynakları

Derneğin gelir kaynakları TÜSİAD tüzüğünde şöyle belirlenmiştir:

Üye ödentilerinden, dernek yayınlarından, düzenlenen piyango, balo, eğlence ve konferanslardan, mal varlığından sağlanacak gelirler ile yardım toplama hakkındaki mevzuat hükümlerine uygun olarak toplanacak bağış ve yardımlardan oluşmaktadır (TÜSİAD TÜZÜĞÜ, 1996).

4.2.2. MÜSİAD (Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği)

4.2.2.1. MÜSİAD'ın Kuruluşu

İleri teknolojiye sahip, sınai ve ticari kalkınmasını sağlamış, bunun yanınad milli ve manevi değerlerinden taviz vermemiş, emeğin sömürülmediği, sermaye düşmanlığının körüklenmediği, üretimi hakça paylaşılan, iç barışı sağlanmış, bölgesinde etkin, dünyada hatırı sayılır bir Türkiye'nin oluşumu için kendilerini sorumlu tutan, o tarihte yaş ortalaması 33'ün altında olan bir avuç genç işadamı tarafından 5 Mayıs 1990 tarihinde İstanbul'da kurulmuştur (MÜSİAD 1997, 3).

Çok kısa bir sürede sayıları 3000'i bulan dernek üyesi işadamları; sanayide üretirken kaliteyi, satarken dürüstlük ve hakkaniyeti, siyasette yönetirken ahlak ve fazileti esas alma idrak ve şuuru ile Türkiye'nin, bölgenin, İslam dünyasının ve insanlığın gündemine sahip çıkarak ekonomik ve sosyal gelişmelerden yana bir sistemin oluşumundan kendilerini sorumlu tutmaktadırlar.

Genel Merkezi İstanbul'da olan MÜSİAD, 1997 yılı başı itibarı ile 24 gibi Türkiye'nin sanayi ve ticari potansiyelini elinde bulunduran başlıca şehirlerimizde şubelerini açmıştır.

Türkiye'nin sınai ve ticari kalkınmasının belkemiğini oluşturan büyük ve orta ölçekli sanayi, aynı zamanda iç ve dış ticareti kendilerine meslek edinmiş 3000'i bulan üye sayısı ile ülkemizin sınai, ticari ve siyasi gündemine sahip çıkan en büyük gönüllü işadamları topluluğudur.

Kamuoyu MÜSİAD üyelerine son zamanlarda "Anadolu Aslanları" yakıştırmalarını yapmaktadırlar.

MÜSİAD, 2000 yılına kadar üye sayısını 5000'e, şube sayısını 40'a çıkarmayı hedef programına almıştır (MÜSİAD 1997, 3).

4.2.2.2. Genel Amaçları

MÜSİAD kurucuları, derneğin hedeflerini tüzüklerinde şöyle belirlemişlerdir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile kanunları doğrultusunda ve Türk toplumunun demokratik, düzenli ve planlı bir sistem içinde kalkınmasını sağlamak;

Sınai, ticari, sosyo-ekonomik, eğitim ve kültür düzeyinin gelişmesini sağlamak;

Teknoloji, sermaye, fikir alış-verişi ve koordinasyonunu sağlayarak daha ileri bir düzeye ulaşmasına yardımcı olmaktır (MÜSİAD TÜZÜĞÜ, Md. 2) diyerek kamuoyuna ilan etmiştir.

4.2.2.3. Organizasyon Yapısı

MÜSİAD'ın yönetim organizasyonu; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Genel İdare Kurulu, Disiplin Kurulu, Denetleme Kurulu ve Genel Sekreter'den oluşmaktadır.

4.2.2.3.1. Genel Kurulun Görevleri

MÜSİAD Genel Kurulu, iki yılda bir seçimli olmak şartı ile her yıl yapılır. Derneğe üye olan gerçek kişilerin tamamı genel kurul üyesidir.

Genel Kurulda dernek faaliyetleri, ülke ekonomisi ile ilgili görüşler ile faaliyetler tartışılmakta, geçen yılın değerlendirilmesi yapılmakta, gelecek yılın çalışma programı ve yıllık bütçenin genel çerçevesi tespit edilmektedir. Bunlara ilaveten iki yılda bir yapılan genel kurulda ayrıca dernek yönetimi için seçimler yapılmaktadır (MÜSİAD 1997, 5).

4.2.2.3.2. Yönetim Kurulunun Görevleri

Derneğin Yönetim Kurulu 20 asıl, 10 yedek üyeden oluşur. Yönetim Kurulunun asıl üyeleri aynı zamanda komisyon başkanı, yedek üyeleri ise meslek komitesi başkanı olarak görev yaparlar.

Yönetim Kurulu haftada bir kez toplanarak gündemindeki konuları görüşüp karara bağlar. Türkiye ekonomisi ile ilgili görüş ve temennilerini Yönetim Kurulu

Başkanı yahut “Basın Komisyonu” aracılığı ile kamuoyuna açıklar (MÜSİAD 1997, 5).

4.2.2.3.3. Genel İdare Kurulu

Dernek Yönetim Kurulu ve Şube Başkanlarının katılımı ile oluşur. Genel olarak ayda bir düzenli olarak toplanır ve gündemindeki konuları görüşüp karara bağlar.

4.2.2.3.4. Denetleme ve Disiplin Kurulu

Kurul 5 asıl, 5 yedek üyeden oluşur. Kurul derneğin mali faaliyetlerini denetler (MÜSİAD 1997, 5).

4.2.2.3.5. Genel Sekreterlik

Genel Sekreterlik, Yönetim Kurulu kararlarını icra eder. Genel Merkez ile Şubeler arasındaki koordinasyonu sağlar. Yönetim Kurulu Komisyonları ve Meslek Komitelerinin koordinasyonunu sağlar. Dernek üyelerinin problemlerini çözmek için onlara yardımcı olur (MÜSİAD 1997, 5).

4.2.2.4. Gelir Kaynakları

MÜSİAD’ın gelir kaynaklarını şöyle sıralayabiliriz:

Üye aidatları, dernek yayınlarından sağlanan gelirler, düzenlenen piyango, balo, eğlence ve konferanslarda, malvarlığından sağlanacak gelirlerden, yardım toplama hakkındaki mevzuat hükümlerine uygun olarak toplanacak bağış ve yardımlardan oluşmaktadır.

4.2.3. TÜGİAD (Türkiye Genç İşadamları Derneği)

4.2.3.1. TÜGİAD’ın Kuruluşu

TÜGİAD, Türkiye’nin ilk ulusal ve tek uluslararası nitelikli genç işadamları derneği olarak 1986 yılında, çağın gerçeği olan genç insan, genç girişimci ve genç Türkiye perspektifinden yola çıkılarak kurulmuştur.

Kuruluşundan bu yana Türkiye’nin başarısının genç kuşağın başarısına bağlı olduğu gerçeğini savunmaktadır.

Üye yaş ortalamasının 33 olduğu ve Türkiye genelinde 700 üyesinden 90 üyesini bayanların oluşturduğu TÜGİAD, ülkenin önemli bir çoğunluğunu temsil eden dinamik bir üye profiline sahiptir.

Türkiye genelinde toplam 40 sektörde ekonomik ağırlığını hissettirmekte olan TÜGİAD üyesi genç işadamlarının yatırım ve girişimleri ülke ekonomisinin yaklaşık olarak % 15'ini oluşturmaktadır. (TÜGİAD, 1997, 3).

Temel hedeflerinin gerçekleştirilmesinde TÜGİAD, hükümet, kamu kuruluşları, özel sektör kuruluşları, meslek kuruluşları, eğitim kurumları, sendikalar, dernekler ve basından gelecek öneri, teşvik, yardım ve desteğe her zaman açık olduğunu her fırsatta dile getirmektedir.

TÜGİAD, günümüzde yeni arayışların alt yapısını oluşturmaya çalışmakta, dostluk ve dayanışmanın uluslararası boyutlarını yakalamaya çalışmaktadır.

TÜGİAD yurt içindeki çalışmalarını İstanbul'daki merkez binasında yürütmektedir.

TÜGİAD, YES For Europe üyeliği çerçevesinde, üye ülkelerin genç girişimcileri ile ülkemiz genç girişimcileri arasında ticari ve sosyal iletişim kanalları oluşturmayı hedeflemektedir.

TÜGİAD Brüksel Avrupa Birliği temsilcisi aracılığı ile AB gündemlerini yerinde takip etmekte, bu konularla ilgili olarak üyelerini ve medyayı bilgi sahibi kılmaktadır.

4.2.3.2. TÜGİAD'ın Amaçları

TÜGİAD aşağıda ifadesini bulan noktaları kendisine ilke ve hedef olarak belirlemiştir. Bunlar:

- Ulusal gençlik politikası oluşturulmasına yönelik ilgili kurum ve kuruluşlar ile görüş ve katkı çerçevesinde işbirliği olanaklarını araştırmak,
- Küçük ve orta boy işletmelerin genel sorunlarını saptamak ve yetkili kamu kuruluşları ile işbirliği içerisinde bu sorunlara kesin ve kalıcı çözümler geliştirmek,

- Genel ve mesleki eğitime olan gereksinimin önemini vurgulamak amacıyla faaliyetler düzenlemek ve bu konudaki hükümet programlarını desteklemek,
- Genç girişimcileri ilgilendiren sanayi ve ticaret politikalarının oluşturulması ve uygulanmasında gerekli mercilere görüş bildirmek,
- Girişimciler arasındaki işbirliği ve iletişim faaliyetlerini güçlendirmek için gerekli olan profesyonel bilgi alışverişini yaygınlaştırmaya yönelik çalışmaları teşvik etmek,
- Serbest Pazar ekonomisini desteklemek,
- Ekonomik kalkınmanın temel taşı olan sanayinin gelişmesi için gerekli hür teşebbüs sistemini teşvik etmek,
- İhracatı, yerli ve yabancı yatırımları döviz girdisi sağlayacak verimli alanlara yöneltmek gibi, toplum yararına yönelik çalışmaları desteklemek ve sınai kalkınmasıyla ilgili özel ve resmi kuruluşlarla işbirliğine girmek,
- Üniversiteler ile özel sektör arasındaki işbirliğini güçlendirmek, yeni teknolojiler ve buluşların iş hayatına uyarlanmasındaki zorlukları asgariye indirmek,
- Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı'nın kurucu üyeliği çerçevesinde, endüstriyel teknoloji projelerini destekleyici fonlar sağlayarak teknolojiyi ve teknolojik alt yapıyı geliştirmek ve Türk endüstrisinin araştırma ve geliştirmeye yaptığı yatırımlarda üretken bir artışı teşvik için gerekli tüm çalışmaları yapmak,
- Çevre bilinci ve korumacılığı olgusunu topluma, işletmelere ve bireylere aşılacak amacına yönelik faaliyetlerde bulunmak,
- Kamu kuruluşlarıyla işbirliği içerisinde, işletmelere iş ortamlarında kolaylık sağlayacak sadeleştirme ve basitleştirmeye yönelik projeler üretmek,
- Yurt içindeki ve yurt dışındaki ekonomik ve politik gelişmelerden üyeleri haberdar etmek ve genç girişimcileri iş yaşamlarını ilgilendiren konularda yönlendirmek,

- Türkiye'nin yurt dışında tanıtımını sağlamak amacıyla gerçekleştirilen, politik tartışma platformları ve ekonomik projelerde etkin rol oynamak,
- TÜGİAD'ın, "YES-Avrupa Genç İşadamları Dernekleri Konfederasyonu"na tam üyeliği doğrultusunda, ülkemizin dış lobi faaliyetlerine katkı sağlamak ve Türkiye'nin, Avrupa ülkelerinin genç girişimcileri nezdinde prestij ve saygınlığını verimli ve üretken bir platformda taşımak,
- TÜGİAD'ın Avrupa Birliği Danışma Kurulu üyesi olmasından dolayı ülkemizin Avrupa Birliği'ne tam üyeliği için gerekli geçiş sürecinin kısaltılmasına yardımcı olmaktır (TÜGİAD, 1997, 5-6).

4.2.3.3. TÜGİAD'ın Organizasyon Yapısı

TÜGİAD'ın organizasyon yapısı Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu, Sicil-Disiplin Kurulu, Yüksek İstişare Konseyi, Onur ve Danışma Kurulu ve İcra Kurulu'ndan oluşmaktadır.

4.2.3.3.1. Genel Kurulun Görevleri

Genel Kurul, dernek tüzüğüne göre Dernek Genel Kuruluna katılma hakkı bulunan üyelere oluşur. Genel Kurul her iki yılda bir Mayıs ayında olağan toplantı yapar. Diğer yetki ve sorumluluklarının yanı sıra; asıl görevi Dernek organlarını seçmektir (TÜGİAD, 1997, 7).

4.2.3.3.2. Yönetim Kurulunun Görevleri

Olağan Genel Kurul'dan önceki takvim yılı sonu itibariyle dernek üyeliğinden iki yılını doldurmuş bulunan 11 asil ve 11 yedek üye olarak Genel Kurul tarafından açık oyla bir başkan, dört başkan yardımcısı, bir sayman ve bir genel sekreter seçer. Ayda iki kez toplanan yönetim kurulunun, diğer yetki ve sorumluluklarının yanı sıra, asli görevi Derneği temsil etmek ve gerekli gördüğü komite, kurul, konsey gibi organları oluşturmaktır (TÜGİAD, 1997, 7).

4.2.3.3.3. Denetleme Kurulunun Görevleri

7 asil ve 7 yedek üyeden az olmamak üzere Genel Kurul tarafından iki yıl için seçilir. Bu kurul denetleme görevini dernek tüzüğünde tespit edilen esas ve usullere

göre bir rapor halinde Yönetim Kuruluna ve toplandığında Genel Kurula sunar (TÜGİAD, 1997, 7).

4.2.3.3.4. Sicil-Disiplin Kurulunun Görevleri

11 asil ve 11 yedek üyeden oluşur. Ayda bir kez toplanır. Derneğe başvuran üye adaylarını ön elemeye tabi tutmak, tavsiye niteliğindeki kararını Yönetim Kurulunun onayına sunmak, üyelikten çıkarılma konularında karar almak ve üyeleri genel disiplin konuları hakkında uyarmaktır (TÜGİAD, 1997, 7).

4.2.3.3.5. Yüksek İstişare Konseyinin Görevleri

Derneğin en yüksek danışma merciidir. Onur ve Danışma Kurulu üyeleri ve ilgili dernek üyelerinden oluşur.

Konseyin görevleri arasında, derneğin hedeflerine ulaşması için stratejiler belirlemek ve öneriler getirmek bulunmaktadır (TÜGİAD, 1997, 7).

4.2.3.3.6. Onur ve Danışma Kurulunun Görevleri

Dernek üyeleri haricinde, bakanlar, parlamenterler, öğretim üyeleri, kamu, özel sektör ve basının ileri gelen kişilerinden oluşur (TÜGİAD, 1997, 7).

4.2.3.3.7. İcra Kurulunun Görevleri

Yönetim Kurulunun yetki ve sorumlulukları çerçevesinde aldığı kararların uygulanması ve yürütülmesinden sorumludur.

Dernek Genel Sekreteri İcra Kurulunun doğal üyesidir. Belirtilen organların yanı sıra Yönetim Kurulunun kararıyla kurulabilecek komiteleri belirler (TÜGİAD, 1997, 7).

4.2.3.4. Gelir Kaynakları

TÜGİAD'ın gelir kaynaklarını şöyle sıralayabiliriz:

Üye aidatları, dernek yayınlarından elde edilene gelirler, düzenlenecek balo, piyango, eğlence ve konferanslardan, malvarlığından sağlanacak gelirler ile yardım toplama hakkındaki mevzuat hükümlerine uygun olarak toplanacak yardım ve bağışlardan oluşur.

ÜÇÜNCÜ KESİM

TÜRKİYE'DE İŞVEREN DERNEKLERİNİN FAALİYETLERİ

V. EKONOMİK YAŞAMA YÖNELİK FAALİYETLER

5.1 TÜSİAD'ın Ekonomik Yaşama Yönelik Faaliyetleri

TÜSİAD, 1997 tarihli konjonktür raporunda; Türk ekonomisinde 3 yıllık istikrarlı (1997-1999) büyüme için makro ekonomik bir senaryo çizmiştir. 1997 yılının ilk altı aylık verilerinin incelenmesinin, istikrarlı bir büyüme eğiliminden büyük ölçüde uzaklaşıldığına ve makro dengelerin hızlı bir şekilde bozulduğuna işaret etmektedir. 1997 yılının ikinci üç aylık dönemi itibariyle Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH)'nin yüzde 8,6 arasında büyümesi ve birinci üç aylık dönem itibariyle bu oranın yüzde 9,6 olarak düzeltilmesi ekonominin genişleme hızı ve yıllık büyümenin yıl sonunda ulaşacağı seviye hakkında bir fikir vermiştir.

TÜSİAD'ın yapmış olduğu hesaplara göre 1996 yılında yaklaşık 1.300 milyar lira olarak gerçekleşmesi beklenen bütçe açığı, milli gelirin yüzde 9'u oranında bir açığa karşılık düşeceğini ortaya koymuştur.

1996 yılının ikinci yarısında milli gelir artışı bir ölçüde yavaşlasa dahi yılın tümü için yüzde 7 oranında bir artış beklenmektedir. Bu çerçevede, ihracatın 23 milyar dolar, ithalatın 42 milyar dolar, dolayısıyla dış ticaret açığının 19 milyar dolara ulaşması, cari işlemler açığının da 7 milyar dolara tırmanması söz konusudur. Ekonomi, bu açıklara ulaşmadan kaynak kısıtı ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu boyuttaki açıkları finanse etmek için kaynak yaratma çabası, gerçekte borçlanma ve enflasyon yoluyla olacağı için, ekonominin bir sonraki dönemde intibakını bugünkünden çok daha zor şartlara taşıyacaktır.

Makro dengelerin yukarıda altı çizilen boyutlarda bozulmaya yüz tuttuğu bir dönemde TÜSİAD, enflasyon oranının yüzde 80-90'larda seyredeceğini ileri sürmüştür (TÜSİAD KONJONKTÜR, 1996, 35).

TÜSİAD'ın bir araştırma kuruluşuna yaptırmış olduğu araştırmaya göre, Aralık 1993'te seçmenlerin en önemli gördükleri 3 sorun şöyle sıralanmaktaydı: Terör (% 45), Hayat Pahalılığı (% 36,9), İşsizlik (% 10,4) idi. Aynı kuruluşa 1996'da

yaptırılan araştırmanın sonuçları ise şöyle çıkmıştır: 1996 yılında en önemli 3 sorunun yine bunlar olduğu, ama ilk ikisinin yer değiştirdiği görülmektedir. Bugünkü sıralamada hayat pahalılığı (% 46,7), Terör (% 16,7), İşsizlik (% 12) biçimindedir.

Hayat pahalılığının ve ekonomik sıkıntıların ağırlaştığını ve bu nedenle seçmenlerin sorunları arasında birinci yeri almasını anlamak kolaydır. Ancak 1993'te terörü en önemli sorun gösteren seçmenlerin oranının % 45'ten bugün % 16'ya düşmüş olması dikkat çekici bir noktadır.

Yapılan bu çalışmada dikkati çeken bir başka nokta da merkez sağ ve merkez sol seçmenlerin bu üç sorunu ve sıralanışı aynı görmekte olmalarıdır.

TÜSİAD'ın yapmış olduğu bir başka çalışmaya göre (DİE'nin hanehalkı işgücü anketi sonuçları, 1996) Türkiye'de istihdamda bulunan nüfusun yüzde 39'luk bölümünün ücret geliriyle, yüzde 46'sının tarım geliriyle, yüzde 15'inin ise kâr, kira ve rant gelirleriyle geçindiğini ortaya çıkarmıştır. Buna göre ücretle geçinen yüzde 39'luk bölüm GSMH'dan yüzde 22,2 oranında pay alırken nüfusun yüzde 46'sını oluşturan tarım kesiminin yüzde 15'ini oluşturan ve artı değerden (Kâr, rant ve kira gelirleri) gelir sağlayanlar GSMH'nın 49,3'ünü almaktadır.

Türkiye ekonomisinin bugünkü durumunun düzeltilmesi için acil olarak orta vadeli bir istikrar programının devreye sokulması ve özelleştirmenin bu programın en önemli parçalarından birisi olması gerekmektedir.

TÜSİAD üyelerinin sektör bazında yaratılan katma değerın yüzde 50'sini, toplam ülke ihracatının ise yüzde 30'unu gerçekleştirmektedir.

5.1.1. Üyelerine Yönelik Faaliyetleri

TÜSİAD, üyelerine yönelik olarak her ayın 3. Çarşamba günü düzenli toplantılar yapmaktadır. Bu toplantılarda üyelerine ekonomi alanında aydınlatıcı bilgiler verilmektedir. Bu toplantılarda üyelerine ulusal ve uluslararası fuarlar hakkında bilgi verilmekte ve üyelerinin bu fuarlara katılımı teşvik edilmektedir.

Bu toplantılarda dünya ekonomisinin içinde bulunduğu durum, işbirliği içinde bulunulan ülkelerin ekonomik yapıları hakkında bilgiler verilmekte, imzalanan uluslararası ekonomik sözleşmeler hakkında bilgiler sunulmaktadır.

TÜSİAD'ın üyelerine yönelik ekonomik faaliyetleri bu toplantılarla sınırlı kalmayıp, hazırlanan aylık, üç aylık, altı aylık ve yıllık çalışma raporları ile süreli yayınları tüm üyelere verilmektedir.

TÜSİAD, üyelerini yapılacak olan iş gezileri hakkında da bilgilendirmektedir. 1996'da Başbakan Necmettin Erbakan'ın yurtdışı gezilerine TÜSİAD üyeleri de katılmıştır.

TÜSİAD,'ın üyelerine yönelik eğitim çalışmaları (ekonomi alanında) düzenli aralıklarla yapılan konferanslar, seminer çalışmaları ve dernek toplantılarında ekonomi uzmanlarını davet ederek üyelerini aydınlatmaktadır.

TÜSİAD'ın üyelerine yönelik bir başka faaliyeti üyeleri arasında işbirliği sağlamak ve üyelerine ekonomi alanında referans sağlamak ve üyelerini tanıtıcı faaliyetlerde bulunmaktır.

TÜSİAD'ın bir başka faaliyeti, üyelerinin ekonomi alanındaki arz ve taleplerini diğer üyelere, yasama ve yürütme organına iletmektir. Bunu yayınlamış olduğu bülten, dergi, araştırma raporları sonuçlarını üyelerine, dağıtmak suretiyle sağlamaktadır.

Üyelerine yönelik bir başka çalışması ise çıkarmış olduğu bülten, dergi vs. (süreli yayınlar)lerde üyelerinin yapmış olduğu hizmetleri ve iş alanlarının reklamlarını yapmaktadır.

TÜSİAD'ın yapmış olduğu üyelerine yönelik bir başka tanıtıcı faaliyet ise belirli günlerde; bayramlarda geceler düzenlemekte ve üyeleri arasında kaynaştırma, diyalog sağlama ve bilgi alış-verişinde bulunarak fayda sağlamaktadır (TÜSİAD'ın 1996 Yılı Çalışmaları, 1997, 34).

5.1.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri

TÜSİAD, hazırlamış olduğu yıllık ekonomi raporlarını düzenli olarak yasama organının tüm üyelerine göndermektedir. Böylece yasama organına çıkarılacak olan veya çıkarılmakta olan ekonomik paketler hakkında kendi görüş ve düşüncelerinin yanında; bilim adamlarının görüşlerine de yer vererek yasama organı üyelerine aydınlatıcı bilgiler sunulmaktadır.

Bunun yanında TÜSİAD, düzenli olarak yaptığı aylık toplantılarına zaman zaman yasama organı üyelerini konuşmacı olarak da davet etmekte, böylece karşılıklı olarak ikili görüşmeler canlı tutulmaktadır.

TÜSİAD, üyelerine ait büyük işletme açılışlarına yasama organının üyelerini, (başta TBMM başkanı olmak üzere) davet etmektedir.

TÜSİAD'ın bir başka önemli özelliği de kendi ekonomi görüşlerine yakın siyasi partilerle ilişki kurmakta, 1995 seçimlerinde olduğu gibi kendi üyelerini bu siyasi partiler aracılığı ile meclise taşımaktadır. 1995'te Agah Oktay Güner seçimlerde Anavatan Partisinden Milletvekili seçilip meclise girmiştir. TÜSİAD üyesi diğer milletvekilleri şunlardır: Ersin Faralyalı, Nafi Gürel, Rüştü Saraçoğlu gibi.

5.1.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetleri

TÜSİAD, yürütme organının başı olan Cumhurbaşkanının ve Başbakanın yurt dışı gezilerine katılmakta, böylece yürütme ile olan ilişkilerine sürekli canlı tutmakta ve karşılıklı olarak işbirliği içerisinde bulunmaktadır. Özellikle 1996 yılında yapılan tüm dış gezilere TÜSİAD yönetimi başta olmak üzere, üyeleri de bu gezilere iştirak etmekte ve yapılan ikili iş görüşmelerine katılmaktadırlar.

Ayrıca TÜSİAD düzenlediği ekonomiyle ilgili toplantı ve konferanslara yürütme organını davet etmekte, hazırlanan ekonomiyle ilgili raporlar yürütme organı üyelerine sunulmaktadır. Keza yapılan açılışlara da yürütmenin başı olan Cumhurbaşkanı ve Başbakan davet edilmekte ve yürütme organı bu davetlere iştirak etmektedir.

Ekonomi konulu seminer ve panellere konuşmacı olarak yürütme organı üyeleri davet edilmiştir.

5.1.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetler

TÜSİAD, ekonomi alanında yaptığı çalışmalarını özellikle akademisyenlere yaptırarak çalışmaların güvenilirliğini sağlamaktadır. Ekonomi alanında yapılacak çalışmalara üniversitelerden konularının uzmanı akademisyenler davet edilmekte,

bunun yanında diğerkurum ve kuruluşlar (örneğin diğeriSİAD'lar, Sendikalar, Sivil Toplum Örgütleri) da davet edilmektedir.

TÜSİAD, ulusal ve uluslararası ekonomi alanındaki toplantılara katılmakta, özellikle UNICE'nin çalışmalarına katılmakta, 1996 yılında TÜSİAD Başkanı Sayın Halis Komili UNICE'nin başkan yardımcılığı görevini de yapmıştır.

TÜSİAD, gerek ulusal, gerekse uluslararası ekonomiyle ilgili yapmış olduğı çalışmalarını, hazırladığı raporları, çıkarmış olduğı süreli yayınları ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara göndermekte, böylece karşılıklı işbirliği içerisinde bulunmaktadır.

5.2. MÜSİAD'ın Ekonomik Yaşamâ Yönelik Faaliyetleri

MÜSİAD, Ekim 1997 tarihinde yayınlamış olduğı süreli dergi "Çerçeve"de Türkiye ekonomisine ilişkin bazı tespitlerde bulunmuştur.

MÜSİAD'a göre, 1997 baharına girerken Türkiye ekonomisinde, kamu finansmanında faizlerin düşmesi ve vadenin uzamasıyla birlikte olumlu bir hava oluşmuş (döviz bolluğı, denk bir bütçenin öngörülmesi, özelleştirmeye ağırlık verilmesi ve hızlı büyüme gibi diğerkazı göstergelerde bu olumlu havayı desteklemektedir) ve artık kalıcı önlemlere başvurulması ve yapısal reform yapılması gereğı de gündeme girmeye yavaş yavaş başlamıştır.

Ancak olumsuz sayılabilecek bir çok gösterge bu ekonomik tabloyu tamamlamaktadır. Büyüme vardır, ama kaynağı itibariyle iç talebe dayanmaktadır. İthalatın patladığı anlaşılmakta, ancak ihracatta aynı oranda bir artış bulunmamaktadır. Dış borçlanmada tıkanıklıklar bulunmakta, ancak borçlar çapraz kurlardaki değışmeler nedeniyle artmaya devam etmektedir. Rant ekonomisinden üretim ve yatırım ekonomisine geçiş sağlanabilmiş değildir.

Dolarizasyon sürmekte ve TL'deki itibar kaybı devam etmektedir. Gelir dağılımındaki bozukluk devam etmektedir. Gümrük Birliğı'nden beklenen yararlar (en azından ucuzluk ve yabancı sermaye girişlerinde bir artış) sağlanamamış görünmektedir. İşsizlik sürmektedir (MÜSİAD ÇERÇEVE, Ekim 97, 16).

MÜSİAD'a göre, kamu açıkları enflasyonun kronik hale gelmesine sebep olmuş görünmektedir.

MÜSİAD ayrıca uluslararası alanda yapmış olduğu iş gezilerini rapor haline getirerek üyelerine dağıtmakta ve böylece üyelerin gezilen ülkelerin ekonomik yapıları ve iş potansiyelleri hakkında bilgilendirilmeleri sağlanmıştır.

MÜSİAD'ın Ekim 1996'da "Afrika ve İngiltere İş Gezileri Raporu" ve Kasım 97 MÜSİAD Avusturya-Macaristan İş Gezisi Raporu" örnek verilebilir.

MÜSİAD'ın üyelerine yönelik bir başka çalışması ise üyelerine referans sağlamasıdır. Örneğin bir kuruluşun reklamını yaparken "MÜSİAD üyesidir" arması ile üyeleri arasında işbirliğini sağlamayı amaçlamaktadır.

MÜSİAD çıkarmış olduğu "MÜSİAD Bülten" ve "Çerçeve" adlı süreli yayınlarında üyelerinin reklamlarını yaparak aynı zamanda tanıtımını da yapmaktadır.

MÜSİAD şubeleri tarafından üyeleri arasında kaynaşmayı sağlamak ve ekonomik sorunlarını tartışmak ve karşılıklı yapabilecekleri işleri görüşmek üzere önemli günlerde toplantılar düzenlemekte, örneğin bayramlarda üyelerin bayramlaşmalarını sağlamaktadır.

5.2.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri

MÜSİAD'ın yasama organına yönelik faaliyetlerini hem genel merkez, hem de şubeler bazında incelemeye çalıştık.

Genel merkez düzenli aralıklarla meclis çalışmalarını izlemektedir. Bu çalışmaları Teşkilatlanma, Meclis ve Siyasi Partilerle İlişkiler Komisyonu yürütmektedir. Meclis ve siyasi partiler ile yakın bir diyalog tesis edilmekte, Genel Merkez ve Şubeler kendi bölgelerindeki milletvekilleri ile düzenli bir diyalog içine girmekte ve çıkarılacak olan ekonomik paketler hakkında bilgi edinilmekte ve kendi görüşlerini belirten çalışma raporları ilgili birimlere sunulmaktadır.

Ayrıca MÜSİAD tarafından çıkarılan süreli ve süresiz yayınlar, çalışma raporları meclis üyelerine sunulmaktadır.

MÜSİAD'da diğer dernekler gibi (TÜSİAD VE TÜGİAD) kendi ekonomik görüşlerine yakın siyasi partilerle ilişki kurmakta ve kendi üyesi işadamlarını

seçimlerde desteklemektedir. Örneğin Malatya MÜSİAD üyesi Yaşar Canbay ve Fikret Karabekmez 1995 seçimlerinde Refah Partisinden milletvekili seçilmiştir.

5.2.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetleri

MÜSİAD, yürütme organının başı olan Cumhurbaşkanının yurtdışı gezilerine katılmakta, keza Başbakanın da yapmış olduğu yurtdışı gezilerine katılmakta ve yapılan görüşmeler sonucu ikili iş anlaşmaları imzalanmıştır.

MÜSİAD 1996 ve 1997'de Cumhurbaşkanının ve başbakanın yurtdışına yaptıkları tüm gezilere katılmıştır.

Ayrıca MÜSİAD'ın hazırlanmış olduğu ekonomi konulu çalışma raporları ve süreli yayınları yürütme organı üyelerine sunulmaktadır.

MÜSİAD'ın düzenlemiş olduğu ekonomi konulu konferanslara yürütme organı üyeleri zaman zaman davet edilmektedir. Bu konferanslardan birinde zamanın Maliye Bakanı Abdüllatif Şener ve Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanı Abdullah Gül'de konuşmacı olarak katılmışlardır (MÜSİAD BÜLTEN, Şubat 97, 8).

MÜSİAD üyelerine ait büyük iş merkezlerinin açılışlarına, Başbakan zaman zaman katılmıştır. MÜSİAD'ın 19-24 Kasım 1996 tarihinde düzenlemiş olduğu 4. Uluslararası MÜSİAD Fuarının açılışını zamanın Başbakanı Necmettin Erbakan bizzat yapmıştır.

5.2.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetleri

MÜSİAD, özellikle ekonomi alanında yapmış olduğu çalışmaları örneğin ekonomi raporlarını akademisyenlere ve bilim adamlarına yaptırarak çalışmaların güvenilirliğini sağlamaktadır.

MÜSİAD düzenlediği ekonomi konulu seminer ve konferanslara yerel yöneticileri, mülki idare amirlerini, akademisyenleri, sanatçıları, sendika ve sivil toplum örgütü yöneticilerini de davet etmektedir. MÜSİAD tarafından organize edilen MÜSİAD-Üniversite-Sanayi İşbirliği platformu düzenlenmiş olup, MÜSİAD'ın görüşleri platforma katılanlara sunulmuştur (MÜSİAD BÜLTEN, Şubat-Mart 95, 8).

MÜSİAD, gerek ulusal ve gerekse de uluslararası ekonomi ile ilgili yapmış olduğu çalışmaları (sürelî-süresiz yayınları), üniversite kütüphanelerine, ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara göndermekte, böylece ilişkiler canlı tutulmaktadır.

5.3. TÜGİAD'ın Ekonomik Yaşama Yönelik Faaliyetleri

TÜGİAD'a göre siyasi istikrardan eğitime, laiklikten bütçe açıklarına kadar pek konuda tansiyonların yüksek olduğu ve krizlerin hemen hemen hiç inmediği 1997 yılı, ekonomik açıdan da beklenenlerin elde edilmediği bir yıl olmuştur (TÜGİAD'ın 1998 YILI BEKLENTİLERİ 98, 24).

Türkiye'de kronikleşmiş ve üç haneli rakamlar sınırında gezen bir enflasyonun kısa vadeli mucize programlarla tek hanelere indirilmesinin olası olmadığı görüşündedir.

TÜGİAD, 1997 yılı sonlarında özellikle elektrik kesintileriyle gündeme yerleşen enerji sorunu, gelecekte kalkınma çabalarının önünde önemli engellerden birisi olmayı sürdüreceği kanısındadır.

TÜGİAD üyeleri arasında yapılan ankete göre gündemdeki en önemli sorun olarak enflasyonu % 75,5 ile ilk sırada görmektedirler.

TÜGİAD'a göre Türkiye'de uygulanan özelleştirme çabalarının başarılı ve ülke ekonomisi açısından yararlı olduğunu söylemek olası değildir. Özelleştirmede başarısız olmasının sebebini siyasi partilerin kararsız olmalarına bağlamaktadır.

5.3.1. Üyelerine Yönelik Faaliyetleri

TÜGİAD, üyelerini ekonomik alanda aydınlatmak ve aylık ekonomi raporları üyelerine bildirmek üzere aylık toplantılar düzenlemektedir. Bu toplantılarda Türkiye ekonomisi hakkında bilgi verilmektedir.

Zaman zaman yapılan toplantılara konusunda uzman akademisyenler davet edilmektedir. Yine bu toplantılarda ulusal ve uluslararası fuarlar hakkında üyelere bilgiler sunulmakta ve katılım sağlanması teşvik edilmektedir.

TÜGİAD'ın üyelerine yönelik çalışmaları çıkarılan aylık "Genç Bakış" ve "Gençe Ekonimi" bültenleri, üç ve altı ayda bir hazırlanan ekonomi raporları ve yıllık çalışma raporları üyelere düzenli olarak ulaştırılmaktadır.

Ayrıca TÜGİAD yapmış olduğu uluslararası iş gezileri hakkında üyelerine bilgiler verilmekte, gezilen ülkede yapılabilecek iş imkanları hakkında bilgiler verilmektedir.

TÜGİAD'ın yapmış olduğu bir başka faaliyeti ise altı ayda bir çıkardığı "Elegans" dergisinde üyelerinin reklamını yaparak onları tanıtılmaktadır.

5.3.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri

TÜGİAD hazırlamış olduğu üç aylık, altı aylık, ve yıllık ekonomi ağırlıklı çalışmalarını yasama organının ilgili birimlerine ve tüm milletvekillerine göndermektedir. Ayrıca çıkarmış olduğu aylık "Genç Ekonimi" bültenini yasama organı üyelerine göndermektedir.

TÜGİAD bunlarla da yetinmeyerek hazırlamış olduğu özel raporları da yasama organı üyelerine göndermektedir. Bu çalışmalardan bazı örnekler şunlardır: Vergi, Yabancı Sermaye, 24 Ocak Sonrası Ekonomide Finansal Serbestlik ve Parasallaşma, Türkiye'de 1980 Sonrası Para Yaratma Gelirleri, Gümrük Birliği, Özelleştirme.

Zaman zaman düzenlediği toplantılara milletvekillerini de konuşmacı olarak davet etmektedir. 24 Mart 1997'de yapılan TÜGİAD toplantısına ANAP İzmir Milletvekili Işın Çelebi konuşmacı olarak katılmıştır.

TÜGİAD'ın bir başka önemli özelliği de kendi ekonomik görüşlerine yakın merkez partilerle ilişki kurmakta, 1995 seçimlerinde Onursal Kurucu Başkanı olan Jefi Kamhi'yi destekleyerek DYP'den milletvekili seçilmesini desteklemiştir. Böylece kendi ekonomik görüşlerini meclise taşımaktadır.

5.3.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetleri

TÜGİAD'da diğer işveren dernekleri gibi Cumhurbaşkanının ve Başbakanın yurtdışı gezilerine katılmaktadır. Böylece TÜGİAD'la yürütme organı arasındaki ilişkiler canlı tutulmaktadır.

Ayrıca TÜGİAD'ın düzenlemiş olduğu "2000'li Yıllara Doğru Türkiye" konulu toplantıda ekonomiden sorumlu Devlet Bakanı Sn. Işın Çelebi'de konuşmacı olarak katılmıştır.

TÜGİAD tarafından çıkarılan aylık "Genç Ekonomi" bülteni, "Genç Bakış" bülteni ve yapmış olduğu 3 aylık, 6 aylık ve yıllık ekonomi raporları ile özel ekonomi konulu rapor çalışmaları yürütme organı üyelerine gönderilmektedir.

TÜGİAD üyeleri tarafından kurulan iş merkezlerinin açılışlarına da yürütme organı üyeleri davet edilmektedir.

5.3.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetleri

TÜGİAD, ekonomi alanında yapmış olduğu rapor çalışmalarını akademisyenlere ve konunun uzmanı bilim adamlarına yaptırmaktadır. Ayrıca çıkarmış olduğu "Genç Ekonomi" bülteninde akademisyenlerin ve bilim adamlarının da görüşlerine yer verilmektedir. Yapmış olduğu çalışmalarda DİE (Devlet İstatistik Enstitüsü) verilerinden de yararlanmaktadır.

TÜGİAD yapmış olduğu tüm çalışmalarını başta üniversiteler olmak üzere diğer kişi, kurum ve kuruluşlara da göndermektedir.

Keza TÜGİAD düzenlediği toplantı ve konferanslara akademisyenleri, sivil toplum örgüt yöneticilerini ve sendika yöneticilerini de konuşmacı olarak davet etmektedir. Ayrıca mecliste üyesi olmayan parti liderlerini de davet etmektedir.

VI. SOSYAL YAŞAMA YÖNELİK FAALİYETLER

6.1. TÜSİAD'ın Sosyal Yaşama Yönelik Faaliyetleri

TÜSİAD, sosyal yaşamı ilgilendiren bir çok konuda çalışmalarda bulunmaktadır.

Özellikle geçmiş dönemlerde uygulanan yanlış politikalar sonucunda, Türkiye'nin sosyal güvenlik sistemi bugün iflas noktasına gelmiştir (TÜSİAD 1996 ÇALIŞMALARI, 1997, 37).

TÜSİAD'a göre popülist bir yaklaşımla ve adil bir denge gözetilmeden teşvik edilen erken emeklilik, prim karşılığı olmadan yapılan ödemeler, biriken fonların bütçe açıklarının finansmanında kullanılarak kurumların yararına değerlendirilmemeleri, kaçak işçilik, eksik bildirim ve benzeri uygulamalar bugünkü noktaya gelmesinin başlıca nedenleri olagelmıştır.

Hem ekonomik, hem toplumsal etkileri olumsuz olan ve günümüz Türkiye'sini yakından ilgilendiren bir diğer konu işsizliktir. DİE Hane Halkı İşgücü Anketi Nisan 1997 sonuçlarına göre Türkiye genelindeki işsizlik yüzde 6.3 oranındadır. Türkiye için bu oran oldukça yüksektir. Bununla birlikte, ülke açısından esasa endişe verici olan nokta, Türkiye genelinde 15-24 yaş arası lise ve daha yüksek eğitilmiş gençler arasında işsizlik oranının yüzde 26 düzeyinde olmasıdır.

Türkiye'nin gelişmiş ve sağlam bir ekonomik yapıya kavuşması ve toplumun refah düzeyinin artması yönünde atılacak en önemli adım, insan gücü kaynağımızdan en etkin şekilde yararlanabilmemiz ile sağlanacaktır. Zorunlu eğitim süresinin sekiz yıla uzatılması bu yönde atılacak olumlu bir adım olacaktır. Özellikle kalifiye teknik eleman alanında çekilen eksikliğin giderilmesi için teknik liseler ve meslek okullarının sayısının arttırılmasının yararlı olacağı görüşündedir. Kurumlar, kendi bünyeleri içerisinde çalışanlarına mesleki eğitim vermelidir.

Günümüz dünyasında yaşanan önemli değişiklikler, toplumsal örgütlenmede, sivil ve gönüllü kurumların etkinliğinin hızla artacağına ve yerinden yönetim ilkesinin güç kazanacağına işaret etmektedir.

Gelişmiş batı toplumlarının siyasi yönetim kadroları, toplumun kılcal damarları niteliğini taşıyan bu sivil kuruluşlar sayesinde toplumun her kesimindeki, birikim ve potansiyelden yararlanabildikleri gibi, kendi mesajlarını da aynı noktalara büyük bir etkinlikle iletebiliyorlar.

Türkiye'nin bugün ekonomik ve sosyal yapılanması çerçevesinde vardığı kritik yol ayrımı ve dünya ekonomisindeki yeni oluşumlar, ülkemizde de toplumsal uzlaşma arayışlarına hız vererek etkin bir çözüme ulaştırılması ihtiyacını doğurmaktadır.

Türkiye bugün özelleştirmeden, kamu idaresi reformuna; vergi ve sosyal güvenlik sisteminden, çözüm ve siyasi parti kanunlarının yenilenmesine kadar birçok alanda yapısal reformlarının acilen hayata geçirilmesine ihtiyaç duymaktadır. Bu acil reformların toplumsal uzlaşma olmadan gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Bu uzlaşma, ancak toplumun farklı kesimlerinin, bu kesimleri temsil eden sivil örgütler aracılığıyla karar alma süreçlerine katılması ve kararın şekillenmesinde pay sahibi olması ile mümkündür (TÜSİAD 1996 ÇALIŞMALARI, 1997, 39).

6.1.1. Üyelerine Yönelik Faaliyetleri

TÜSİAD'ın her yıl düzenli olarak yapmış olduğu Olağan Genel Kurul Toplantılarına tüm üyeler katılmakta, bu toplantılarda ülkenin ekonomik sorunları yanında sosyal sorunları da ele alınmakta, hem ortak görüş olarak TÜSİAD'ın görüşleri, hem de bireysel olarak üyelerin görüşleri dile getirilmektedir. Toplantı sonunda alınan kararlar rapor halinde yayınlanmakta olup tüm üyelere dağıtılmaktadır.

Yüksek İstişare Konseyi Toplantılarında da ülke gündeminde bulunan toplumsal konularla ilgili görüşler rapor halinde tüm üyelere sunulmaktadır.

1996-1997 yılı boyunca TÜSİAD üyelerine çeşitli güncel konularda bilgi vermek amacı ile her ayın çarşamba günleri toplantılar düzenlenerek üyelere bilgi verilmiştir (TÜSİAD 1996 ÇALIŞMALARI, 1997, 24).

TÜSİAD ve KALDER'in ortak çalışmalarıyla 1992'den bu yana her yıl oluşturulan "TÜSİAD-KALDER Kalite Örgütü" sosyal alanda yapılan "İş

Mükemmelliği” modeli hızla yayılmakta ve şirketlerin önemli bir yönetim aracı haline gelmektedir.

TÜSİAD’ın üyelerine yönelik bir başka sosyal faaliyeti ise üyelerini eğitim alanına teşvik etmek ve bu amaçla okullar ve yurtlar yaptırmak, öğrencilere burslar vererek kalifiye eleman ihtiyaçlarını bu yolla gidermeleri teşvik edilmektedir. Bu alanda Koç ailesi ve Sabancı ailesi önemli yatırımlarda bulunmaktadırlar. Örneğin Koç Üniversitesi, Koç Özel Lisesi, Sabancı Kız Yurdu vs.

TÜSİAD’ın üyelerine yönelik düzenlediği 5. Ulusal Kalite Kongresi’ne yaklaşık 1600 kişi (üyelerinin yanı sıra diğer kişi, kurum ve kuruluş temsilci ve üyeleri) izleyici olarak katılmıştır.

Yine TÜSİAD tarafından ilki 1996’da düzenlenen Kalite Fuarı da sosyal alanda yapılan önemli bir çalışmadır. Bu fuarda üyelere öncelik tanınarak bir çok alanda stantlar oluşturularak üyeler arasında iş birliği sağlanmıştır.

Yine ilki 10 Haziran 1996’da düzenlenen Demokratik Toplumlarda İş Dünyası-Parlamento İlişkileri konulu toplantı düzenlenerek tüm üyelerin katılımı sağlanmaya çalışılmıştır.

6.1.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri

TÜSİAD’ın 25. yıl kutlamalarına Yasama Organı üyeleri de davet edilmiş ve Meclis Başkanı ve bazı milletvekilleri bu davete katılmışlardır. Bu toplantıda, basında ve kamuoyunda geniş yankı uyandıran “Türkiye Serbest Kürsüde” adlı bir belgeye yer verilmiştir.

TÜSİAD’ın 17 Haziran 1996 ve 1997’de yapılan ve UNİCE Başkanı Francois Perigot’un da katıldığı yemekli toplantıya Yasama Organı’nın bazı üyeleri (Meclis Başkanı başta olmak üzere) da katılmışlardır. Bu toplantıda Türkiye’nin içinde bulunduğu ekonomik ve sosyal sorunlar konuşulmuştur (TÜSİAD 1996 ÇALIŞMALARI, 1997, 17).

TÜSİAD’ın düzenlediği Avrupa Birliği ile İlişkiler konulu toplantıya TBMM üyeleri (AB-Türkiye Karma Parlamento Komisyonu’nun Türk üyesi milletvekilleri) toplantıya katılmışlardır.

TÜSİAD ayrıca Türkiye'nin güncel sosyal sorunlarına ilişkin hazırladığı raporları, sonuçlarla ilgili çıkan bülten ve dergileri Yasama Organı üyelerine göndermiştir.

6.1.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetleri

TÜSİAD'ın 25. yıl kutlamalarına Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, Başbakan Necmettin Erbakan ve diğer bakanlar davet edilmiş ve bunların katılımı sağlanmıştır.

TÜSİAD'ın 26. Olağan Genel Kurul toplantısına Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel de katılmıştır. Toplantıda Türkiye'nin karşılaştığı ekonomik ve sosyal sorunlar tartışılmıştır.

TÜSİAD'ın hazırladığı sosyal içerikli raporlar ve TÜSİAD'ın çıkarmış olduğu süreli yayınlar düzenli olarak Yürütme Organı'na gönderilmektedir. Örneğin Demokratikleşme Paketi konulu rapor tüm Yürütme Organı üyelerine gönderilmiştir. Yine Sosyal Güvenlik konulu çalışmada tüm Yürütme Organı üyelerine ulaştırılmıştır. Sosyal İşler Komisyonu tarafından akademisyenlere hazırlattırılan "Emekli ve Mutlu" konulu sosyal güvenlik içerikli rapor 4 Nisan 1996'da Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sn. Emin KUL'a sunulmuştur.

6.1.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetleri

TÜSİAD'ın 25. yıl kutlamalarına basın-yayın mensupları, üniversitelerdeki akademisyenler, UNICE başkanı, siyasi parti liderleri de davet edilmiştir.

TÜSİAD'ın Sosyal Güvenlik Kurulu ve Demokratikleşme Paketi Kurulu çalışmaları bir rapor halinde diğer kişi, kurum ve kuruluşlara ulaştırılmıştır. Başta üniversite ve basın-yayın organları olmak üzere diğer işveren dernekleriyle bu alanlarda toplantılar yapılmıştır.

TÜSİAD'ın düzenlediği 5. Ulusal Kalite Kongresi'ne diğer işveren derneklerinin yanı sıra üniversitelerden akademisyenler ve basın-yayın kuruluşları da davet edilmiştir. Ayrıca düzenlenen Kalite Fuarı'na TÜSİAD üyeleri dışında kamu ve özel sektörlerden 14 kuruluş katılmıştır (TÜSİAD ÇALIŞMALARI, 1997, 29).

Yine TÜSİAD'ın düzenlemiş olduğu Toplam Kalite Yönetimi Makale Yarışması 8 Ağustos 1996'da yeni Yüzyıl Gazetesi'nde yayımlanmıştır (YENİ YÜZYIL GAZETESİ, 8 Ağustos 1996, s. 9).

TÜSİAD'ın düzenlediği "Demokratik Toplumlarda İş Dünyası-Parlamento İlişkileri" konulu toplantıya diğer kişi, kurum ve kuruluşlar da davet edilmiş ve katılım sağlanmıştır.

6.2. MÜSİAD'ın Sosyal Yaşama Yönelik Faaliyetleri

MÜSİAD, sosyal yaşamı ilgilendiren bir çok alanda çalışmalar yapmakta, görüşlerini dile getirmektedir.

MÜSİAD'a göre geçmişte uygulanan yanlış ve tutarsız politikalar sonucu ülkenin sosyal güvenlik politikalarının çöküş noktasında olduğu ileri sürülmektedir (TÜRKİYE EKONOMİSİ, 1997, 75).

MÜSİAD'ın hazırlamış olduğu Sosyal Politika raporunda, gelir dağılımının ve ücretlerin adil olması gerektiği savunulmuştur. Türkiye'de yıllarca uygulanan çarpık ekonomik politikalar sonucunda Türkiye nüfusunun % 20'lik bir kesiminin gelirin yaklaşık % 60'ını elde ettiğini ileri sürülmüştür (TÜRKİYE EKONOMİSİ 97, 73).

MÜSİAD ayrıca bölgesel kalkınma üzerinde durmuş, ekonomik ve sosyal refahın topluma yayılması ve özellikle iç göçün önlenmesi için kalkınmada bölgeler arasındaki dengesizliklerin giderilmesini önermektedir.

Sürdürülebilir ve istikrarlı bir kalkınma için eğitim alanında reformlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu amaçla mevcut eğitim sisteminin rehabilitasyonu yanında, özel okul ve özel üniversite açılması teşvik edilmeli, yasal ve bürokratik engellerin kaldırılmasını önermektedir.

MÜSİAD Bandırma Şubesi "Çevre Kirliliği ve Arıtma Teknolojileri" ile ilgili bir rapor yayınlarak ilgili birimlere göndermiştir (MÜSİAD BÜLTEN, Kasım 97, 56).

MÜSİAD 1997-1998 Eğitim-Öğretim Yılında uygulamaya konulan 8 yıllık kesintisiz eğitimi eleştirmiş, bunun yerine 5+3=8 olarak önermiştir. MÜSİAD'a göre

8 yıllık kesintisiz eğitimin temelinde İmam Hatip Liseleri'nin orta kesimlerinin kapatılmasına yönelik olduğunu ileri sürmüştür. MÜSİAD bu konudaki görüşlerini bir rapor hazırlayarak "Çerçeve" dergisinin Ekim 97 sayısında yayınlamıştır (MÜSİAD ÇERÇEVE, Ekim 97, 20-26).

MÜSİAD, sürekli ve istikrarlı bir gelişmenin temini ve sosyal yapının güçlenmesi için çalışma barışının sağlanması gerektiğini ileri sürmektedir (TÜRKİYE EKONOMİSİ, 1997, 75).

Türkiye'de sosyal devlet anlayışının, himayeci ve sosyal politikaların önemli bir vasıtası olan asgari ücretin, Türkiye'de bir dönem uygulandığı şekilde bölgeler itibariyle farklı uygulanmasının çok yönlü ekonomik ve sosyal faydalar sağlayacağı görüşündedir.

6.2.1. Üyelerine Yönelik Faaliyetleri

MÜSİAD genel merkez ve şubeler düzenli aralıklarla yapmış oldukları toplantılarda derneğin sosyal politikalara bakış açıları tartışılmakta ve üyelere bu toplantılarda aydınlatıcı bilgiler verilmekte, hazırlanan raporlar üyelere dağıtılmaktadır.

Sadece 1990-1994 tarihleri arasında merkez ve şubelerde 36 eğitim programı düzenlenmiş ve bu programlara 850 kişi katılmıştır (MÜSİAD 94 Faaliyet Raporu, 1995, 16).

Genel merkezde ve şubelerde her cuma günleri düzenlenen toplantılarda güncel toplumsal sorunlar tartışılmakta, konusunda uzman kişiler davet edilerek üyelere bilgiler verilmektedir.

MÜSİAD her yıl sonbaharda Genel İdare Kurulu Eğitim toplantıları düzenlenmekte ve üyelerin büyük katılımı sağlanmakta, bu toplantılarda MÜSİAD'ın güncel konulara yaklaşımı ve hedefleri üyelere aktarılmakta, toplantı sonucunda varılan kararlar üyelere birer rapor halinde sunulmaktadır.

MÜSİAD eğitimde özel sektörün yerini almasını önermekte; bu doğrultuda üyelerine özel eğitim kurumları kurmalarını tavsiye etmektedir.

MÜSİAD'ın düzenlediği Uluslararası MÜSİAD Fuarı ve İş Forumuna üyelerin katılımı sağlanmaktadır.

Ayrıca üyeleri arasında kaynaşmayı sağlamak amacıyla özel günler tertiplemekte, örneğin bayramlarda MÜSİAD üyelerini toplayarak toplu olarak bayramlaşma sağlanmaktadır.

Yine MÜSİAD tarafından düzenlenen Üniversite-Sanayi İş Birliği Platformuna MÜSİAD üyeleri davet edilmiştir (MÜSİAD BÜLTEN, 1995, 8).

MÜSİAD Kayseri Şubesi tarafından düzenlenen "Yönetim Okulu" konulu seminere MÜSİAD üyeleri katılmıştır.

6.2.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri

MÜSİAD düzenlediği kuruluş yıldönümü kutlamalarına başta meclis başkanı olmak üzere yasama organı üyelerini davet ederek bu alanda yapmış oldukları faaliyetleri doğrudan ifade etme imkanı bulmuşlardır. Ayrıca şubelerin düzenlemiş olduğu toplantı ve seminerlere bölge milletvekilleri davet edilmekte ve MÜSİAD'ın görüşleri ve hazırladıkları raporlar sunulmaktadır.

MÜSİAD vergi reform paketine yönelik eleştirilerini içeren raporu meclis üyelerine sunmuştur (MÜSİAD BÜLTEN, Ocak 98, 4).

MÜSİAD'ın düzenlemiş olduğu "Türkiye İş Kazalarında Çağ Atlayamadı" konulu panele milletvekilleri de davet edilmiştir (MÜSİAD BÜLTEN, Temmuz 97, 6).

Ayrıca MÜSİAD, Türkiye'nin güncel sosyal sorunlarına ilişkin hazırlamış olduğu raporları ve konularla ilgili çıkarılan süreli yayınlar meclis üyelerine düzenli olarak gönderilmektedir.

6.2.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetleri

MÜSİAD düzenlediği kuruluş yıl dönümü kutlamalarına yürütmenin başı olan cumhurbaşkanı ve başbakan ile diğer üyeleri davet etmiştir. Zamanın Başbakanı Necmettin Erbakan 5. Kuruluş Yıldönümü kutlamalarına katılmıştır.

MÜSİAD Kayseri Şubesinin düzenlediği “Yönetim okulu” konulu seminere dönemin Devlet Bakanı Abdullah Gül de konuşmacı olarak davet edilmiştir.

MÜSİAD Malatya Şubesi tarafından düzenlenen “Ekonomik ve Sosyal Meseleler ve Çözüm Yolları” konulu konferansa Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Recai Kutan da konuşmacı olarak katılmıştır (MÜSİAD BÜLTEN 97, Sayı:23, 42).

MÜSİAD’ın hazırladığı sosyal içerikli konuları da kapsayan çalışma raporları ve süreli ve süresiz yayınları yürütme organına ulaştırılmış, böylece çıkarılacak olan yasalarla ilgili olarak MÜSİAD görüşlerini ifade etme imkanı bulmaktadır.

6.2.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetleri

MÜSİAD, sosyal politikalar konusunda yapmış olduğu çalışmalarında akademisyenlerin ve bilim adamlarının da görüşlerine yer vermekte ve hazırlanan raporlar başta üniversiteler olmak üzere diğer kişi, kurum ve kuruluşlara da gönderilmektedir.

MÜSİAD’ın düzenlemiş olduğu “Türkiye İş Kazalarında Çağ Atlayamadı” konulu panele akademisyenler, gazeteci ve yazarların yanında sivil toplum örgüt yöneticileri ve sendika yöneticileri hem panelist, hem de dinleyici olarak davet edilmiştir (MÜSİAD BÜLTEN, Temmuz 97, 6).

MÜSİAD Kayseri Şubesi’nin düzenlemiş olduğu “Yönetim Okulu” seminerine il valisi ve il belediye başkanı da konuşmacı olarak davet edilmiştir (MÜSİAD BÜLTEN, Mart 95, 17).

MÜSİAD Malatya Şubesi tarafından düzenlenen “Türkiye’de Demokrasi” konulu konferansa Yeniden Doğuş Partisi Genel Başkanı Sayın Hasan Celal Güzel konuşmacı olarak katılmıştır (MÜSİAD BÜLTENi, Kasım 97, 42).

6.3. TÜGİAD’ın Sosyal Yaşama Yönelik Faaliyetleri

TÜGİAD, sosyal yaşama yönelik bir çok alanda da çalışmalar yapmakta ve kendi düşüncelerini dile getirmektedir.

TÜGİAD’a göre sosyal yaşamı konu alan örgütlerin başında Sivil Toplum Örgütleri (STÖ) gelmektedir. Buna göre TÜGİAD; toplumsal duyarlılığı resmi alana taşıyan STÖ’lerin tümünün (sendikalar da dahil) yeniden yapılandırılması

görüştüğüdür. Bunun içinde siyasi parti yasasının güncelleştirilmesi ve böylece kadın ve gençlik kollarına katılım özendirilmeli, öğretim üyelerine vb. katılma hakkı tanınmalıdır (TÜGİAD ELEGANS, 97, 130).

TÜGİAD'ın kendi üyeleri arasında yapmış olduğu ankete göre bozuk gelir dağılımı ve hızlı nüfus artışı ülke sorunları bakımından ikinci sırada yer almaktadır (TÜGİAD'ın 1998 YILI BEKLENTİLERİ, 1997, 51).

Ayrıca TÜGİAD'ın Güneydoğu sorununu da gündeme getirerek ülkenin doğusu ile batısı arasındaki gelişmişlik farkının sosyal patlamalara yol açabileceğine dikkati çekmiştir. Kanayan bir yara olan Güneydoğu sorununun yarattığı etkiler başta eğitim, sağlık ve güvenlik vb. olmak üzere kendini çok fazla hissettirmekte olduğu görüşündedir.

Toplumsal yaşamın daha demokratik yapıya kavuşturulabilmesi için siyasi partiler ve seçim yasalarının yeniden düzenlenmesi (iki turlu dar bölge seçim alanı), insan hakları, dernekler ve STÖ'lerine yönelik çalışmaların zaman kaybedilmeden yapılmasını önermiştir.

TÜGİAD üyeleri ilköğretimin kesintisiz sekiz yıl olması konusunda hemfikirlerdir.

Emeklilik yaşı konusunda ise erkeklerde 60 yaş, kadınlarda ise 55 yaş olması konusunda görüş birliğindedirler.

TÜGİAD, Türkiye'de vergisini tam olarak veren kesime karşılık vergi kaçırma olaylarına sıkça rastlanmakta, vergi yükü çalışan emekçi kesimin üzerinde giderek artmakta olduğu görüşündedir (TÜGİAD'ın 1998 YILI BEKLENTİLERİ, 1997, 69).

6.3.1. Üyelerine Yönelik Faaliyetleri

TÜSİAD, her şeyden önce sosyal alandaki görüşlerini oluşturabilmek için üyeleri arasında anket çalışması yaparak ortak bir "TÜGİAD Görüşü" oluşturma eğilimindedir. Bu konu ile ilgili olarak şu alanda anket çalışmaları yapmıştır: Sivil Toplum Örgütlerine yönelik anket çalışması, Güneydoğu sorunu, gelir dağılımı ve işsizlik, siyasi partiler yasası ve seçim sistemleri, sosyal güvenlik (emeklilik yaşı),

eğitim (kesintisiz 8 yıllık eğitim), insan hakları (TÜGİAD'ın 1998 Beklentileri, 1997, 37-70). (TÜGİAD'ın üyelerine yönelik yapmış olduğu anket formu Ek-4'te sunulmuştur).

TÜGİAD'ın üyelerine yönelik olarak aylık toplantılar düzenlemekte, bu toplantılarda güncel sosyal olaylara değinilmektedir.

Ayrıca TÜGİAD hazırladığı sosyal içerikli raporları ve anket sonuçlarının değerlendirildiği raporlar tüm üyelere sunulmuştur. Yine TÜGİAD tarafından çıkarılan tüm süreli ve süresiz yayın ve bültenler tüm üyelere dağıtılmaktadır.

6.3.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri

TÜGİAD tarafından düzenlenen “2000’li Yıllara Doğru Türkiye’nin Önde Gelen Sorunları” konulu toplantıya yasama organı üyeleri hem konuşmacı, hem de dinleyici olarak davet edilmiştir.

TÜGİAD'ın 10. Kuruluş Yıldönümü kutlamalarına yasama organı üyeleri de davet edilmiştir.

Ayrıca TÜGİAD, hazırlamış olduğu güncel sosyal olayları konu alan çalışma raporlarını ve süreli ve süresiz yayın ve bültenleri yasama organı üyelerine göndermektedir.

TÜGİAD'ın 29 Mart 1997’de düzenlediği “Türkiye’nin Eğitim Sorunları” konulu toplantıda İzmir Milletvekili Sn. Işın Çelebi konuşmacı olarak katılmıştır (TÜGİAD ELEGANS 1997, 79).

6.3.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetleri

TÜGİAD'ın 10. Yıl Kurulu Yıldönümü kutlamalarına cumhurbaşkanı ve başbakan ile yürütme organının diğer üyeleri davet edilmiş ve katılım sağlanmıştır.

TÜGİAD'ın hazırlamış olduğu sosyal içerikli çalışma raporları yürütme organı üyelerine gönderilmektedir. Ayrıca çıkarılan süreli ve süresiz yayınlarla bültenlerde düzenli olarak gönderilmektedir.

TÜGİAD'ın üyelerine yönelik olarak yaptırdığı ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel konuları içeren anket sonuçları rapor halinde yürütme organı üyelerine gönderilmiş ve böylece TÜGİAD görüşlerini sunma imkanı bulmuştur.

Tüm bu çalışmaların yanında TÜGİAD, Şırnak'ta yaptırmayı düşündüğü TÜGİAD İlköğretim okulu ile TÜGİAD Sağlık Ocağı'nın yapımı için Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Şırnak Valiliği ile koordineli olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

6.3.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetleri

TÜGİAD'ın 10. Yıl Kuruluş Yıldönümü kutlamalarına üyeleri, yasama ve yürütme organları dışında gazeteciler, akademisyenler, bilim adamları, STÖ'leri ve diğer kişi, kurum ve kuruluşlar da davet edilmiştir.

TÜGİAD'ın hazırlamış olduğu sosyal içerikli çalışma raporları ve süreli ve süresiz yayınlar da diğer kişi, kurum ve kuruluşlara gönderilmektedir.

TÜGİAD, eğitime katkı sağlamak üzere Şırnak'da TÜGİAD İlköğretim Okulu yapmayı hedeflemekte ve bu alanda ilgili birimlerle çalışmaları devam etmektedir. Yine TÜGİAD, yüksek öğretimde okuyan öğrencilere destek olmak üzere, kendi üyeleri dışında, dernek olarak her yıl 10 öğrenciye karşılıksız olarak burs vermektedir.

TÜGİAD Şırnak halkına hizmet vermek amacıyla Şırnak'ta bir TÜGİAD Sağlık Ocağı yapmayı hedeflemekte ve bu alandaki çalışmalar sonuçlanma noktasındadır.

Ayrıca TÜGİAD düzenlemiş olduğu "2000'liş Yıllara Doğru Türkiye Sorunları" ve "Kesintisiz Eğitim" konulu toplantılara diğer kişi, kurum ve kuruluşları da davet etmiştir (TÜGİAD ELEGANS, 1997, 79).

VII. SİYASAL YAŞAMA YÖNELİK FAALİYETLER

7.1. TÜSİAD'ın Siyasal Yaşama Yönelik Faaliyetleri

1970'lerden bu yana tüm dünyada yeni bir demokratikleşme akımı göze çarpmaktadır. 1990'dan sonra sosyalist otoriter sistemlerin dağılmasıyla Avrupa ve Avrasya'da yeni demokratik rejimler dünya sahnesine girmeye başlamıştır.

Bu dönüşümlere paralel olarak, gelişmişlik-az gelişmişlik düzeyi ile ilişkili ise de, ekonomik durumları bakımından Türkiye'den iyi bir düzeyde bulunmayan ülkelerin, insan haklarına ve hukuk devletine dayalı çağulcu-özgürlükçü demokrasi yolunda, Türkiye'nin önüne geçtikleri dikkati çekiyor.

TÜSİAD'a göre Türkiye'nin demokratikleşmesi ya da demokratikleşmemesi gibi bir sorunun varlığı üzerinde toplumun bir çok kesimi görüş birliğine varmış durumdadır. Devleti ve otoriteyi birey ve yurttaş hakları ve özgürlükleri aleyhine aşırı güçlendiren, insan hakları rejimini dar çerçeveler içine hapseden, yargı bağımsızlığını bozan, hatta devletin laik olma niteliğini ciddi biçimde sarsan uygulamalar olduğu ortadadır. Demokratikleşmenin önünü tıkayan esas engel, bunları aşmak konusunda siyasal iradenin bulunmamasıdır (TÜSİAD ÇALIŞMALARI, 1997, 40).

Uluslararası konjonktürün lehte olduğu, dünyada esen rüzgarın demokrasi yönünde olduğu ve Türkiye'nin demokratikleşme programını gerçekleştirememesinin uluslararası camianın önemli merkezlerinden de kopması ve dışlanması anlamına geleceği unutulmamalıdır (TÜSİAD KONJONKTÜR, 1997, 3).

TÜSİAD'a göre, Türkiye'nin çağdaş demokratik bir yapı içinde gelişmesi ve siyasi krizler ile baş edebilmesi çözümün parlamento dışında aranmamasına bağlıdır. Demokrasiye olan inancın kaybedilmesi ve demokrasi dışında çözümler aranmasının ülkeye yönelik siyasi kompozisyonların yükleyeceği faturadan daha fazla olacaktır.

Türkiye'de demokratik sistemin işleyişi ile ilgili yaşanan sorunlar da, parti içi antidemokratik uygulamaların etkisi olduğu bir gerçektir. Bu nedenle siyasal partilerimizin ve sivil toplum örgütlerinin parti içi demokrasi ile ilgili tartışmaları başlatması demokrasimizin sağlığı ve işlerliliği açısından şarttır.

TÜSİAD, yukarıda ifade edilenler ışığında; Avrupa Birliği üyeliğini gerçekleştirecek, laik ve çoğulcu demokratik bir Türkiye için şunları önermektedir:

- Kamu yönetiminde verimliliği arttıracak, daha küçük ve etkin bir devlet örgütü;
- Seçmenlerin oylarını adil ve istikrarlı hükümetlere dönüştürecek seçim sistemi;
- Partilerin daha çağdaş ve demokratik bir yapıya kavuşmalarını sağlayacak siyasi partiler yasası;
- Merkezden yönetim yerine, yerinden yönetime ağırlık veren bir yerel yönetim sistemi;
- Gönüllü kuruluşların, meslek örgütlerinin danışma mekanizmalarına, karar süreçlerine katılımını sağlayacak hukuki düzenlemeler (TÜSİAD ÇALIŞMALARI, 1997, 41) öncelikle ele alınmalıdır.

7.1.1. Üyelerine Yönelik Faaliyetleri

TÜSİAD'ın üyelerine yönelik olarak düzenlediği aylık toplantılarında güncel olan siyasal konulara yer verdiği görülmüştür.

TÜSİAD'ın Parlamento İlişkileri Bölümünün Prof. Dr. Bülent TANÖR'e hazırlattığı "Türkiye'de Demokratikleşme Perspektifleri" konulu kitap tüm üyelere dağıtılmıştır.

Parlamento İlişkileri Bölümü TBMM gündeminde bekleyen siyasal yaşamı ilgilendiren önemli konulardaki yasa teklif ve tasarılarının takibi yapılmakta ve toplanan bilgiler düzenli aralıklarla üyelerine sunulmaktadır.

TÜSİAD'ın Parlamento İlişkileri Bölümüne hazırlattığı güncel siyasal sorunları içeren araştırma raporları üyelere ulaştırılmaktadır. Örneğin hazırlatılan "Seçim Sistemleri" konulu çalışma raporu tüm üyelere dağıtılmıştır.

Ayrıca ilgili bölüm tarafından akademisyenlerin de görüşleri alınmakta, bu görüşler TÜSİAD'ın süreli yayınlarında yayınlanıp tüm üyelerin bilgilerine sunulmaktadır.

7.1.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri

TÜSİAD'ın Parlamento İlişkileri Bölümü, TBMM gündeminde bekleyen ekonomik, sosyal ve siyasal yaşamı ilgilendiren önemli konulardaki yasa teklif ve tasarılarını takibe almakta; konularla ilgili bilimsel çalışmalar yaparak örneğin Prof. Dr. Bülent TANÖR'e hazırlattırılan "Türkiye'de Demokratikleşme Perspektifleri" konulu çalışma TBMM'nin ilgili komisyon üyelerine sunulmuş olup aydınlatıcı bilgiler verilmiştir. Yapılan çalışma aynı zamanda tüm meclis üyelerine de verilmiştir (TÜSİAD KONJONKTÜR, 1997, 7).

Hazırlanan "Seçim Sistemleri", "Başkanlık Rejimi" konulu çalışma raporları da yasama organı üyelerine sunulmuştur.

7.1.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetleri

Cumhurbaşkanı ve başbakanın yapmış olduğu tüm yurt dışı gezilerine TÜSİAD üyeleri aktif olarak katılmaktadırlar. Bu geziler sırasında karşılıklı ikili görüşmeler yapılmakta, hazırlanan çalışma raporları yürütme organlarına da sunulmaktadır.

Parlamento İlişkiler Bölümünce hazırlanan kitap, çalışma raporları ve süreli yayınlar tüm yürütme organlarına gönderilmiştir. Bu çalışma raporlarından bazılarını örnek verecek olursak; "Optimal Devlet", "Türkiye'de Demokratikleşme Perspektifleri", "Seçim ve Seçim Sistemleri", "Başkanlık Rejimi", "İnsan Hakları" vs.

TÜSİAD'ın Brüksel Daimi Temsilciliği'nin açılışına Başbakan Mesut Yılmaz davet edilmiş ve Sayın Başbakan davete katılmıştır. Temsilcilik, yıl boyunca Türkiye-AB Gümrük Birliği'nin evrimini yakından takip etmiş ve bu konuda resmi organlarla olan ilişkiler ile ilgili siyasi ve ekonomik gelişmeler hakkında düzenli raporlar hazırlamış ve TBMM üyelerine hazırlanan raporlar sunulmuştur. Temsilcilik, Avrupa'da Türkiye'nin lobicilik faaliyetlerini üstlenmiş durumdadır (TÜSİAD'ın 1996 ÇALIŞMALARI, 1997, 25).

7.1.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetleri

TÜSİAD'ın Parlamento İlişkileri Bölümü zaman zaman siyasal konularla ilgili olarak paneller düzenlemekte, bu panellere akademisyenleri bürokratları yerel yönetim başkanları, sendika temsilcileri, sivil toplum örgütleri ve konusunda uzman bilim adamları bu panellere konuşmacı olarak katılmaktadırlar.

Ayrıca hazırlanan siyasal konularla ilgili çalışma raporları, kitaplar, süreli yayınlar diğer kişi, kurum ve kuruluşlara da gönderilmektedir. Özellikle üniversitelerin kütüphanelerine büyük bir özenle kitap ve süreli yayınlar gönderilmektedir.

7.2. MÜSİAD'ın Siyasal Yaşama Yönelik Faaliyetleri

MÜSİAD, öncelikle 1998 yılının önce seçim, ardından demokrasi ve ekonomide onarım yılı olmasını dilemektedir.

MÜSİAD'ın Teşkilatlanma, Meclis ve Siyasi Partilerle İlişkiler Komisyonu, Meclisi ve Siyasi Partiler ile yakın bir diyalog tesis etmekte, genel merkez ve şubeler kendi bölgelerindeki milletvekilleri ile düzenli bir diyalog içine girmişlerdir. Mecliste milli menfaatler lehinde kararlar alınması yönünde çalışmalarını aralıksız sürdürmektedirler.

MÜSİAD, 1994 yılında mecliste görüşülen İl İdaresi Yasa Tasarısına yoğun eleştiriler yapmış ve dernek olarak kendileri bir İl İdareleri Yasa teklifi hazırlayarak ilgili birimlere ulaştırmışlardır. MÜSİAD'ın hazırladığı yasa teklifinde yerel yönetim kuruluşlarına geniş yetkiler verilmesini öngörmektedir (BASINDA MÜSİAD, Nisan 95, 3).

MÜSİAD ayrıca yeni vergi tasarısı ve radyo-TV yasa teklifleri hazırlayarak ilgili birimlere ulaştırmıştır.

MÜSİAD yapmış olduğu çalışmalar doğrultusunda Dünya Gazetesi tarafından 1994'de yılın derneği seçilmiştir. Yılın derneği seçilmesinde siyasi alanda yapmış olduğu çalışmaları göz önüne alınmıştır (DÜNYA GAZETESİ, 14 Ocak 1995, 14).

MÜSİAD tarafından 1994'de hazırlanan 2000'li yıllara doğru yerel yönetimler konulu raporda yerel yönetimlerin yetki ve sorumluluklarının

genişletilmesi, bununla beraber vatandaşların bu konudaki şikayetlerini inceleyen denetçi bir kurumun oluşturulması görüşünü ileri sürmektedir (GÜNAYDIN GAZETESİ, 27 Mart 1995, 9).

Aynı raporda MÜSİAD BİT'lerin (Belediye İktisadi Teşebbüsleri) de özelleştirilerek belediye yönetiminden çıkarılmasının kaçınılmaz olduğunu savunmuştur (BASINDA MÜSİAD, Nisan 1995, 22).

7.2.1. MÜSİAD'ın Üyelerine Yönelik Faaliyetleri

MÜSİAD genel merkez ve şubelerin üyelerine yönelik her Cuma günleri düzenlemiş oldukları haftalık toplantılarda Türkiye'nin gündeminde bulunan güncel olaylar tartışılmakta, konunun uzamanı akademisyenler, bilim adamları, siyasi parti yöneticileri ve belediye başkanları zaman zaman konuşmacı olarak davet edilerek üyelere aydınlatıcı bilgiler sunulmaktadır.

MÜSİAD Adana Şubesi "Milletvekili İzleme Komitesi"nin üyelerine yönelik düzenlediği toplantıda BBP Adana Milletvekili Orhan KAVUNCU "Türkiye'de bir kampaşma, bir zıtlaşma ortamı oluşturulmaya çalışılıyor" diyerek bunu belli çevrelerin organize ettiğini söylemiştir (MÜSİAD BÜLTEN, Ocak 98, 48).

MÜSİAD Bursa Şubesi'nin düzenlediği toplantıda MÜSİAD Başkanı Sn Erol YARAR yaptığı konuşmada Türkiye'de din düşmanlığı yapılıyor diyerek bir takım çevrelerin ülkenin kamplara bölünmesini istediğini vurgulamıştır. Yarar devam eden konuşmasında "demokratik istiklal mücadelesinin başlatılması" gerektiği zamanının geldiğini ifade etmiştir (MÜSİAD BÜLTEN, Ocak 98, 63).

MÜSİAD Malatya Şubesi tarafından düzenlenen ve üyelerin yoğun katılımıyla yapılan konferansta Hasan Celal GÜZEL "Türkiye'de Demokrasi" konulu konferans vermiştir (MÜSİAD BÜLTEN, Kasım 97, 42).

MÜSİAD ülkenin gündemini oluşturan siyasal yaşama yönelik yapmış olduğu tüm çalışmaları rapor haline getirmekte; ayrıca zaman zaman konularla ilgili görüşleri süreli yayınlarda yayınlanmaktadır. Söz konusu çalışma raporları ve süreli ve süresiz yayınlr tüm üyelere gönderilmektedir.

7.2.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri

Genel merkez ve şubelerin Teşkilatlanma ve Siyasi Partilerle ve Parlamento İle İlişkiler Komisyonu, TBMM'nin gündeminde bekleyen ve siyasal yaşamı ilgilendiren önemli konulardaki yasa teklif ve tasarılarını takibe almakta; bunlara yönelik eleştirilerini yapmakta ve konularla ilgili kendi görüş ve düşüncelerini de yansıtan bilimsel çalışmalar yapmakta ve bu çalışmalarını yasama organının ilgili birimlerine ve milletvekillerine göndermektedir.

MÜSİAD'ın yapmış olduğu yasa teklif önerilerinden bazıları şunlardır: 1994'de İl İdareleri yasa teklif önerisi, vergi yasası yasa teklif önerisi, radyo-Tv yasa teklif önerisi.

Yine MÜSİAD siyasi konuların tartışıldığı ve konuşulduğu toplantı ve konferanslara milletvekilleri konuşmacı olarak da davet edilmektedir. Örneğin MÜSİAD İzmir Şubesi tarafından düzenlenen "8 Yıllık Kesintisiz Eğitim ve Tek Tip İnsan" konulu konferansa BBP Başkanı Sn. Muhsin YAZICIOĞLU konuşmacı olarak katılmıştır.

7.2.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetler

Yürütme organının başı olan cumhurbaşkanı ve başbakanın yapmış oldukları yurt dışı gezilere MÜSİAD üyeleri de katılmaktadır. Böylece MÜSİAD kendi görüşlerini doğrudan yürütmeye iletme fırsatı bulmaktadır.

Teşkilatlanma, Meclis ve Siyasi Partilerle İlişkiler Komisyonu tarafından hazırlanan ve siyasal konuları içeren raporlar, süreli ve süresiz yayınlar, yasa teklif önerileri yürütme organına iletilmektedir.

Keza gerek genel merkez, gerekse şubeler tarafından düzenlenen seminer, konferans ve toplantılara zaman zaman yürütme organı üyeleri de konuşmacı olarak katılmışlardır.

7.2.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetler

MÜSİAD'ın Teşkilatlanma, Meclis ve Siyasi Partilerle İlişkiler Komisyonu tarafından düzenlenen siyasal yaşama yönelik güncel olayların konu edildiği toplantı, seminer ve konferanslara akademisyenler, mülki idari amirleri, belediye başkanları,

sendika yöneticileri ve sivil toplum örgüt yöneticileri de konuşmacı olarak davet edilmektedir. Örneğin Kocaeli MÜSİAD Şubesinde konuşan Prof. Dr. Hayrettin Karaman “Gerçek İnsan Hakları İslamiyet’in İçinde Vardır” konulu bir konferans vermiştir (MÜSİAD BÜLTEN, Kasım 97, 66).

MÜSİAD tarafından hazırlanan tüm çalışma raporları, yasa teklif önerileri ve güncel siyasi olaylara yer verilen süreli ve süresiz yayınların tümü diğer kişi, kurum ve kuruluşlara da gönderilmektedir.

7.3. TÜĞİAD’ın Siyasal Yaşama Yönelik Faaliyetleri

TÜĞİAD’ın üyelerine yaptırmış olduğu ankete göre, Türkiye’de siyasi istikrarsızlık mevcut olup, bu görüş Türkiye’nin önemli sorunları arasında üçüncü sırada yer almaktadır. Özellikle son yıllarda ülkenin koalisyonlarla yönetilmesi ve zaman zaman çıkan sorunların ülkede siyasi istikrarsızlığa yol açtığı görüşündeler (TÜĞİAD’ın 1998 Yılı Beklentileri, 1997, 52).

TÜĞİAD’a göre son günlerde dış politikada olumlu gelişmeler kaydedilmesine karşın, zaman zaman yapılan hatalı uygulamalar , iç politikaya daha çok ağırlık verilmesi dış politikanın ihmal edildiği görüşünden yola çıkarak, Türkiye’nin dış politika platformunda sürekli sorunlu ülke statüsünde kalmasına neden olmaktadır. Özellikle insan hakları, Gümrük Birliği’ne uyum çabalarındaki uyumsuzluklar, demokratikleşmede yeterli adımların atılmamış olması, dış politikayı zora sokmakta ve bu gelişmeler doğrultusunda Türkiye’nin AB’den dışlanma noktasına gelmekte olduğu görüşündedir. Dış politikada, Batı ülkeleri yanında İslam ülkeleri ve Doğu Asya ülkeleriyle siyasi ve ekonomik alanlarda iş birliğinin ön plana çıkarılmasını önermektedirler.

Türkiye Genç İş Adamları Derneği (TÜĞİAD) yerel yönetimleri çağın gereklerine göre üretkenliğe kavuşturmak için hukuki, idari ve mali reformların gerektiği görüşünden hareketle 1994’de yerel yönetimler için reform önerilerini ilgili birimlere sunmuştur (Basında TÜĞİAD, 1993-1996, 28).

TÜĞİAD üyeleri mevcut toplumsal düzenin daha demokratik bir yapıya kavuşabilmesi için özellikle yasama, yürütme ve yargıya ilişkin düzenlemeler yapılması gereğine inanmaktadırlar.

Yapılan anket sonuçlarına göre Genç İş Adamları'nın % 42.7'si "Başkanlık Sistemine Geçilmeli" görüşünü ortaya koymuştur. Bunu % 36.1'lik katılma oranı ile "parlamento ile halk arasındaki kopukluğu gidermek üzere dar bölge seçme yöntemine geçilmeli" görüşü izlemiştir.

Yine yapılan anket çalışmasına göre üyelerin % 95'i Güneydoğu sorununun çözümü için izlenen politikaları yeterli bulmamaktadır (TÜGİAD'ın 1997 Yılı Beklentileri, Aralık 96, 54).

7.3.1. Üyelerine Yönelik Faaliyetleri

TÜGİAD, üyelerinin Türkiye'nin siyasal sorunlarına yönelik görüşlerini almak üzere Aralık 1997'de bir anket çalışması yapmıştır. Böylece üyelerinin görüşlerinden hareketle ortak bir TÜGİAD görüşü oluşturma hedeflenmiştir. Yapılan çalışmanın sonuçlarını içeren rapor tüm üyelere sunulmuştur.

TÜGİAD 1 Kasım 1993 yılında üyelerine yönelik olarak "Adalet" kurulu bir toplantı düzenlemiştir. Yapılan toplantıda Genç İş Adamları adalete güvenmediklerini, bunun nedenini ise adaletin gecikmeli işlemesine bağlamışlardır (Basında TÜGİAD, 1993-1996, 16).

TÜGİAD üyelerine yönelik olarak düzenlediği toplantıya Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP) Başkanı Sn. Ufuk ARAS'ı konuşmacı olarak davet etmiştir (ELEGANS, 1997, 136).

Yeniden Doğuş Partisi (YDP) Genel Başkanı Sn. Hasan Celal Güzel'le 5 Mayıs 1996 günü TÜGİAD'lı üyelerin katılımıyla gerçekleştirilen sohbet toplantısında, Türkiye'deki son siyasi gelişmeler geniş bir perspektiften ele alınarak değerlendirilmiştir (ELEGANS, 1997, 98).

Tüm bu anlatılanların yanında TÜGİAD üç üyesini meclise koymayı başarmıştır. Bunlar: "Jefi Kamhi DYP'den, Rasim ZAIMOĞLU ANAP'tan ve Erdoğan TOPRAK DSP'den aday seçilerek TÜGİAD görüşlerini mecliste temsil etmektedirler.

Ayrıca TÜGİAD düzenlediği tüm çalışma raporlarını ve süreli ve süresiz yayınları tüm üyelerine sunmaktadır.

7.3.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri

Daha önce de belirtildiği üzere TÜGİAD görüşlerini meclise taşımak üzere desteklediği üç üyesini (Jefi KAMHI, Rasim ZAIMOĞLU ve Erdoğan TOPRAK) meclise göndermeyi başarmıştır.

TÜGİAD'ın 22-23 Şubat 1997'de düzenlemiş olduğu "Avrupa, Türkiye ve Doğu" paneline mecliste grubu bulunan siyasi partilere mensup milletvekilleri konuşmacı olarak katılmışlardır. Panel sonunda bir rapor hazırlanarak meclis üyelerine sunulmuştur.

TÜGİAD 1994 yılında hazırlatmış olduğu "Yerel Yönetimler için Reform Önerileri" konulu çalışma meclis üyelerine sunulmuştur.

Ayrıca TÜGİAD tarafından hazırlanan siyasi konulu çalışma raporları, TÜGİAD'ın 1997'de üyelerine yapmış olduğu süreli ve süresiz yayınlarla bültenleri meclis üyelerine sunulmaktadır.

7.3.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetleri

Yürütmenin başı olan cumhurbaşkanının ve başbakanın yapmış oldukları tüm yurt dışı gezilerine TÜGİAD üyeleri de katılmaktadırlar.

TÜGİAD'ın düzenlediği panel, toplantı ve konferanslara yürütme organı üyeleri de zaman zaman konuşmacı olarak davet edilmektedir. 22-23 Şubat 1997'de düzenlenen "Avrupa, Türkiye ve Doğu" paneline zamanın Devlet Bakanı Necmettin CEVHERİ konuşmacı olarak davet edilmiş ve Sayın CEVHERİ panele katılmıştır. (TÜGİAD ELEGANS, 1997, 72).

TÜGİAD'ın 1994 yılında önerdiği "yerel yönetimler için reform önerileri" yürütme organına sunulmuştur.

Yine TÜGİAD tarafından üyelerine yaptırılan "Adalet Güveniyor musunuz?" konulu anket sonuçları rapor halinde "1 Kasım 1993 yılında dönemin Adalet Bakanı Sn. M. Seyfi OKTAY'ın konuşmacı olarak katıldığı bir toplantıda kendilerine verilmiştir (Basında TÜGİAD, 1993-1996, 16).

Ayrıca tüm bu çalışmaların yanında TÜGİAD tarafından hazırlanan çalışma raporları, süreli ve süresiz yayınlarla bültenler yürütme organı üyelerine düzenli olarak sunulmaktadır.

7.3.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetleri

TÜGİAD düzenlediği toplantı, panel ve konferanslara akademisyenler, STÖ yöneticileri, bilim adamları ve basın-yayın mensupları da zaman zaman gerek konuşmacı olarak, gerekse de dinleyici olarak davet edilmektedirler.

TÜGİAD hazırlanan çalışma raporlarının çoğunluğunu akademisyen ve bilim adamlarına hazırlatarak güven duyulması sağlanmaya çalışılmaktadır.

TÜGİAD'ın hazırlamış olduğu çalışma raporları, süreli ve süresiz yayınlarla bültenleri de diğer kişi ve kuruluşlara gönderilmektedir.

"Avrupa, Türkiye ve Doğu" paneline Avrupalı milletvekilleri de konuşmacı olarak katılmışlardır.

VIII. KÜLTÜREL YAŞAMA YÖNELİK FAALİYETLER

8.1. TÜSİAD'ın Kültürel Yaşama Yönelik Faaliyetleri

TÜSİAD kültürel faaliyetlere de önem verdiğini yapmış olduğu çalışmalarla kanıtlamıştır. Özellikle TV programlarına yönelik belgeseller hazırlatmıştır.

TÜSİAD tarafından 1994 yılında yayınlanan "Enerji Sektöründe Geleceğe Bakış: Arz, Talep ve Politikalar" başlıklı rapor ile kamuoyunun dikkati yaklaşan enerji krizine çekilmiştir. Konunun önemi dikkate alınarak raporda üzerinde durulan konuların vurgulandığı bir TV belgeseli hazırlanmıştır.

Söz konusu belgesel 19 Nisan 1994'de TÜSİAD Konferans Salonunda basına tanıtılmış ve hazırlanan "Türkiye İçin Enerji "belgeseli 21 Nisan 1994 tarihinde Show TV, TGRT, ATV ve Kanal D'de gösterilmiştir.

Ayrıca TÜSİAD "Türkiye İçin Eğitim Belgeseli" konulu bir başka belgesel programı da hazırlanmıştır.

Belgeselde, ülkemizin eğitim konusunda "bir yol kavşağında" olduğu ve hemen harekete geçilmezse çok geç kalınacağı vurgulanıyor. İlk ve orta öğretimin birleştirilerek 8 yıla çıkarılması ve öğretmenlerin eğitiminin hiç zaman kaybedilmeden sağlanması, eğitimde özel sektörün ağırlığının artırılması gereği üzerinde durulmuştur.

"Türkiye İçin Eğitim Belgeseli" 2 Haziran 1996 tarihinde Show TV, ATV, Kanal D, TGRT, HBB, Kanal 6 ve Star TV' de gösterilmiştir (TÜSİAD'ın 1996 ÇALIŞMALARI, 1997, 58).

Yüksek öğretim konulu ikinci eğitim belgeseli ise 1997 yılı başında özel Tv'lerde yayınlanmıştır.

Tüm bunların yanında TÜSİAD, TÜSİAD konulu bir başka belgesel daha hazırlatmış olup bu belgesel 1997 sonlarında özel TV'lerde gösterime sunulmuştur.

TÜSİAD'ın tüm bu kültürel faaliyetlerinin yanında süreli ve süresiz yayınlarıyla da kültürel yaşama büyük faydalar sağlamıştır.

TÜSİAD'ın yapmış olduğu çalışmalardan bazı örnekler şunlardır: Araştırma Raporlarını konu alan kitaplar, süreli yayınlar, örneğin TÜSİAD Konjonktür 3 ayda bir yayınlanmakta, iki ayda bir yayınlanan Görüş dergisi, İngilizce olarak 3 ayda bir yayınlanan Private View, yine üç ayda bir yayınlanan TÜSİAD Bülten örnek verilebilir.

TÜSİAD'ın 1997'ye kadar yapmış olduğu tüm süreli ve süresiz yayınlar Ek. I'de sunulmuştur.

TÜSİAD 1995 yılında üyeleri arasında iletişimi sağlamak amacıyla TÜSİAD İletişim Ağı ve Görüntü Arşivi oluşturulmuştur.

8.1.1. Üyelerine Yönelik Faaliyetleri

1996 ve 1997 yılı boyunca TÜSİAD üyelerine güncel konularda bilgi vermek amacıyla toplantılar düzenlemiştir.

TÜSİAD ve KALDER'in ortak çalışmaları ile 1992 yılında oluşturulan "TÜSİAD-KALDER Kalite Ödülü" toplam kalite yönetimi uygulamalarının yaygınlaşması yönünde önemli bir araç olmaya 1997 yılında da devam etmiştir. Ortaklaşa düzenlenen 5. Uluslararası Kalite Kongresi 13-14 Kasım'da İstanbul Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Merkezi'nde gerçekleştirilmiş olup tüm TÜSİAD üyeleri katılmıştır. kongre iki gün boyunca NTV'den naklen yayınlanmıştır (TÜSİAD'ın 1996 ÇALIŞMALARI, 1997, 29).

TÜSİAD tarafından ilki 1996'da ve ikincisi 1997'de olmak üzere yeni bir kültürel çalışma başlatarak Kalite Fuarı düzenlemekte olup üyelerinin yanı sıra 15 firma katılmıştır.

TÜSİAD Yeni Yüzyıl Gazetesi iş birliğiyle "Toplam Kalite Yönetimi Makale Yarışması" düzenlenmiştir. Yarışmaya üyelerin de katılımı sağlanmıştır (YENİ YÜZYIL GAZETESİ, 8 Ağustos 1996, 9).

TÜSİAD'ın ilgili bölümlerine hazırlattığı kitap, süreli yayın ve çalışma raporları tüm üyelerine dağıtılmaktadır.

8.1.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri

TÜSİAD'ın güncel konularla ilgili olarak yapmış olduğu toplantılara yasama organı üyeleri de zaman zaman davet edilmekte, yapılan etkinlikler hakkında bilgi verilmektedir.

TÜSİAD'ın hazırladığı güncel konularla ilgili tüm çalışmaları yasama organı üyelerine sunulmaktadır. Düzenlenen panel ve konuşmalara yasama organı üyeleri de davet edilmiştir.

TÜSİAD-KALDER iş birliğiyle düzenlenen Kalite Fuarına yasama organı üyeleri de davet edilmektedir.

Yine TÜSİAD-Yeni Yüzyıl Gazetesi işbirliğiyle düzenlenen "Toplam Kalite Yönetimi Makale Yarışması"nın ödül törenine yasama organı üyeleri de davet edilmiştir (TÜSİAD'ın 1996 ÇALIŞMALARI, 1997, 28).

8.1.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetleri

TÜSİAD'ın düzenlemiş olduğu ve Türkiye gündeminde bulunan güncel olayların tartışıldığı toplantılara yürütme organı üyeleri zaman zaman davet edilmektedir.

TÜSİAD,Kal-Der iş birliğiyle düzenlenen Fuarın açılışına cumhurbaşkanı, başbakan ve yürütme organının diğer üyeleri de davet edilmişlerdir.

TÜSİAD'ın 25. yıl kutlamalarına yürütme organı üyeleri de davet edilmiş ve katılım sağlanmıştır.

TÜSİAD'ın kültürel konulu tüm çalışmalarına yürütme organı üyeleri davet edilmiş, hazırlana kitap, rapor ve süreli yayınlar yürütme organı üyelerine takdim edilmiştir.

8.1.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetleri

TÜSİAD-Yeni Yüzyıl Gazetesi iş birliğiyle "Toplam Kalite Yönetimi" konulu bir makale yarışması düzenlenmiş olup bu yarışmaya diğer kişi, kurum ve kuruluşların katılımı sağlanmıştır.

Kültürel konulu panellere üniversitelerden akademisyenler, edebiyatçılar, gazeteciler, yerel yönetim başkanları davet edilmektedir.

TÜSİAD- KalDer iş birliğiyle düzenlenen Kalite Fuarı'na TÜSİAD üyesi dışında 14 özel ve tüzel kuruluş katılmıştır.

8.2. MÜSİAD'ın Kültürel Yaşama Yönelik Faaliyetleri

MÜSİAD kültürel faaliyetlere önem verdiğini yapmış olduğu çalışmalarla kanıtlamış bulunmaktadır.

Özellikle üye tanıtımı ile ilgili olarak "kısa metrajlı film" konusuna yönelmiş olup, bu filmlerde 7-10 arasındaki üye için bir araya getirilerek toplantılarda gösterime sunulmaktadır (1994 Faaliyet Raporu, 1995, 6).

TGRT'nin katkılarıyla "1994 yılında Türkiye'de ve Dünya'da Neler Oldu?" konulu film gösterimi yapıldı.

Basım-Yayın-Tanıtım-Katalog Komisyonu tarafından aşağıda belirlenen faaliyetler yapılmaktadır. Bunlar:

- Üç ayda bir yayınlanan "Çerçeve Dergisi",
- Aylık yayınlanan "MÜSİAD Bülten" dergisi,
- MÜSİAD için Türkçe ve İngilizce tanıtım broşürü hazırlanmakta,
- Üye tanıtım katalogu hazırlanmakta,
- Firma tanıtım katalogu hazırlanmakta,
- MÜSİAD Ajandası her yıl düzenli olarak hazırlanmakta,
- Araştırma komisyonları tarafından raporlar hazırlanmakta,
- MÜSİAD arşivi oluşturulmaktadır (1994 Faaliyet Raporu, 1995, 14).

MÜSİAD tarafından her yıl organize edilen Uluslararası MÜSİAD Fuarı ve İş Forumu düzenlenmektedir.

Ayrıca çeşitli kültürel konularda toplantı, seminer ve konferanslar düzenlenmektedir.

8.2.1. Üyelerine Yönelik Faaliyetleri

Yukarıda da belirtildiği üzere, MÜSİAD üyelerini tanıtıcı kısa metrajlı filmler hazırlanıp şube toplantılarında gösterime sunulmaktadır.

Basın-Yayın-Tanıtım-Katalog Komisyonu tarafından yapılan tüm faaliyetler tüm üyelere sunulmaktadır:

MÜSİAD tarafından düzenlenen Uluslararası MÜSİAD Fuarı'na üyelerin de katılımı sağlanmaktadır.

Yine ilgili komisyonlar tarafından ve şubeler tarafından düzenlenen kültürel konuların konuşulduğu toplantı, seminer ve konferanslara üyeler hem konuşmacı, hem de dinleyici olarak katılmaktadırlar.

8.2.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri

MÜSİAD, güncel ve kültürel konulara ilişkin olarak yapmış olduğu toplantı, seminer ve konferanslara milletvekilleri zaman zaman hem konuşmacı, hem de dinleyici olarak davet edilmiştir.

MÜSİAD'ın Basın-Yayın-Tanıtım-Katalog Komisyonu tarafından düzenlenen tüm çalışma örnekleri yasama organı üyelerine de sunulmaktadır.

Keza MÜSİAD'ın düzenlediği Uluslararası MÜSİAD Fuarı ve İş Forumuna yasama üyesi organları davet edilmiştir.

8.2.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetleri

MÜSİAD'ın düzenlemiş olduğu güncel olayların ve kültürel olayların tartışıldığı toplantı, konferans ve seminerlere yürütme organı üyeleri davet edilmektedir.

MÜSİAD'ın düzenlediği Fuar ve İş Forumunun açılışlarına yürütme organının başı olan cumhurbaşkanı ve başbakan ile diğer üyeler davet edilmiştir.

4. MÜSİAD Fuarı'nın açılışını 20 Kasım 1996'da Başbakan Necmettin Erbakan yapmış ve bir de konuşma yapmıştır (MÜSİAD ÇERÇEVE, Kasım 1997, 30).

Basım-Yayın-Tanıtım-Katalog Komisyonu tarafından hazırlanan tüm çalışmalar yürütme organı üyelerine düzenli olarak ulaştırılmaktadır.

8.2.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetler

MÜSİAD'ın düzenlemiş olduğu Fuar ve Foruma MÜSİAD üyeleri dışındaki diğer kişi, kurum ve kuruluşlar da davet edilmiş ve yoğun bir katılım sağlanmıştır.

İlgili kesimlerce düzenlenen toplantı, seminer ve konferanslara konularla ilgilenen diğer kişi, kurum ve kuruluşlar hem konuşmacı olarak, hem de dinleyici olarak katılmışlardır.

Örneğin Türk Milli Eğitimi'nin Mevcut Sorunları ve Kesintisiz İlköğretim Meselesi konulu konferansa geniş bir katılım sağlanmıştır.

Yine MÜSİAD tarafından 20-22 Kasım 1996'da düzenlenen "2. Uluslararası İş Forumu. İslam Ülkeleri Arasında Global İş Ağı" konulu foruma Singapur Eğitim Bakanı konuşmacı olarak katılmıştır (MÜSİAD ÇERÇEVE, Kasım 97, 31).

MÜSİAD'ın Basım-Yayın- Tanıtım-Katalog Komisyonu tarafından hazırlanan tüm çalışmalar diğer kişi, kurum ve kuruluşlara da gönderilmiştir.

Bir başka dikkat çeken nokta ise MÜSİAD Kocaeli Şubesi Başkanının İzmir At Yarışlarında birinci olması, MÜSİAD'ın sporla da ilgilendiğini ortaya koymaktadır (MÜSİAD Bülten, Ocak 98, 58).

8.3. TÜGİAD'ın Kültürel Yaşama Yönelik Faaliyetleri

TÜGİAD'da kültürel yaşama önem verdiğini yapmış olduğu çalışmalarla kanıtlamış bulunmaktadır.

Özellikle düzenlemiş olduğu resim ve fotoğraf sergileriyle, yurt içi ve yurt dışında açılan fuar ve festivallere katılmasıyla, düzenlemiş olduğu toplantı, seminer, panel ve konferansların yanında, belirli günlerde düzenlemiş olduğu kutlamalarla bu alanda da varlığını hissettirmektedir.

TÜGİAD yapmış olduğu tüm bu kültürel faaliyetlerin yanında süreli ve süresiz yayınlarıyla da kültürel yaşama renk katmaktadır.

TÜGİAD'ın yapmış olduğu çalışmalardan bazı örnekler şunlardır: Araştırma Raporları, 2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar, aylık, üç aylık, altı aylık ve yıllık ekonomi raporları, Genç Ekonomi Bülteni, Genç Bakış Bülteni, Basında TÜGİAD ve International Elegans Magazin Dergisi (TÜGİAD'ın 1998'e kadar yapmış olduğu çalışmaların listesi Ek-3'te sunulmuştur).

8.3.1. Üyelerine Yönelik Faaliyetleri

Özellikle kültürel konulara da ağırlık veren Elegans isimli magazin dergisi tüm üyelerine ücretsiz olarak sunulmaktadır.

Üyelerine yönelik olarak Ramazan ayında iftar yemekleri vermekte, yine eski ve yeni üyeler arasında kaynaştırmayı sağlamak amacıyla tanışma kokteylleri düzenlenmektedir. Bu amaçla 1 Nisan 1997'de Ankara Section Club'de tanışma kokteyli düzenlenmiştir. Yine kendi üyelerinin 4 Şubat 1996 tarihinde katıldığı bir iftar yemeği vermiştir (ELEGANS, 1997, 157).

TÜGİAD tarafından 3 Aralık 1996 tarihinde Ankara Dernek Ofisi'nde açılan "Atatürk ve Cumhuriyet Zerafeti" konulu fotoğraf sergisine tüm üyeleri davet edilmiştir (ELEGANS, 1997, 80).

Yine TÜGİAD'ın düzenlediği "Avrupa, Türkiye ve Doğu Paneli'ne tüm TÜGİAD üyeleri davet edilmiş ve yoğun bir katılım sağlanmıştır.

8.3.2. Yasama Organına Yönelik Faaliyetleri

TÜGİAD'ın çıkarmış olduğu Elegans magazin dergisi milletvekillerine de gönderilmektedir.

TÜGİAD'ın eski ve yeni üyelerini tanıştırma gecelerine ve verilen kokteyllere meclis üyeleri de davet edilmektedir.

TÜGİAD'ın vermiş olduğu iftar yemeklerine meclis üyeleri de katılmaktadır. Bu davetlerden 4 Şubat 1997 tarihli yemeğe DTP Genel Başkanı Sn. HüsametİN CİNDORUK ve diğer milletvekilleri de katılmıştır (ELEGANS, 1997, 157).

TÜGİAD'ın açmış olduğu "Atatürk ve Cumhuriyet Zerafeti" konulu fotoğraf sergisine meclis üyeleri de davet edilmiştir. Milletvekillerinden ANAP Milletvekili

Agah Oktay GÜNER ve diğer bazı milletvekilleri de katılmışlardır (ELEGANS, 1997, 80).

TÜĞİAD'ın düzenlemiş olduğu "Avrupa, Türkiye ve Doğu Paneli"ne meclis üyeleri de katılmışlardır.

8.3.3. Yürütme Organına Yönelik Faaliyetleri

TÜĞİAD'ın çıkarmış olduğu Elegans magazin dergisi yürütme organı üyelerine de dağıtılmaktadır.

TÜĞİAD'ın düzenlemiş olduğu "Atatürk ve Cumhuriyet Zerafeti" konulu resim sergisine yürütme organı üyeleri de katılmışlardır.

Yine TÜĞİAD'ın düzenlemiş olduğu "Avrupa, Türkiye ve Doğu Paneli"ne yürütme organı üyeleri de konuşmacı olarak katılmışlardır. Bu toplantıya dönemin Devlet Bakanı Sn. Necmettin CEVHERİ'de konuşmacı olarak katılmıştır (ELEGANS, 1997, 30).

TÜĞİAD'ın düzenlemiş olduğu iftar yemeklerine yürütme organı üyeleri de katılmaktadırlar. Bu yemekli toplantılardan 28 ocak 1997 tarihli toplantıda zamanın İçişleri Bakanı Sn. Meral EKŞENER'de konuşmacı olarak katılmıştır (ELEGANS, 1997, 112).

8.3.4. Diğer Kişi, Kurum ve Kuruluşlara Yönelik Faaliyetleri

TÜĞİAD'ın çıkarmış olduğu Elegans magazin dergisi üniversite kütüphanelerine, il kütüphanelerine, STÖ'lerine ve diğer bazı kişi, kurum ve kuruluşlarına ücretsiz olarak gönderilmektedir.

Ayrıca TÜĞİAD'ın düzenlemiş olduğu açılışlara, sergilere, yemekli toplantılara (kokteyllere), panellere diğer kişi, kurum ve kuruluşlar da davet edilmektedir.

TÜĞİAD'ın açmış olduğu "Atatürk ve Cumhuriyet Zerafeti" konulu resim sergisine zamanın Anayasa Mahkemesi Başkanı Yekta Güngör ÖZDEN, bürokratlar, büyükelçiler (Çin Büyükelçisi Nu KEMİNG), Şırnak Emniyet Müdürü Yalçın GÖKALP ve kalabalık bir davetli topluluğu katılmıştır (ELEGANS, 1997, 80).

DÖRDÜNCÜ KESİM

GENEL DEĞERLENDİRME

IX. BULGULAR, ÖNERİLER VE SONUÇ

9.1. Bulgular

B.1. İşveren derneklerinin sayısı kısa sürede artarak, ülke genelinde örgütlenmiş; yapmış oldukları sosyal etkinliklerle, sosyal değişime açık oldukları görülmüş, bu yönleriyle de toplumsal yapının değişmesinde önemli roller üstlenmişlerdir.

B.2. İşveren derneklerine üye iş adamları, ülkemizde yaratılan ekonomik değerlerin büyük kısmını ellerinde tutmaktadırlar.

B.3. İşveren dernekleri sağlıklı bir serbest piyasa ekonomisinin oluşması için büyük çaba göstermektedirler.

B.4. İşveren dernekleri, gün geçtikçe artan üye sayılarıyla ve yaratılan ekonomik değerlerin büyük bir kısmına sahip olmakta, bu yönleriyle de siyasi iktidarları etkilemektedirler.

B.5. İşveren dernekleri, siyasi iktidarları uzun vadeli politikalar yerine günü kurtarıcı politikalar ürettiklerini ileri sürerek zaman zaman eleştirdikleri görülmüştür.

B.6. İşveren dernekleri zaman zaman çıkarılacak olan yasalar için yasa teklifi önerilerinde bulunmaktadır.

B.7. İşveren dernekleri güncel ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel konuları, düzenlemiş oldukları toplantı, seminer, panel ve konferanslarla canlı tutmakta ve bu konularda kamuoyunun oluşmasına katkıda bulunmaktadır.

B.8. İşveren derneklerinin, iş dünyasının geniş kesimlerine açık oldukları ve katılımcı bir siyasi yapıya sahip oldukları görülmüştür.

B.9. İşveren derneklerinin farklı siyasi görüşlere sahip oldukları, fakat; "Sağlıklı Serbest Piyasa Ekonomisi" ortak paydasında görüş birliğinde oldukları görülmüştür.

B.10. İşveren dernekleri sosyal politika alanında yapmış oldukları çalışmalarla, sosyal güvenlik politikalarına yön vermeye başlamaktadırlar.

B.11. İşveren dernekleri, sosyal adaletin yerleşmesinde ve adil bir gelir dağılımının yaratılmasında önemli bir paya sahip olan "vergi" konusunda farklı görüşlere sahiptirler.

B.12. İşveren dernekleri, ülkemizde son zamanlarda büyük yankılar uyandıran "eğitim" konusunda da farklı görüşlere sahiptirler.

B.13. İşveren dernekleri, uluslararası İşveren federasyonlarına üye olmakla, ülkemizi uluslararası arenada en iyi şekilde temsil ettikleri görülmüştür.

B.14. İşveren derneklerinin, eğitim hizmetlerinin özelleştirilmesi konusunda ortak görüş içinde oldukları görülmüştür.

B.15. İş dünyası öyle büyük bir hızla politize hale gelmiştir ki, daha güçlü bir yapı oluşmadan ayrışmaların başladığı görülmüştür.

B.16. İşveren derneklerinin siyasette arka planda değil de, aktif olarak ilgilendirdiklerini, meclise göndermiş oldukları üye milletvekilleriyle kanıtladıkları görülmüştür.

B.17. İşveren dernekleri gün geçtikçe artan sayıda üyelerini meclise göndermekte, güçlü ekonomik yapılarıyla ve hükümetleri zaman zaman artan dozda eleştirmeye başlamakla devlete karşı özerkliğini ilana başlamış görülmektedirler.

B.18. Ülkemizde, işveren dernekleri akımının ortaya çıkmasıyla birlikte, yeni bir ideolojik çerçeve; çoğulcu demokrasi, serbest piyasa ekonomisi, katılımcı siyasi yapı projeleriyle Türkiye'de burjuvazinin dönüşüm sürecini tarih sahnesine çıkarmaya başlamışlardır.

B.19. İşveren dernekleri yasalarla getirilmiş olan derneklerin siyasetle ilgilenmeyecekleri hükümleri gereğince siyasetle doğrudan ilgilenmeyip dolaylı yollardan ilgilendikleri görülmektedir.

B.20. İşveren derneklerinin daha çok kendi ekonomik, politik görüşlerine yakın gördükleri siyasi partilerle yakın temas içinde oldukları görülmüştür.

B.21. İşveren derneklerinin daha çok ekonomik, sosyal ve siyasal olaylara ilgi gösterdikleri, zaman zaman kültürel faaliyetlere de yer verdikleri görülmüştür.

B.22. İşveren dernekleriyle sivil halk arasındaki ilişkilerde kopukluk olduğu, kendilerini sivil halka yeterince tanıtamadıkları görülmüştür.

B.23. İşveren derneklerinin ülke, bölge, il ve ilçe düzeylerinde örgütlendikleri görülmüştür.

B. 24. Burjuvazi Batı'da tarih sahnesine çıkarken toprak sahibi olan Derebeyler geniş halk kitlelerini (serfler, köylüler) arkalarına aldıkları halde, ülkemizdeki işverenler geniş halk kitlelerini henüz arkalarına alamadıkları görülmüştür.

B. 25. İşveren derneklerinin sahip oldukları üye sayıları ve ekonomik güçleriyle güçlü bir baskı ve çıkar grubu oldukları görülmüştür.

9.2. Öneriler

Ö. 1. Çağımız bilgi, iletişim ve teknoloji çağı olduğundan; işveren derneklerinin bu imkanlardan yararlanmaları gerekir. Örneğin derneğin yapmış olduğu çalışmalar bilgisayar disketlerine kaydedilerek modern arşivler oluşturabilirler. Hatta internet ağına bağlanarak derneğin yapmış olduğu çalışmalara isteyenlerin kolayca ulaşmaları sağlanabilir.

Ö. 2. İşveren dernekleri, üyelerinin ihtiyaç duyduğu kalifiyeli eleman gereksinmelerini karşılayabilmek için; kendilerine iş bulmak için başvuranların vasıflarının tanıtılmasını sağlamak üzere, örneğin dernek merkezlerinde bir "İş İhtiyaç Panosu" ve yayınlanan bülten ve dergilerde "İnsan Kaynakları" adını taşıyan bir köşe ayırarak iş arayanların listesini yayınlatabilirler.

Ö. 3. İşveren dernekleri üniversitelerin ilgili fakülte ve bölümleriyle işbirliğine gidilerek verecekleri karşılıklı eğitim burslarıyla kalifiye eleman gereksinmelerini karşılama yoluna gidebilirler.

Ö. 4. İşveren dernekleri burs verme, okul ve yurt yapımı gibi alanlarda üyelerinin şahsi çalışmaları dışında, dernek adına bu tür faaliyetlerde bulunabilirler.

Böylece kendilerini halka daha iyi tanıtmaya ve ikili ilişkileri geliştirme imkanları bulabilirler.

Ö. 5. İşveren dernekleri halkla olan ilişkilerini geliştirebilmek, halkı güncel ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel alanlarda bilgi sahibi kılmak ve kamuoyu oluşturabilmek için, geniş halk kitlelerine yönelik toplantı ve konferanslara her kesimden çağırabilecekleri uzmanların katılacağı organizasyonlar düzenleyebilirler.

Ö. 6. İşveren dernekleri halkla ilişkilerini geliştirebilmek için, sosyal ve kültürel etkinliklere daha çok yer vermelidirler. Bunu gerçekleştirebilmek için de, üniversitelerin ilgili fakülte ve bölümleriyle ikili ilişkilere gidilerek bu alanlarda ortak çalışmalar yapmalıdırlar.

Ö. 7. Dernek binalarında halkla ilişkilerden anlayan profesyonel insanlar bulundurulmalı ve dernek binaları hafta sonları da mutlaka açık tutulmalıdır.

Ö. 8. İşveren dernekleri yasama ve yürütme organlarını etkilemelidirler. Bunun için, düzenli aralıklarla siyasi görüş farkı gözetmeksizin milletvekillerini mecliste ve grup toplantılarında topluca ziyaret etmelidirler.

Ö. 9. İşveren dernekleri halkla ilişkilerini geliştirebilmek için sosyal ve kültürel etkinlikleri desteklemelidirler. Bunun için zaman zaman halk konserleri organize edilmeli, folklor yarışmaları düzenlenmeli, hatta yerel, bölgesel ve ülke düzeyinde sportif faaliyetlere sponsorluk yapmalıdırlar.

Ö. 10. Kitle ve iletişim araçlarından daha fazla yararlanabilmek ve derneklerinin tanıtımlarını yapabilmek için TV programları için belgeseller hazırlayabilecekleri gibi; TV haberlerinde örneğin hava durumu ve spor bültenlerini derneğin sağlayacağı katkılarla yürütebilirler.

Ö. 11. İşveren dernekleri siyasetle daha aktif olarak uğraşabilirler. Bunun için de ilgili yasalar da dernekleri siyasetle ilgilenmelerini kısıtlayan hükümlerin düzeltilmesi yönünde siyasal sistemi etkileme yol ve yöntemlerini uygulayabilirler.

Ö. 12. İşveren derneklerini konu alan araştırmalar yapılmalıdır. Hatta ayrı ayrı olarak işveren derneklerinin faaliyetleri araştırma konusu yapılabilir.

9.3. Sonuç

20. yüzyıl sonlarına gelindiğinde sivil toplum örgütleri her alanda gün geçtikçe daha çok söz sahibi olmaktadır.

Özellikle gelişmiş Batı toplulukları bu gelişimi tamamlamış durumdadır. Oysa, ülkemizin de içinde bulunduğu az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde dernekler, sendikalar gibi sivil toplum örgütlerinin henüz tam anlamıyla bağımsız hareket ettiklerini söyleyemeyiz. Bu alanda gelişim safhasında olduklarını söyleyebiliriz. Sivil toplum örgütlerinin bağımsız hareket edememelerinin nedenleri; ilgili ülkelerin yasalarında bağımsızlıklarını kısıtlayıcı hükümlerin bulunmasından kaynaklanmaktadır.

Çağımız, bilgi ve iletişim çağı olduğu halde; ülkemizin de içinde bulunduğu az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin bu alanda daha çok mesafe katetmeleri gerektiği bir gerçektir. Bu tür ülkelerinde bilgi ve iletişim çağını yakalayabilmeleri için batıdaki bu alanlarda yapılan gelişmeleri yakından izlemeleri gerekmektedir.

Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin bilgi ve iletişim çağını yakalayabilmeleri için bağımsız dernek ve sendika gibi gönüllü sivil toplum örgütlerinin kurulması gerekmektedir. Bunun sağlanabilmesi için de, yasalarda gönüllü sivil toplum örgütlerinin hareket serbestliğini kısıtlayan yasal hükümlerin bulunmaması gerekmektedir.

Ülkemizin de içinde bulunduğu az gelişmiş ve gelişmiş ülkelerin bilgi ve teknoloji çağını yakalayabilmeleri için çalışmalarını sürdüren gönüllü sivil toplum örgütlerine büyük görevler düşmektedir. Karşılaşılan bu tür olumsuzlukların tümünün çözümünü devletten beklemek de yeterli çözüm olmamaktadır. Bu amaçla çalışmalarını sürdüren gönüllü sivil toplum örgütlerinin ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel alanlarda görüş farkı gözetilmeksizin birbirleriyle sürekli diyalog içinde olmaları gerekmektedir. Ancak bu yolla karşılaşılan güçlüklerin çözümü için etkili ve verimli bir şekilde çalışmaları gerekmektedir.

Karşılaşılan bu ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel sorunların çözülmesinde büyük bir kitleye ve ekonomik güce sahip olan işveren derneklerine büyük görevler düşmektedir.

Ülkenin sorunlarına sahip çıkmak, söz söylemekle değil, o sorunları giderebilmek için ülkede yaşayan insanlar için yatırım yapmakla olur. Bunun içinde beyin gücü, zaman ve ekonomik harcamalar yapmak kaçınılmazdır.

İşte bu amaçla işveren dernekleri kuruluş amaçlarında da belirtmiş oldukları “Çoğulcu demokrasi, katılımcı siyasi yapı ve sağlıklı ve etkin serbest piyasa ekonomisi” amaçlarını gerçekleştirebilmek için bu alanda yapacakları çalışmalara daha çok ilgi ve zaman göstermelidirler.

Siyasi iktidarlar da gönüllü kuruluşların yaptıkları ve yapacakları çalışmaları görememezlikten gelmemeleri gerekmektedir. Siyasi iktidarlar gönüllü kuruluşların yapacakları çalışmalara gerekli ilgiyi ve katkıyı göstermekten ve sağlamaktan çekinmemelidir.

EK - 1

TÜSİAD Araştırmaları

İmalat Sanayiinde Maliyet Analizi (1972)	Turizm Sektöründe Yabancı Sermaye (1974)
Bir Endüstri Ulusu Doğuyor: Brezilya (1973)	Yönetimde Yeni Gelişmeler: İşçinin Yönetim Katılması (1974)
Buğday Sorunu (1974)	A.B.D. Raporu (1975)
Gelişme mi? Kâr mı? (1974)	Ekonominin Darboğazları Üzerine Görüşler - Öneriler (1975)
İhracatımızda Vergi İadesi (1974)	İran Ekonomisi (1975)
İş Alemi-Hükümet İlişkilerine Evrensel Bakış (1974)	Kâr (1975)
İş Çevresi ve Eğitim (1974)	Pakistan Raporu (1975)
Kâr Dağıtım Politikası ve Uygulaması (1974)	Sanayileşme ve Bölgesel Denge (1975)
Kıbrıs (1974)	Yatırımların, İhracatın, Turizm ve Döviz Kazandırıcı Hizmetlerin Teşviki Hakkında Kanun Tasarısı (1975)
Kurumlar Vergisi Üzerini Bir İnceleme (1974)	1975 Yılı Reklam Harcamaları (1976)
Pamuk Sorunu (1974)	

TÜSİAD Araştırmaları

Başlıca Ekonomik Göstergeler
(1976)

Göstergelerle Dünya Ekonomisi
(1976)

Teşvik Belgesi Alan Yatırımların
Gerçekleşmesi ve Sorunları
(1976)

Türk Ekonomisi Üzerine Toplantı
(1976)

Türk Hür Teşebbüs Konseyi: 28 Kasım
(1976)

Üçüncü Beş Yıllık Planın İlk Üç
Yılı'nın Değerlendirilmesi ve 1975
Yılı Programı Uygulaması
(1976)

AET Araştırmaları, Katma Protokol
Çerçevesinde Neler Yapılabilir?
(1977)

Türkiye AET Ortaklığının 10. Yılı
(1977)

1978 Yılına Giren ve 1980'lere Doğru
Türkiye'nin Temel Sorunları Üzerine
Görüşler - Öneriler
(1978)

Döviz Kaynağı Olarak Yurt Dışı
Müteahhitlik Hizmetleri
(1978)

Dünya ve Türkiye'de Nüfus
ve Gıda Sorunları
(1980)

Yurt Dışında Türk Müteahhitleri
(1980)

Dış Yardımlar: Teori ve Uygulamalar
(1981)

İhracat Raporu
(1981)

Tarım Raporu
(1981)

Mali Aracı Kuruluşlar
(1982)

KİT Raporu
(1982)

Türk Ekonomisi Tahmin Modeli
(1965 - 1983)
(1984)

Dış Ticaret Raporu İthalat ve İhracatta
Sorunlar ve Öneriler
(1986)

İstanbul Piyasası
(1986)

Özelleştirme: KİT'lerin Halka Satışında
Başarı Koşulları
(1986)

TÜSİAD Araştırmaları

Türkiye'de Et ve Et Ürünleri
Sanayiinde Durum
(1986)

Türkiye'de Sosyo-Ekonomik Öncelikler,
Hane Gelirleri, Harcamaları ve
Sosyo-Ekonomik İhtiyaçlar
Üzerine Araştırma Dizisi
(1986)

Türkiye'de Süt ve Süt Ürünleri
Sanayiinde Durum
(1986)

Türkiye'de Enflasyon ve Enflasyon ile
Savaşta Başarı Koşulları
(1986)

Türkiye'de Trafik Güvenliği Sorunu
(1986)

Avrupa topluluğu ve Türkiye'nin
Tam Üyeliği Sorunu
(1987)

1987 Yılı Başında İstanbul
Piyasası'nda Durum
(1987)

Dış Borçlar: Tahmin ve Analiz
(1987)

İç Borçlanma: Durum ve Sorunlar
(1987)

İş Dünyasının Sorunları: (Öncelikler,
Beklentiler ve Çözümler)
(1987)

Liberal Çözüm: Dünya'da Piyasa
Ekonomisi Uygulamaları
(1987)

Mısır Arap Cumhuriyeti: Temel Bilgiler
ve Ekonomik Gelişmeler
(1987)

Piyasa Ekonomisi ve Türkiye
Uygulaması
(1987)

Tarıma Dayalı Sanayide Durum
(1987)

Trafik Güvenliğinde Sürücünün
Kişiliği İle İlgili Sorunlar
(1987)

Türk Ekonomisinin Üç Aylık
Ekonometrik Modeli
(1981-1986)
(1987)

Türk Turizminin
Bugünkü Durumu
(1987)

AT ve Türkiye'de Bankacılık:
Uyumla İlgili Sorunlar
(1987)

AT ve Türkiye'de Ulaştırma Sektörü:
Uyumla İlgili Sorunlar
(1988)

TÜSİAD Araştırmaları

Avrupa Para Sistemi: ECU-Kullanılışı,
Geleceği ve Türkiye İçin Anlamı
(1988)

1980 Sonrası Ekonomide Kamu-Özel
Sektör Dengesi
(1988)

Ekonomide Kesimlerarası Diyalog ve
Şeffaflık: AT, AT Ülkeleri ve
Japonya'daki Uygulamalar
(1988)

Federal Almanya'daki Türk İş
Adamlarının Ekonomik Potansiyeli ve
Türk Ekonomisine Katkıları
(1988)

Güncel Ekonomik Konularda TÜSİAD
Kamuoyu Araştırması: Tasarruf,
Özelleştirme, Vergiler, Enflasyon
(1988)

İspanya ve Portekiz'de Ekonomik
Durum: Özellikle AT'na Katılımdan
Sonraki Gelişmeler
(1988)

Türkiye'de Modernleşme, Sanayileşme
ve Gelişme Göstergeleri
(1988)

Türkiye'de İşsizliğin Boyutları:
Bir Anket Çalışması
(1988)

AT'de Şirketler Hukuku ve Sermaye
Piyasası Çalışmaları: Türkiye
Açısından Bir Değerlendirme
(1989)

İstikrarlı Kalkınma ve Yeniden
Sanayileşme İçin Ekonomik Çözümler
(1989)

Sosyo-Ekonomik Konularda Üç Siyasi
Partinin Programlarında Yeralan ve
Yeralmayan Görüşler
(1989)

Türk Finans Sektörünün Dışa Açılması:
Uyumla İlgili Sorunlar ve Öneriler
(1989)

Türk Vergi Sistemi: Sorunlar ve Öneriler
(1989)

Uluslararası Çifte Vergilendirmeyi Önleme
Anlaşmaları ve Türkiye Uygulaması
(1989)

AT'de Tüketiciyi Koruma Politikaları
ve Türkiye'de Durum
(1990)

Avrupa Topluluğu'nda Çevre Politikaları
ve Uygulamaları
(1990)

Başarıda Personelin Önemi
(1990)

TÜSİAD Araştırmaları

Piyasa Ekonomilerinde Endüstriyel
Kalkınma Stratejileri
(1990)

Sanayileşmede Teşvik Sistemleri
(1990)

Türkiye'de Eğitim: Sorunlar ve Değişme
Yapısal Uyum Önerileri
(1990)

Uluslararası Pazarlamada
Yeni Stratejiler
(1990)

Yasalarımız, Haklarımız
(1990)

Dış Pazarlarda Başarılı Olma Yöntemleri:
Ben Bir Yabancıyım
(1991)

Liderlerle Toplantılar: Siyasi Partilerin
Sosyo-Ekonomik Konulardaki
Karşılaştırmalı Görüşleri
(1991)

Orman Raporu
(1991)

Türk Toplumunun Değerleri
(1991)

Türkiye Ekonomisi İçin TÜSİAD Öncü
Göstergeler Endeksi
(1991)

21. Yüzyıla Doğru Türkiye: Geleceğe
Dönük Bir Atılım Stratejisi
(1991)

İş Ahlakı
(1992)

Sanayileşmede Yönetim ve
Toplumsal Uzlaşma
(1992)

Türkiye'de Özelleştirme
Uygulamaları
(1992)

Ulusal Katılım ve Uzlaşma
Sempozyumu
(1992)

Yerel Yönetimler:
Sorunlar ve Çözümleri I
(1992)

100. Günde
Türkiye Ekonomisi
(1992)

Karadeniz Ekonomik İşbirliği
Bölgesi (KEİB): Ekonomik Bir
Değerlendirme
(1993)

I. Ulusal Kalite Kongresi
Tebliğleri
(1993)

Meksika ve Arjantin'de Özelleştirme
Uygulamaları
(1993)

Gelişmekte Olan Ülkelerde Özelleştirme
Uygulamaları Sempozyumu
(1993)

TÜSİAD Araştırmaları

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Genel
Durum ve Öneriler
(1993)

İngiltere’de Özelleştirme Uygulamaları
(1993)

Türkiye’de ve Dünya’da Yükseköğretim,
Bilim ve Teknoloji
(1994)

2. Ulusal Kalite Kongresi Tebliği
(1994)

Enerji Sektöründe Geleceğe Bakış:
Arz, Talep ve Politikalar
(1994)

3. Ulusal Kalite Kongresi Tebliği
(1994)

Optimal Devlet: 21. Yüzyıl İçin Yeni Bir
Devlet Modeline Doğru
(1995)

Türkiye’de ve Dünya’da Yüksek Öğretim,
Bilim ve Teknoloji: Görüşler
(1995)

Türkiye İçin Yeni Bir Seçim Yöntemi
Tasarımına Doğru
(1995)

Dünya Çapında Bir Performansa Doğru:
UNICE Raporu
(1995)

Türkiye İçin Yeni Bir Orta Vadeli İstikrar
Programına Doğru
(1995)

2000’li Yıllara Doğru Süper
Ekonomik Güç: Çin
(1995)

Yerel Yönetimler: Sorunlar, Çözümler II
(1995)

4. Ulusal Kalite Kongresi Tebliği
(1995)

Türkiye’nin İhracatında Uzun Vadeli Bir
Perspektif ve Öneriler
(1996)

1980 Sonrasında Kaynakların Kamu
ve Özel Sektör Arasında Paylaşımı
ve Sonuçları
(1996)

Türkiye’de Kamu Harcamaları ve Kamu
Borçlanması, Mali Disiplin Gereği Üzerine
Gözlem ve Öneriler
(1996)

Şirketler Kesiminin Finansman Sorunları
ve Alternatif Finansman Kaynakları
(1996)

Emekli ve Mutlu: Türk Sosyal Güvenlik
Sisteminin Sorunları, Çözüm Önerileri ve
Sigortacılık Girişimi
(1996)

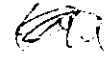
EK – 2

MÜSİAD'ın Araştırmaları

A) Araştırmalar ve Raporlar

- Orta Ölçekli İşletmeler ve Bürokrasi (el ?)
- KİT'lenme ve Özelleştirme (el)
- Türkiye Ekonomisi – 1994
- Türk Tekstil Sanayinin Durumu ve Tekstil Makinalarının İmalat İmkanları
- Devletin Borç Krizi ve İflas 1999
- Homo Islamicus – İslami Duyarlılıkla Yönetilen Firmalarda Örgütsel Davranış Biçimleri
- İslam Ülkeleri Arasında Ekonomik İşbirliği (Türkçe-İngilizce)
- Türkiye Ekonomisi – 1995 (Türkçe – İngilizce)
- 2000'li Yıllarda Türkiye'nin Enerji Politikası
- Türkiye Ekonomisi – 1996 (Türkçe – İngilizce)
- Gap Projesi ve Türk Tekstil Sektörü
- Yatırım ve İhracat Teşvikleri
- 21. Yüzyıla Girerken Dünya'ya Yeni Bir Bakış
- Pamuk Birliği
- Kıdem Tazminatı Fonu

MÜSİAD'ın Araştırmaları

B) Ülke Raporları

- Özbekistan
- Kazakistan
- Azerbaycan
- Arjantin
- Brezilya
- Mısır
- Sudan
- Pakistan
- İran
- Suudi Arabistan
- Bosna – Hersek
- Asya – Pasifik Ülkeleri
- Birleşik Arap Emirlikleri
- Arnavutluk
- Makedonya
- Libya
- Fas
- Tunus

} Yet?

EK – 3

TÜGİAD'ın Araştırmaları

Gençler ve Çalışma Yaşamı	1989
Avrupa Tek Pazarı ve Türkiye	1989
Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) Gerçekler, Sorunlar, Beklentiler	1989
Doğu Avrupa Gerçeği ve Değişen Dünya Konjonktürü	1990
Değişen Dünya Konjonktürü Çerçevesinde Türkiye'nin Uluslararası Pazarlarda Üstlenmesi Gereken Roller	1992
Global Rekabet Ortamı Karşısında Yeni Bir Sanayileşme Modeli	1992
Ulusal Sağlık Sorunlarına Stratejik Bir Yaklaşım	1992
İş Ahlakı ve Türkiye'de İş Ahlakına Yönelik Tutumlar	1992
Ekonomik Kalkınma Sürecinde Parlatmentonun Konumu	1992
TÜGİAD'ın 1993 Yılı Beklentileri ve Bu Beklentiler Doğrultusunda Önerileri	1992
Ekonomik Kalkınmada Girişimciliğin Önemi ve Değişen Girişimcilik Nitelikleri	1993
Küreselleşme Sürecinde Çevre Sorunlarına Stratejik Bir Yaklaşım	1993
2000'li Yıllarda Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar:	
1 – Nüfus	1993
2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar:	
2 – Eğitim	1993
2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar:	
3– Adalet	1993
Yerel yönetimler – sorunlar ve çözüm yolları (1993)	1993
TÜGİAD'ın 1994 Yılı Beklentileri ve Bu Beklentiler Doğrultusuna Önerileri	1993
2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar:	
4 – Özelleştirme	1994
Highlights of the turkish economic environment	1994
Highlights of the turkish socialenvironment	1994
2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar:	
5 – Güvenlik	1994
2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar:	
6 – Vergi	1994
2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar:	
7 – Avrupa Birliği ve Gümrük Birliği	1994
TÜGİAD'ın 1995 Yılı Beklentileri ve Bu Beklentiler Doğrultusunda Önerileri	1994
İhracat Stratejileri ve Performansı	1995
2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar:	
8 – İstihdam	1995
2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar:	
9 – Turizm	1995

TÜGİAD'ın Araştırmaları

2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar: 10 – Medya	1995
2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar: 11 – Tarım	1995
2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar: 12 – Küçük ve Orta Boy İşletmeler (KOBİ)	1995
2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar: 13 – İnsan Hakları ve Demokratikleşme	1995
2000'li Yıllara Doğru Özel İmalat Sanayinde İnsan Kaynakları Yönetimi ve Kariyer Arayışları	1995
TÜGİAD'ın 1996 Yılı Beklentileri ve Bu Beklentiler Doğrultusunda Önerileri	1995
2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar: 14 – Üniversite Sanayi İşbirliği ve Ar-Ge	1996
2000'li Yıllarda Kamu ve Özel Sektörde Yeniden Yapılanma	1996
2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar: 15 – Enerji	1996
Gümrük Birliği'ne Geçişte Rekabet Gücünün Belirlenmesi ve Rekabet Stratejileri	1996
2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar: 16 – Yabancı Sermaye	1996
2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar: 17 – Verimlilik	1996
1980 Sonrası Para Yaratma Gelirleri	1996
2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar: 18 – Seçim Sistemi	1996
24 Ocak 1980 Sonrası Ekonomide Finansal Serbestlik ve Parasallaşma	1996
2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar: 19 – Madde Bağımlılığı	1996
TÜGİAD'ın 1997 Yılı Beklentileri ve Bu Beklentiler Doğrultusunda Önerileri	1996
2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar: 20 – Hayvancılık	1997
2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar: 21 – Sivil Toplum Örgütleri	1997
2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar: 22 – Ulaştırma	1997
2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar: 23 – Kamu Yönetiminde Yozlaşma ve Rüşvet	1997
2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar: 24 – Tüketicinin Korunması	1997

EK – 4

TÜGİAD'ın Araştırma Raporları Anket Formu

1. Göreviniz?

- () Şirket sahibi ya da ortağı () Yönetim kurulu üyesi () Genel müdür
 () Genel Müdür yardımcısı () Müdür () Diğer

2. Şirketinizde çalışan sayısı?

3. Şirketiniz aşağıdaki sektörlerden hangisinde faaliyet göstermektedir?

- () Madencilik () Gıda, içki, tütün () Tekstil, giyim, deri san.
 () Ağaç, mobilya () Kağıt, basım () kimya, lastik, petrol, plastik
 () Taş ve toprağa dayalı san. () Anametal () Madeni eşya, makine san.
 () Taşıt araçları () Elektrik, elektronik () Diğer imalat sanayi
 () Turizm () İnşaat () Diğer hizmetler

4. Şirketinizin ya da şirketler grubunuzun, 1996 ve 1997 yıllarının ilk 10 aylık:

- a) Toplam Ciro su 1996 :\$ 1997 :\$
 b) İhracatı 1996 :\$ 1997 :\$
 c) İthalatı 1996 :\$ 1997 :\$

5. Şirketinizin faaliyetleri ile ilgili olarak aşağıda belirtilen göstergeler konusunda 1998 yılına ilişkin tahminlerinizi belirtiniz? (Azalış beklentilerinizi – (Eksi) işareti ile belirtiniz)

- 1998 Yılında beklenen kapasite kullanım oranı :%
 1997'ye göre 1998'de beklediğiniz ciro artış/azalış oranı :%
 1997'ye göre 1998'de beklediğiniz ihracat artış/azalış oranı :%
 1997'ye göre 1998'de beklediğiniz ithalat artış/azalış oranı :%
 1997'ye göre 1998'de beklediğiniz istihdam artış/azalış oranı :%
 1997'ye göre 1998'de ürünlerinizin fiyatlarında beklenen artış oranı :%
 1997'ye göre 1998'de üretim miktarında beklenen artış oranı :%

6. 1997 Yılında yatırım yaptınız mı?

- () Evet () Hayır

Cevabınız EVET ise türünü belirtiniz.

- () Yenileme Yatırımı () Yeni Yatırım () Kapasite Artımı Diğer :

7. 1998 yılında yatırım yapmayı planlıyor musunuz?

() Evet () Hayır

Cevabınız EVET ise türünü belirtiniz.

() Yenileme Yatırımı () Yeni Yatırım () Kapasite Artımı Diğer :

8. 1998 yılına ilişkin aşağıda belirtilen göstergeler konusundaki tahminlerinizi belirtiniz?

1997 Yılı Programı

Enflasyon	:	% (Toptan Eşya)	% 65 (TEFE)
Faiz Oranı	:	% (1 Yıllık Vadeli Mevduat)	
Büyüme Hızı	:	%	% 4
Kamu Açıkları/GSMH	:	%	
Top. Yatırımlar/GSMH	:	% Artış	% 24.8
İhracat	:	Milyar \$	29.5 Milyar %
İthalat	:	Milyar \$	50 Milyar \$
Dolar Kuru	:	TL (1998 Sonu)	135.000. TL
Mark Kuru	:	TL (1998 Sonu)	

9. Şu anda Türkiye'nin karşı karşıya bulunduğu en önemli beş sorunu en önemlisine bir (1) vererek sıralayınız?

() Enflasyon

() Hızlı nüfus artışı

() İşsizlik

() Bozuk gelir dağılımı

() İş güvenliği

() Ulusal güvenlik

() Yüksek faiz

() Kamu açıkları

() İç borçlar

() Teknolojik gerilik

() Dış borçlar

() Para ve mali politikadaki eşgüdümsüzlük

() Kamu kesiminde yaşanan yolsuzluk olayları

() Siyasi istikrar

() Demokratikleşme ve insan hakları

() Kamu kesiminin yeniden yapılanması

() Antilaik akımların güçlenmesi

() Toplumsal uzlaşma

() Diğer :

10. Türkiye'nin ihracatta atılım yapabilmek için mevcut pazarlar dışında düşük düzeyde ihracat yaptığı ya da yeni hangi ülke pazarlarında yoğunlaşmalıdır, önemli gördüğünüz üç ülkeyi belirtiniz.

1)

2)

3)

11. Gümrük Birliği firmanızın rekabet gücünü hangi yönde etkiledi?

Çok olumsuz Olumsuz Etkisi olmadı Olumlu Çok olumlu
Cevabınızın "Çok olumsuz" ya da "Olumsuz" ise; nedenlerini belirtiniz:

.....

.....

12. Gümrük Birliği'nden olumsuz yönde etkilenmemek için firmanızın aldığı önlemleri öncelik sırası vererek sıralayınız. (öncelikle aldığınız önleme "1" veriniz, bir çok önlemin aynı anda alınması durumunda bu önlemleri aynı öncelik numarasıyla belirtiniz?)

Herhangi bir önlem almadık

İnsan kaynaklarının geliştirilmesine yönelik hizmetiçi eğitim programlarına ağırlık verdik

Teknolojimizi yeniledik

Yönetiminin yeniden yapılanma çalışmalarını başlattık

Ürün geliştirme ve çeşitlendirme konularına ağırlık verdik

Yabancı ortak ya da stratejik işbirliği yapabileceğimiz firma arayışına girdik.

Yeni yatırımlarla kapasite artırma çabalarını başlattık

Verimlilik artırma çabaları

Finansal yapımızı güçlendirdik

Diğer :

13. Mevcut hükümetin kuruluş biçimi konusundaki düşüncelerinizi belirtiniz?

Tamamıyla demokrasiin gereklerine uygun biçimde kurulmuştur.

Seçimle gelmemiş olma bile yasalara uygundur ve ülke çıkarları için gereklidir

Fikrim yok

- () Atama yoluyla getirilmiştir, demokrasinin işleyişi konusunda şüpheler doğurmaktadır
- () Bazı çevrelerin baskısı sonucu zorlama ve dayatma yoluyla kurulmuştur

14. Mevcut hükümetin ekonomideki sorunların çözümüne yönelik olarak geliştirdiği politikaları yeterli buluyor musunuz?

- () Evet () Hayır () Fikrim yok

Yanıtınız "Hayır" ise önerilerinizi belirtiniz:

.....

15. Sekiz yıllık kesintisiz eğitim konusundaki düşüncelerinizi belirtiniz.

- () Tamamen olumlu
- () Olumlu ancak altyapı ve insan kaynakları yoksunluğu nedeniyle hedefine ulaşması zor. Daha orta vadede ele alınmalıydı
- () Fikrim yok
- () Ülkenin insan kaynaklarının geliştirilmesi açısından olumlu, ancak dini eğitime getirdiği kısıtlamalar nedeniyle olumsuz
- () Tamamen olumsuz

16. Özelleştirme konusunda başlangıcından günümüze değin yürütülen çalışmaları ve elde edilen sonuçları yeterli buluyor musunuz?

- () Evet () Hayır

Cevabınız HAYIR ise, başarısızlığın en önemli gördüğünüz üç nedenini sıralayınız.

- 1)
- 2)
- 3)

17. Mevcut toplumsal düzenin daha da demokratik bir yapıya kavuşturulması amacıyla aşağıda belirtilen konularda ivedilikle değişiklik yapılması gerektiği fikrine katılıyor musunuz?

	Kesinlik Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
a) Anayasal düzenlemeler	-----	-----	-----	-----	-----
b) Yargıya ilişkin düzenlemeler	-----	-----	-----	-----	-----
c) Yasama ve yürütmeye ilişkin düzenlemeler	-----	-----	-----	-----	-----
d) İnsan hakları	-----	-----	-----	-----	-----
e) Çalışma yaşamı	-----	-----	-----	-----	-----

f) Siyasi partiler ve seçim yasaları	-----	-----	-----	-----	-----
g) Dernekler ve diğer sivil örgütlere yönelik düzenlemeler	-----	-----	-----	-----	-----
h) Diğer	-----	-----	-----	-----	-----

18. Vergi konusunda aşağıda verilen önlemlere ne ölçüde katılıyorsunuz, işaretleyiniz ve sizce ivedilikle alınması gereken diğer önlemler neler olmalıdır, belirtiniz?

	Kesinlik Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
a) Gelir ve kurumlar vergisi oranları düşürülmelidir	-----	-----	-----	-----	-----
b) Vergi oranları artırılmalıdır	-----	-----	-----	-----	-----
c) Vergi denetimi etkinleştirilmelidir	-----	-----	-----	-----	-----
d) Vergisini ödemeyenler kamoyuna duyurulmalıdır	-----	-----	-----	-----	-----
e) Vergi kaçakçılığına yönelik cezalar artırılmalıdır	-----	-----	-----	-----	-----
f) Vergi idaresi daha modern bir yapıya kavuşturulmalıdır	-----	-----	-----	-----	-----
g) Vergi tabanı genişletilmelidir	-----	-----	-----	-----	-----
h) Diğer	-----	-----	-----	-----	-----

19. Sizce SSK emeklilik yaşı kaç olmalı?

Kadın: Erkek:

20. Türkiye'de mevcut seçim sistemi başta siyasi partiler olmak üzere çeşitli kesimlerce eleştirilmektedir. Bu konuda aşağıdaki görüşlerden hangilerine katılıyorsunuz? (Bunların dışında öneriniz varsa belirtiniz)

- () Mevcut seçim sisteminde sorun yok, siyasi partiler anlayışlarını değiştirmeli
- () Mevcut seçim sistemi büyük partiler yararına ve küçük partileri dışlayıcı biçimde değiştirilmeli ve istikrar unsuru ön plana çıkarılmalı
- () % 10 ülke barajı demokratik temsil ilkesini zedelemekte, kaldırılmalı
- () % 10 ülke barajı demokratik temsil ilkesini zedeleyecek biçimde çok yüksek % düzeyine çekilmeli
- () Parlamento ile halk arasındaki kopukluğu gidermek üzere dar bölge seçme yöntemine geçilmeli
- () Hiçbiri
- () Diğer :

21. Ege ve Kıbrıs sorumları ile ilgili olarak Türkiye'nin izlediği politikaları doğru ve yeterli buluyor musunuz?
- () Evet () Hayır () Fikrim yok
22. Çevresinde oluşan değişimler karşısında uygulanan dış politikalarla Türkiye'nin tehditlerden korunduğuna, fırsatlardan yeterince yararlandığına inanıyor musunuz?
- () Evet () Hayır () Fikrim yok
23. Güneydoğu sorununun çözümü için izlenen politikaları yeterli buluyor musunuz?
- () Evet () Hayır () Fikrim yok
24. Güneydoğu sorununun 2000'li yıllara kadar çözümlenebileceğine inanıyor musunuz?
- () Evet () Hayır () Fikrim yok
25. Güneydoğu sorununun çözümü için aşağıdaki görüşlerden hangilerine katılıyorsunuz?
- () Bölgedeki bölücü teröre karşı güvenlik önlemleri artırılmalı ve sertleştirilmeli
- () Bugün uygulanan yöntemler sürdürülmeli
- () Olağanüstü hal kaldırılmalı, bölgede demokrasi ve insan haklarının tesisine yönelik yapı geliştirilmeli
- () Bölgede kalkınma için gerekli uygulamalara hız verilmeli, toprak reformu gerçekleştirilmeli
- () Diğer :

KAYNAKÇA

- AKER, Önder (1981), *Sendika Özgürlüğü*, Ankara.
- AKINTÜRK, Turgut (1991), *Medeni Hukuk*, Savaş Yayınları, Ankara.
- AKİT Gazetesi, 27 Kasım 1997.
- ANAYASA (1996), *1995 Değişiklikleriyle 1982 Anayasası*, Alkım Yayınları, Ankara.
- ARICI, Kadir – Egemen, Ege – Vargı, Sinan (1993), *Çevrenin Korunmasında Sendikaların Rolü*, Türk Metal/Demiryol-İş/Çimse-İş/AAFLI Yayını, Ankara.
- ARSLAN, M. Hakkı (1993), *Türkiye’de Dernek Kurma Hak ve Özgürlüğünün Tarihi Gelişimi*, TODAİE Yayını, Ankara.
- Basında MÜSİAD (1994-1995-1996-1997)*, MÜSİAD Yayını, İstanbul.
- Basında TÜGİAD (1995-1996-1997)*, TÜGİAD Yayını, İstanbul.
- BURAN, Hasan (1993), *Baskı Grupları, Türkiye’de Dernekleşme ve Balkan Göçmen ve Mülteci Dernekleri Örneği*, İ.Ü.S.B.F. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- CUMHURİYETİN 50. YIL DÖNÜMÜNDE İSTANBUL TİCARET ODASI** (1974), İTO Yayını, İstanbul
- ÇELİK, Nuri (1992), *İş Hukuku*, İstanbul.
- ÇUBUK, Ali (1982), *Sosyal Güvenlik*, A.İ.T.İ.A. Yayını, No: 175, Ankara.
- DEMİRCİOĞLU, A. Murat (1987), *Dünyada İşçi Sendikacılığı*, BASİSEN Yayını, No: 14, İstanbul.
- DİE, 1994, 1996, 1997 *Sosyo-Ekonomik Göstergeler*.
- EKONOMİK PLATFORM GAZETESİ, 15 Haziran 1994.
- ERTÜZÜN, R. Mazhar (1974); *Dünyadaki Ticaret ve Sanayi Odaları Birlikleri*, Birlik Yayını, Ankara.
- DEĞİŞİM Dergisi** (1997), Genç Yönetici ve İşadamları Derneği Yayını, Sayı: 9, İstanbul.

- ESİN, Pars (1974), **Türkiye’de İşveren Sendikacılığı**, A.Ü.S.B.F. Yayını No: 373, Ankara.
- GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref (1991), **Anayasa Hukuku**, Sevinç Yayınları, Ankara.
- GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref (1991), **Yönetim Hukuku**, Sevinç Yayınları, Ankara.
- GÜL, Gürcan (1977), **Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin Örgütlenme İlkeleri, Yapıları, Sorunları**, A.İ.T.İ. Akademisi İşletme Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- GÜNAYDIN Gazetesi, 27 Mart 1995.
- HİZMET-İŞ Sendikası (1997), **Faaliyet Raporu**, Hizmet-İş Yayını, Ankara.
- İÇERİ, Ahmet (1975), **Dernekler Kanunu**, Ankara.
- İKTİSADİ KALKINMA VAKFI (1974), **Avrupa’da Ticaret ve Sanayi Odalarının Statüsü ve Görevleri**, İKV Yayını, No: 71, Ankara.
- KARLUK, S. Rıdvan (1990), **Uluslararası Ekonomik Kuruluş ve Birleşmeler**, Bilim Teknik Yayını, İstanbul.
- MÜSİAD 81997), **MÜSİAD Nedir, Ne Yapmak İstiyor?**, MÜSİAD’ın Kurumsal Yapısı, Faaliyetleri, MÜSİAD Yayını, İstanbul.
- MÜSİAD Bülten, (Aylık Süreli Bülten), 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, MÜSİAD Yayını, İstanbul.
- MÜSİAD Çerçeve (Üç Aylık Süreli Dergi), 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, MÜSİAD Yayını, İstanbul.
- MÜSİAD (1995, 1996, 1997), **Faaliyet Raporları**, MÜSİAD Yayını, İstanbul.
- MÜSİAD (1997), **Gümrük Birliği Raporu**, MÜSİAD Yayını, İstanbul.
- MÜSİAD, 1995, 1996, 1997, **1998 Yılı Beklentileri**, MÜSİAD Yayını, İstanbul.
- MÜSİAD, 1996, 1997 **Türkiye Ekonomisi**, MÜSİAD Yayını, İstanbul.
- ÖZBUDUN, Ergun (1993), **Türk Anayasa Hukuku, Yetkin Yayınları**, Ankara.
- ÖZSUNAY, Ergun (1982), **Medeni Hukukumuzda Tüzel Kişiler**, İ.Ü.H.F. Yayını, İstanbul.
- ÖZTEKİN, Ali (1993), **Siyaset Bilimine Giriş**, Malatya.

- SENCER, Muzaffer (1992), *Türkiye'nin Yönetim Yapısı*, Alan Yayıncılık, İstanbul.
- TAŞKAZAN, M. Sedat (1994), *Türkiye'de Ticaret ve Sanayi Odalarının Fonksiyonları*, Selçuk Üniv. S.B.E. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- TİCARET BORSALARIMIZ** (1965), Birlik Yayını, Ankara.
- TRAK, Selçuk (1973), *İktisat Tarihi*, Bursa İ.T.İ.A. Yayını, İstanbul.
- TUNAYA, T. Zafer (1984), *Türkiye'de Siyasi Partiler*, Hürriyet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- TUNCEL, Gökhan (1998), *Sosyal Kültürel ve Yardımlaşma (Hemşehri) Derneklerinin Türkiye'nin Sosyal Kültürel ve Siyasal Yaşamına Etkileri ve Malatyalılar Dernekleri Örneği*, İnönü Ü.S.B.E Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatla.
- TÜĞİAD (1997), **TÜĞİAD' 97**, TÜĞİAD Yayını, İstanbul.
- TÜĞİAD Elegans Magazin** (Haber, Aktüalite, Sanat, Kültür, Magazin), (1996, 1997, 1998), Altı Aylık Süreli Magazin Dergi, TÜĞİAD Yayını, İstanbul.
- TÜĞİAD Genç Bakış**, (Aylık Süreli Yayın), 1996, 1997, 1998, TÜĞİAD Yayını, İstanbul.
- TÜĞİAD Genç Ekonomi**, 1996, 1997, 1998 Aylık Süreli Yayın, TÜĞİAD Yayını, İstanbul.
- TÜĞİAD**, 1995, 1996, 1997 Faaliyet Raporları, TÜĞİAD Yayını, İstanbul.
- TÜĞİAD**, **TÜĞİAD'ın 1996, 1997, 1998 Yılı Beklentileri ve Bu Beklentiler Doğrultusunda Öneriler**, TÜĞİAD Yayını, İstanbul.
- TÜĞİAD**, 1996, 1997 Türkiye Ekonomisi, TÜĞİAD Yayını, İstanbul.
- TÜĞİAD** (1997), **2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar: Kamu Yönetiminde Yozlaşma ve Rüşvet**, TÜĞİAD Yayını, İstanbul.
- TÜĞİAD** (1994), **2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar: Güvenlik**, TÜĞİAD Yayını, İstanbul.

- TÜGİAD (1996), 2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar: Seçim Sistemi, TÜGİAD Yayını, İstanbul.
- TÜGİAD (1997), Sivil Toplum Örgütleri, TÜGİAD Yayını, İstanbul.
- TÜGİAD (1995), 2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar: Vergi, TÜGİAD Yayını, İstanbul.
- TÜGİAD (1997) 2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlar: Sosyal Güvenlik, TÜGİAD Yayını, İstanbul.
- TÜRK-İŞ (1997), 1996'dan 1997'ye Değişimin Dinamikleri, Türk-İş Yayını, Ankara.
- TÜSİAD, (1997), Çeyrek Asrın Ardından TÜSİAD, TÜSİAD Yayını, İstanbul.
- TÜSİAD, 1996, 1997 Yılına Girerken Türk Ekonomisi, TÜSİAD Yayını, İstanbul.
- TÜSİAD Bülteni, (Üç Ayda Bir Yayınlanan Bülten, 1996, 1997), TÜSİAD Yayını, İstanbul.
- TÜSİAD (1996, 1997, 1998), TÜSİAD Konjonktür, (Üç Ayda Bir Yayınlanan Dergi), TÜSİAD Yayını, İstanbul.
- TÜSİAD (1996, 1997, 1998), TÜSİAD Görüş (İki Ayda Bir Yayınlanan Süreli Yayın), TÜSİAD Yayını, İstanbul.
- TÜSİAD (1997, 1998), TÜSİAD 1996, 1997 Yılı Çalışmaları, TÜSİAD Yayını, İstanbul.
- TÜSİAD (1997), Türkiye'de Demokratikleşme Perspektifleri, TÜSİAD Yayını, İstanbul.
- TÜSİAD (1995), Optimal Devlet, TÜSİAD Yayını, İstanbul.
- TÜSİAD (1996), TÜSİAD Tüzüğü, TÜSİAD Yayını, İstanbul.
- ÜLGENER, Sabri (1951), İktisadi İnhitat Tarihimizin Ahlak ve Zihniyet Meseleleri, İ.Ü.İ.F. Yayını, İstanbul.
- ÜSKÜL, M. Zafer (1985), Kamu Yönetimi Açısından Türkiye'de Ticaret ve Sanayi Odaları, Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayınları No: 139/85, Eskişehir.

VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ VE HİZMETLERİ (1996), T.C.
Başbakanlık Vakıflar Genel Müd. Yayın, Ankara.

YARAR, Erol (1997), 21. Yüzyıla Girerken Dünyaya Yeni Bir Bakış, MÜSİAD
Yayını, İstanbul.

YENİ YÜZYIL Gazetesi, 8 Ağustos 1996.

YEREL YÖNETİM (Aylık Aktüel Dergi), (1997), Eminönü Hizmet Vakfı Yayını,
Sayı: 6, İstanbul.

YÜCEKÖK, Ahmet N (1972), Türkiye'de Dernek Gelişimleri, A.Ü.S.B.F. Yayını,
No: 335, Ankara.

507 Sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanunu.

1136 Sayılı Avukatlık Kanunu.

2821 Sayılı Sendikalar Kanunu.

2822 Sayılı Grev ve Lokavt Kanunu.

2908 Sayılı Dernek Kanunu.

5590 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kanunu.

6023 Sayılı Türk Tabipler Birliği Kanunu.

6235 Sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odası Birliği Kanunu.

6343 Sayılı Veteriner Hekimler Birliği Kanunu.

6643 Sayılı Türk Eczacılar Birliği Kanunu.

6964 Sayılı Ziraat Odaları Birliği Kanunu.